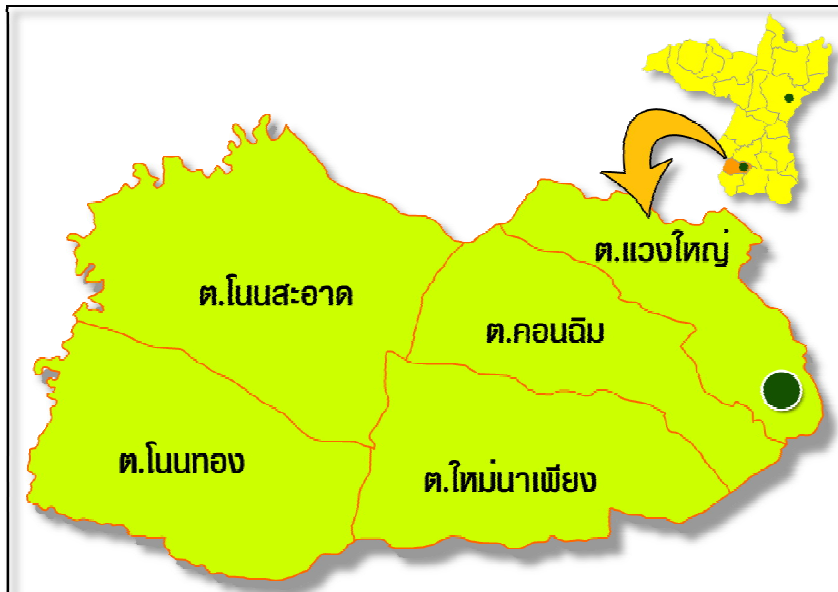

แผนพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ

อำเภอเวียงใหญ่

พ.ศ. ๒๕๖๖- ๒๕๗๐

สำนักงานเกษตรอำเภอเวียงใหญ่

จังหวัดขอนแก่น

หลักฐานประกอบการพิจารณาประกอบการประเมินผลการปฏิบัติราชการ
ของเกษตรจังหวัด ระดับความสำเร็จของการจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ
ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐
ตามแนวทาง การจัดทำแผนพัฒนาการเกษตร ระดับอำเภอ/ตำบล ปี ๒๕๖๒

คำนำ

แผนพัฒนาการเกษตรอำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น ได้จัดทำขึ้นให้เป็นแผนพัฒนา ที่สอดคล้อง กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ ๑๒ โดยนำนโยบายรัฐบาล กรมส่งเสริมการเกษตรและยุทธศาสตร์ จังหวัดขอนแก่น มาแปลงสู่ภาคปฏิบัติ เพื่อให้เกิดประโยชน์ของเกษตรกรโดยรวม โดยเฉพาะนโยบายของรัฐบาล ได้แก่ จัดระบบการผลิตให้สอดคล้องกับศักยภาพพื้นที่และความต้องการของตลาดตั้งแต่ต้นน้ำถึงปลายน้ำทั้งด้าน กายภาพและเศรษฐกิจ พิจารณาพันธุ์พืชที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่และแหล่งน้ำ ใช้เทคโนโลยีการผลิตใน ระดับที่เหมาะสม ใช้กลไกตลาดในการป้องกันความเสี่ยง ตลอดจนส่งเสริมและเร่งขยายผลแนวคิดการทำการเกษตร ตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และระบบเกษตรกรรมยั่งยืน

ในการจัดทำแผนพัฒนาด้านการเกษตร ได้จัดทำขึ้นโดยถือปฏิบัติตามขั้นตอนที่กำหนดโดยยึดการ ทำแผนแบบมีส่วนร่วมของเกษตรกร ยึดเกษตรกรเป็นศูนย์กลาง โดยมุ่งหวังให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามเป้าหมายอย่าง มีประสิทธิภาพมากที่สุด และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่เกษตรกรในการพัฒนาอาชีพ รายได้และความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ตลอดจนใช้เป็นแนวทางการพัฒนาของส่วนราชการ องค์กรเกษตรกรในการพัฒนาอาชีพ รายได้และความเป็นอยู่ที่ดี ขึ้น ตลอดจนใช้เป็นแนวทางการพัฒนาของส่วนราชการ องค์กรเอกชน ในการดำเนินการครั้งนี้ได้รับความร่วมมือจาก ผู้นำท้องถิ่น ประชาชนทุกท่าน หน่วยงานภาครัฐ องค์กรเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และคณะกรรมการ ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล

ซึ่งต้องขอขอบคุณทุกฝ่ายไว้ ณ โอกาสนี้

สำนักงานเกษตรอำเภอเวียงใหญ่

กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

สารบัญ

หน้า

คำนำ

สารบัญ

สารบัญตาราง

สารบัญรูป

บทที่ ๑ ข้อมูลสภาพทั่วไป

๑

๑.๑ ที่ตั้ง อาณาเขต ขอบเขตการปกครอง

๑

๑.๑.๑ ลักษณะที่ตั้ง

๑

๑.๑.๒ อาณาเขตติดต่อ

๑

๑.๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

๒

๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ (Topographic)

๓

๑.๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

๓

๑.๒.๒ ลักษณะดิน กลุ่มชุดดิน

๔

๑.๓ สภาพภูมิอากาศ

๗

๑.๓.๑ ลักษณะภูมิอากาศและฤดูกาล

๗

๑.๓.๒ สถิติปริมาณน้ำฝน

๘

๑.๓.๓ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์

๑๐

๑.๔ เส้นทางคมนาคม

๑๐

๑.๔.๑ ถนนหลวงสายหลัก/สายรอง

๑๐

๑.๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัด

๑๑

๑.๕ แหล่งน้ำและระบบชลประทาน

๑๑

๑.๕.๑ แหล่งน้ำธรรมชาติ แม่น้ำ ลำคลอง หนอง บึง

๑๑

๑.๖ สภาพเศรษฐกิจและสังคม

๑๓

๑.๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

๑๓

๑.๖.๒ ผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัด

๑๔

๑.๖.๓ จำนวนครัวเรือน แยกชายหญิง

๑๕

๑.๖.๔ การศึกษา

๑๖

๑.๖.๕ สาธารณสุข

๑๗

๑.๖.๖ ประเพณีและวัฒนธรรม

๑๘

๑.๖.๗ องค์กร/สถาบันต่าง ๆ

๒๒

๑.๖.๘ สภาพเศรษฐกิจ

๒๖

๑.๖.๙ สถานที่ท่องเที่ยว

๒๙

๑.๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)

๓๑

๑.๗.๑ ลักษณะของการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทหลัก ๆ เช่น ภาคเกษตร
อุตสาหกรรม ชุมชนเมืองที่อยู่อาศัยแยกตามเขตการปกครองย่อย

๓๑

สารบัญ(ต่อ)

	หน้า
บทที่ ๒ การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ	๓๒
๒.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์	๓๒
๒.๑.๑ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร	๓๒
๒.๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร	๔๑
๒.๑.๓ สินค้าเกษตรที่สำคัญ	๔๓
๒.๒ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๕๓
๒.๒.๑ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข	๕๓
๒.๓ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมชุมชน	๕๕
๒.๔ การจัดทำ TOWS Matrix	๕๖
บทที่ ๓ ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล	๖๐
๓.๑ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)	๖๐
๓.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร	๖๐
๓.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร	๖๐
๓.๔ การแปรรูปผลผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์	๖๑
- สรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตรอำเภอแวงใหญ่ ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐	๖๒
- ตัวอย่างโครงการ	๖๕
บรรณานุกรม	๘๑
ภาคผนวก	๘๒

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ ๑ ตารางแสดงเขตการปกครอง อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๒
ตารางที่ ๒ ตารางแสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๓
ตารางที่ ๓ แสดงข้อมูลสถิติน้ำฝนย้อนหลัง ๑๐ ปี (๒๕๕๕ - ๒๕๖๔) อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๘
ตารางที่ ๔ ตารางแสดงสถิติข้อมูลการเกิดภัยพิบัติอำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๘
ตารางที่ ๕ ตารางแสดงพื้นที่แหล่งน้ำธรรมชาติ อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๑๒
ตารางที่ ๖ ตารางแสดงสถิติการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ย้อนหลัง ๓ ปี	๑๔
ตารางที่ ๗ ผลผลิตหมัวมวลรวมจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ (ปีอ้างอิง พ.ศ. ๒๕๔๕) จำแนกตามสาขาการผลิต จังหวัดขอนแก่น พ.ศ. ๒๕๔๘ - ๒๕๕๗	๑๕
ตารางที่ ๘ ข้อมูลประชากรแยกชายหญิง และจำนวนครัวเรือนอำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น ปี ๒๕๖๔	๑๖
ตารางที่ ๙ รายชื่อโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๑ อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๑๖
ตารางที่ ๑๐ รายชื่อโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น เขต ๒๕ อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๑๗
ตารางที่ ๑๑ รายชื่อโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๑๗
ตารางที่ ๑๒ รายชื่อศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๑๗
ตารางที่ ๑๓ แสดงข้อมูลวิสาหกิจชุมชนอำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น ปี ๒๕๖๕	๒๒
ตารางที่ ๑๔ สภาพการใช้ที่ดิน อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๓๑
ตารางที่ ๑๕ แสดงหัวหน้าครัวเรือนจำแนกตามอายุ อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๓๒
ตารางที่ ๑๖ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๓๓
ตารางที่ ๑๗ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๓๓
ตารางที่ ๑๘ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๓๔
ตารางที่ ๑๙ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรอำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๓๕
ตารางที่ ๒๐ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๓๕
ตารางที่ ๒๑ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตรอำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๓๖
ตารางที่ ๒๒ แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านอำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๓๖
ตารางที่ ๒๓ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๓๙

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ ๒๕ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินอำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๔๑
ตารางที่ ๒๖ การใช้ประโยชน์ที่ดินรายพืช ๓ ชนิด	๔๘
ตารางที่ ๒๗ ปฏิทินการปลูกข้าว	๔๙
ตารางที่ ๒๘ แสดงต้นทุนการผลิตข้าวเจ้าหอมมะลิ ๑๐๕ ของ อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๕๐
ตารางที่ ๒๙ แสดงต้นทุนการผลิตข้าวเหนียว กข๖ ของ อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๕๑
ตารางที่ ๓๐ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาและแนวทางการแก้ไข	๕๓
ตารางที่ ๓๑ สรุปการทำ SWOT อำเภอเวียงใหญ่	๕๕
ตารางที่ ๓๒ การวิเคราะห์ TOWS Matrix ข้าวนาปี อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๕๖
ตารางที่ ๓๓ การวิเคราะห์ TOWS Matrix อ้อยโรงงาน อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๕๗
ตารางที่ ๓๔ การวิเคราะห์ TOWS Matrix มันสำปะหลัง อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๕๘
ตารางที่ ๓๕ สรุปโครงการและงบประมาณตามแผนพัฒนาการเกษตรอำเภอเวียงใหญ่	๖๒
ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐	

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ ๑ ที่ตั้งอาณาเขตอำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๑
ภาพที่ ๒ แสดงที่ตั้งขอบเขตการปกครองของอำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๒
ภาพที่ ๓ แสดงแผนที่พื้นที่ป่าไม้ อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๓
ภาพที่ ๔ แสดงแผนที่กลุ่มชุดดินของอำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๔
ภาพที่ ๕ แสดงแผนที่เส้นทางคมนาคม อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๑๑
ภาพที่ ๖ แสดงแผนที่แหล่งน้ำในอำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๑๒
ภาพที่ ๗ แผนที่การปลูกข้าวในพื้นที่ทั้งหมดในอำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๑๓
ภาพที่ ๘ แสดงหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๓๒
ภาพที่ ๙ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๓๓
ภาพที่ ๑๐ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๓๔
ภาพที่ ๑๑ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๓๔
ภาพที่ ๑๒ แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และเครือข่าย อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๔๐
ภาพที่ ๑๓ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินอำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๔๑
ภาพที่ ๑๔ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินอำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๔๒
ภาพที่ ๑๕ แสดงแหล่งน้ำผิวดินอำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๔๒
ภาพที่ ๑๖ แสดงพื้นที่ความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว	๔๔
ภาพที่ ๑๗ แสดงพื้นที่ความเหมาะสมสำหรับการปลูกมันสำปะหลัง	๔๕
ภาพที่ ๑๘ แสดงพื้นที่ความเหมาะสมสำหรับการปลูกอ้อย	๔๖
ภาพที่ ๑๙ แสดงพื้นที่เขตความเหมาะสมสำหรับการปลูกพืชเศรษฐกิจอำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น	๔๗
ภาพที่ ๒๐ แสดงจุดรับซื้อผลผลิต/โรงงานแปรรูป	๔๘

ภาพที่ ๒ แสดงที่ตั้งขอบเขตการปกครองของอำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

๑.๑.๓ การแบ่งเขตการปกครอง

อำเภอแวงใหญ่มีการแบ่งเขตการปกครองออกเป็น ๕ ตำบล ๕๒ หมู่บ้าน (ดังตารางที่ ๑)

ตารางที่ ๑ ตารางแสดงเขตการปกครอง อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

ตำบล	แวงใหญ่	คอนนิม	โนนสะอาด	โนนทอง	ใหม่นาเพียง
หมู่ที่/ชื่อบ้าน	ม.๑ แวงใหญ่	ม.๑ คอนนิม	ม.๑ โนนสะอาด	ม.๑ โนนทอง	ม.๑ ใหม่นาเพียง
	ม.๒ ดอนบาลไท	ม.๒ โนนใหญ่	ม.๒ นาโพธิ์	ม.๒ รัตนะ	ม.๒ หนองแดง
	ม.๓ หัวหนองแวง	ม.๓ โนนสวรรค์	ม.๓ กุดหมากเห็บ	ม.๓ สีหนาท	ม.๓ ดอนหัน
	ม.๔ หนองกระรอก	ม.๔ ดงบัง	ม.๔ กุดหมากเห็บ	ม.๔ โนนข่า	ม.๔ โนนจันทิก
	ม.๕ บะแค	ม.๕ ป่าแดง	ม.๕ ห้วยบง	ม.๕ โนนแดง	ม.๕ ใจดีใหญ่
	ม.๖ แวงพัฒนา	ม.๖ ดอนใจดี	ม.๖ วังหว้า	ม.๖ ชีทาวังเวิน	ม.๖ โสภโธ
	ม.๗ เมืองทอง	ม.๗ โคกสว่าง	ม.๗ ตลาดน้อย	ม.๗ หนองแซง	ม.๗ ถลุงเหล็ก
		ม.๘ โนนแก่น้อย	ม.๘ นาโพธิ์	ม.๘ ป่าไม้งาม	ม.๘ หนองทุ่ม
		ม.๙ คอนนิมพัฒนา	ม.๙ นาโพธิ์	ม.๙ แสงอรุณ	ม.๙ โสภโธ
			ม.๑๐ กุดหมากเห็บ	ม.๑๐ โนนทองใต้	ม.๑๐ ท่าเยี่ยม
			ม.๑๑ กุดหมากเห็บ	ม.๑๑ รัตนะวดี	ม.๑๑ โนนโพธิ์
					ม.๑๒ ห้วยแก
					ม.๑๓ รมโพธิ์ทอง
					ม.๑๔ ใหม่นาเพียงพัฒนา

ที่มา : ที่ทำการอำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น ,๒๕๖๒

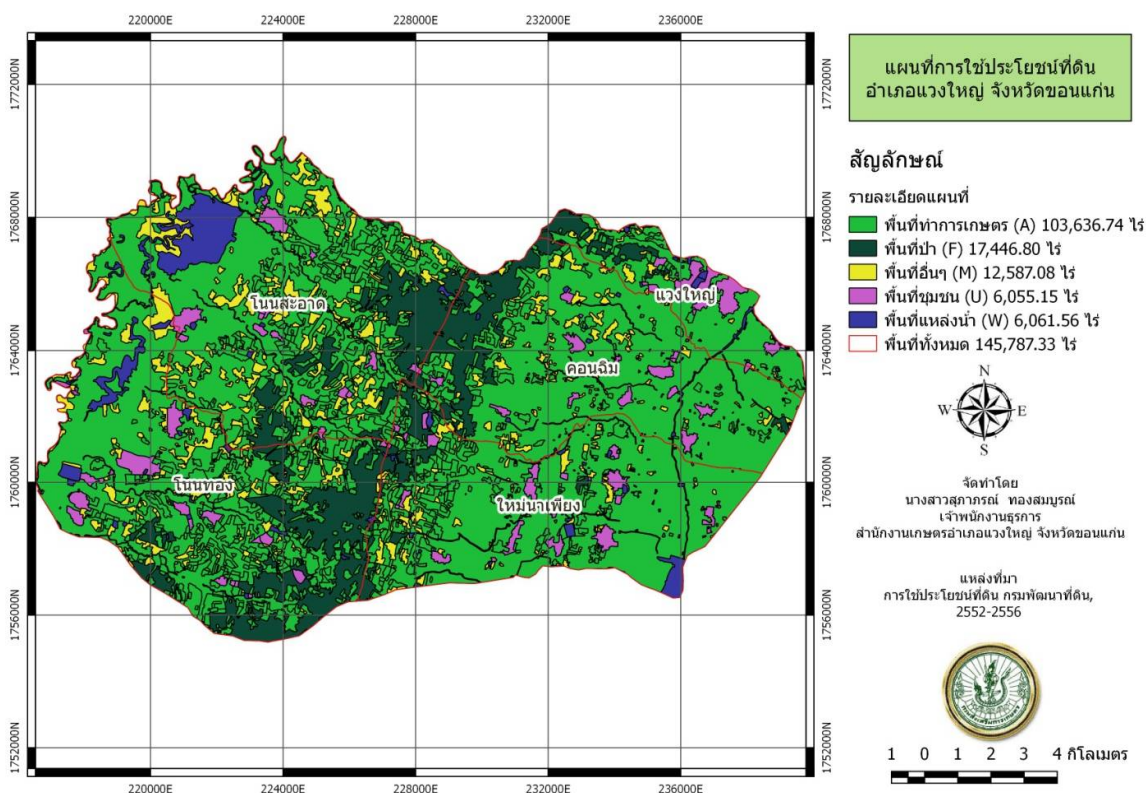
การปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอแวงใหญ่ประกอบด้วยองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๕ แห่ง ได้แก่

๑. เทศบาลตำบลแวงใหญ่ ครอบคลุมพื้นที่ตำบลแวงใหญ่ทั้งตำบล
๒. องค์การบริหารส่วนตำบลคอนนิม ครอบคลุมพื้นที่ตำบลคอนนิมทั้งตำบล
๓. องค์การบริหารส่วนตำบลใหม่นาเพียง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลใหม่นาเพียงทั้งตำบล
๔. องค์การบริหารส่วนตำบลโนนทอง ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโนนทองทั้งตำบล
๕. องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสะอาด ครอบคลุมพื้นที่ตำบลโนนสะอาดทั้งตำบล

๑.๒ ลักษณะภูมิประเทศ

๑.๒.๑ สภาพพื้นที่ภูเขา ป่าไม้ ที่ราบสูง ที่ราบลุ่ม

ลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบสูง บริเวณแอ่งโคราช ลักษณะพื้นที่สูงต่ำสลับกันเป็นลอนคลื่น ของที่ราบสูงโคราชลาดเท ไปทางทิศตะวันออกและทิศใต้ มีที่ราบลุ่มบางตอน บริเวณแถบลุ่มน้ำชี สูงกว่าระดับน้ำทะเลปานกลาง โดยเฉลี่ย ๑๐๐-๒๐๐ เมตรมีพื้นที่ป่าไม้ จำนวน ๑๗,๔๔๖.๘๐ ไร่ อยู่ในเขตพื้นที่ตำบลแวงใหญ่ ๙๘๑.๗๐ ไร่ ตำบลคอนนิม ๓,๔๘๘.๑๕ ไร่ ตำบลใหม่นาเพียง ๑,๔๖๐.๗๔ ไร่ ตำบลโนนสะอาด ๔,๓๗๖.๒๒ ไร่ ตำบลโนนทอง๗,๑๓๙.๙๙ ไร่

ภาพที่ ๓แสดงแผนที่พื้นที่ป่าไม้ อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ ๒ ตารางแสดงพื้นที่ป่าไม้อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

ตำบล	พื้นที่ป่าไม้ (ไร่)	คิดเป็นร้อยละ
แวงใหญ่	๙๘๑.๗๐	๐.๖๗
คอนนิม	๓,๔๘๘.๑๕	๒.๓๙
ใหม่นาเพียง	๑,๔๖๐.๗๔	๑.๐๐
โนนสะอาด	๔,๓๗๖.๒๒	๓.๐๐
โนนทอง	๗,๑๓๙.๙๙	๔.๙๐
รวม	๑๗,๔๔๖.๘๐	๑๑.๙๖

ที่มา : การใช้ประโยชน์ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน ๒๕๕๒-๒๕๕๖

กลุ่มชุดดินที่ ๔

ชุดดิน : ชุดดินบางมูลนาก (Ban) ชุดดินบางปะอิน (Bin) ชุดดินชัยนาท (Cn) ชุดดินชุมแสง (Cs)
ชุดดินพิจิตร (Pm) ชุดดินราชบุรี (Rb) ชุดดินสระบุรี (Sb) ชุดดินสิงห์บุรี (Sin)
ชุดดินศรีสงคราม (Ss) ชุดดินท่าพล (Tn) และชุดดินท่าเรือ (Tr)

ลักษณะเด่น: กลุ่มดินเหนียวลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำนํ้าที่มีอายุน้อย ปฏิกิริยาดินเป็นกลางถึงเป็นด่าง การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ปานกลาง

ปัญหา : โครงสร้างแน่นทึบ ดินแข็งและแตกกระแหง ทำให้ไถพรวนยาก ขาดแคลนน้ำ และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

แนวทางการจัดการ : **ปลูกข้าว** ไถพรวนขณะที่ดินมีความชื้นที่เหมาะสม ไกลบตอซัง ปล่อยไว้ ๓-๔ สัปดาห์ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานโสนอัฟริกันหรือโสนอินเดีย ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ ๕๐-๗๐ วัน ปล่อยทิ้งไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือปุ๋ยเคมีสูตร ๑๖-๒๐-๐ ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ ๓๕-๔๐ วัน พัฒนาแหล่งน้ำไว้ในช่วงที่ข้าวขาดน้ำหรือทำนาครั้งที่ ๒ หรือใช้ปลูกพืชไร่หรือพืชผักหลังเก็บเกี่ยวข้าว โดยทำร่องแบบเตี้ย ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือ ปุ๋ยคอก ๑-๒ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ
ปลูกพืชผักหรือไม้ผล ยกทรงกว้าง ๖-๘ เมตร คูน้ำกว้าง ๑.๐-๑.๕ เมตร ลึก ๐.๕-๑.๐ เมตร ร่องแปลงปลูกอยู่สูงจากระดับน้ำที่เคยท่วม ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑-๒ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ หรือชุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูก ด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๑๕-๒๕ กิโลกรัม/หลุม ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

กลุ่มชุดดินที่ ๒๐

ชุดดิน : ชุดดินกุลาไร่ (Ki) ชุดดินหนองแก (Nk) ชุดดินทุ่งสัมฤทธิ์ (Tsr) และชุดดินอุดร (Ud)

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินเค็มเกิดจากตะกอนลำนํ้า มีคราบเกลือลอยหน้าหรือมีชั้นดานแข็งที่สะสมเกลือภายใน ความลึก ๑๐๐ ซม. จากผิวดิน ปฏิกิริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นด่าง การระบายน้ำค่อนข้างเร็ว ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ปัญหา : ดินเค็ม มักพบชั้นดานแข็งที่มีการสะสมเกลือ เนื้อดินค่อนข้างเป็นทราย ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ และขาดแคลนแหล่งน้ำจืด ในพื้นที่ดินเค็มจัด มีคราบเกลือมาก ไม่มีแหล่งน้ำจืด และน้ำท่วมขังในฤดูฝน ทำความเสียหายกับพืชที่ไม่ชอบน้ำ

แนวทางการจัดการ : **ปลูกข้าว** เลือกพันธุ์ข้าวที่ทนเค็มมาใช้ปลูก ปล่อยให้มีน้ำขังและล้างเกลือออกไปจากดิน ไกลบตอซัง ปล่อยไว้ ๓-๔ สัปดาห์ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานโสนอัฟริกันหรือโสนอินเดีย ๖-๘ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบเมื่ออายุ ๕๐-๗๐ วัน ปล่อยทิ้งไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำหรือปุ๋ยเคมีสูตร ๑๕-๑๕-๑๕ ใช้กล้าข้าวที่มีอายุ ๓๐-๓๕ วัน จำนวน ๕-๘ ตัน/ไร่ ระยะปักดำ ๒๐x๒๐ ซม. ใส่ปุ๋ยแต่งหน้าหลังปักดำ ๓๕-๔๕ วัน พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

ปลูกพืชไร่ พืชผัก หรือไม้ผล ควรเลือกพื้นที่ที่มีคราบเกลือไม่มากนักและมีแหล่งน้ำชลประทาน เลือกพืชที่ทนเค็มมาปลูก ยกทรงกว้าง ๖-๘ เมตร คูน้ำกว้าง ๑.๐-๑.๕ เมตร ลึก ๐.๕-๑.๐ เมตร ทำคันดินอัดแน่นล้อมรอบ ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๓-๔ ตัน/ไร่ ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ หรือชุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยคอก ๒๕-๕๐ กิโลกรัม/หลุม ใช้สารยับยั้งคลุกเคล้ากับดินและใช้น้ำ

ล่าง มีวัสดุคลุมดิน เพื่อป้องกันไม่ให้เกลือขึ้นมาอยู่ที่ผิวดิน ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

กลุ่มชุดดินที่ ๓๗

ชุดดิน : ชุดดินบ่อไทย (Bo) ชุดดินนาคู (Nu) และชุดดินทับเสลา (Tas)

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินร่วนหยาบลึกปานกลาง ที่เกิดจากการสลายตัวหรือพัดพาตะกอนเนื้อหยาบ มาทับถมบนชั้นหินผุในช่วงความลึก ๕๐-๑๐๐ ซม. จากผิวดิน ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดมาก การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ปัญหา : ดินปนทราย ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนน้ำ ในพื้นที่ที่มีความลาดชัน ดินง่ายต่อการถูกชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดิน

แนวทางการจัดการ : ปลูกพืชไร่หรือพืชผัก เลือกพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานเมล็ดถั่วพรี ๘-๑๐ กิโลกรัม/ไร่ เมล็ดถั่วพุ่ม ๖-๘ กิโลกรัม/ไร่ หรือปอเทือง ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบระยะออกดอก ปล่อยไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชหมุนเวียน หรือปลูกพืชสลับเป็นแถบ พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

ปลูกไม้ผล ชุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒๐-๓๕ กิโลกรัม/หลุม ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ทำขั้นบันได คันดิน ปลูกพืชคลุมดิน ปลูกพืชแซม วัสดุคลุมดิน ทำแนวรั้วหรือทำฐานหญ้าแฝกเฉพาะต้น ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

กลุ่มชุดดินที่ ๔๐

ชุดดิน : ชุดดินจักราช (Ckr) ชุดดินชุมพวง (Cpg) ชุดดินหุบกระพง (Hg) ชุดดินห้วยแกลง (Ht) ชุดดินสันป่าตอง (Sp) และชุดดินยางตลาด (Yl)

ลักษณะเด่น : กลุ่มดินร่วนหยาบลึกถึงลึกมากที่เกิดจากตะกอนลำน้ำหรือวัตถุต้นกำเนิดเนื้อหยาบ ปฏิกริยาดินเป็นกรดจัดหรือเป็นกลาง การระบายน้ำดีถึงดีปานกลาง ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ

ปัญหา : ดินปนทราย ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนน้ำ ในพื้นที่ที่มีความลาดชัน ดินง่ายต่อการถูกชะล้างพังทลายสูญเสียหน้าดิน

แนวทางการจัดการ : ปลูกพืชไร่หรือพืชผัก เลือกพื้นที่ค่อนข้างราบเรียบ ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒-๓ ตัน/ไร่ หรือไถกลบพืชปุ๋ยสด (หวานเมล็ดถั่วพรี ๘-๑๐ กิโลกรัม/ไร่ เมล็ดถั่วพุ่ม ๖-๘ กิโลกรัม/ไร่ หรือปอเทือง ๔-๖ กิโลกรัม/ไร่ ไถกลบระยะออกดอก ปล่อยไว้ ๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ มีวัสดุคลุมดิน ปลูกพืชหมุนเวียน หรือปลูกพืชสลับเป็นแถบ พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

ปลูกไม้ผล ชุดหลุมปลูกขนาด ๕๐x๕๐x๕๐ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูกด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒๐-๓๕ กิโลกรัม/หลุม ร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ มีระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เช่น ทำขั้นบันได คันดิน ปลูกพืชคลุมดิน ปลูกพืชแซม วัสดุคลุมดิน ทำแนวรั้วหรือทำฐานหญ้าแฝก เฉพาะต้น ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต ใช้ปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอกร่วมกับปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ ตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและ

จัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

กลุ่มชุดดินที่ ๔๔

- ชุดดิน : ชุดดินจันทึก (Cu) ชุดดินดานชุดตด (DK) และชุดดินน้ำพอง (Ng)
 ลักษณะเด่น : กลุ่มดินทรายหนาที่เกิดจากตะกอนลำนํ้าหรือตะกอนเนื้อหยาบ ปฏิกริยาดินเป็นกรดเล็กน้อยถึงเป็นกลาง การระบายน้ำค่อนข้างมาก ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ
 ปัญหา : ดินทรายหนา ความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดแคลนนํ้านาน หน้าดินง่ายต่อการถูกชะล้างพังทลาย สูญเสียหน้าดิน เกิดเป็นร่องทั่วไปในแปลงปลูก

แนวทางการจัดการ: **ปลูกพืชไร่หรือพืชผัก** จัดระบบการปลูกพืชให้หมุนเวียนตลอดทั้งปี ปรับปรุงดินด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๓-๔ ตัน/ไร่ หรือไกลบพืชปุ๋ยสด (หวานเมล็ดถั่วพรี ๑๐-๑๒ กิโลกรัม/ไร่ เมล็ดถั่วพุ่ม ๘-๑๐ กิโลกรัม/ไร่ หรือบอเทือง ๖-๘ กิโลกรัม/ไร่ ไกลบระยะออกดอก ล่อยไว้ (๑-๒ สัปดาห์) ร่วมกับการใช้ปุ๋ยเคมีหรือปุ๋ยอินทรีย์น้ำ มีวัสดุคลุมดินหรือปลูกพืชสลับเป็นแถบพัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

ปลูกไม้ผล ชุดหลุมปลูกขนาด ๗๕x๗๕x๗๕ ซม. ปรับปรุงหลุมปลูก ด้วยปุ๋ยหมักหรือปุ๋ยคอก ๒๕-๕๐ กิโลกรัม/หลุม ปลูกพืชคลุมดิน วัสดุคลุมดิน ปลูกพืชแซม ทำแนวรั้วหรือทำฐานหลัาแฝกเฉพาะต้น ในช่วงเจริญเติบโต ก่อนเก็บผลผลิตและภายหลังเก็บผลผลิต มีการใช้ปุ๋ยเคมีร่วมกับการใช้ปุ๋ยหมัก หรือปุ๋ยคอก ตามชนิดพืชที่ปลูก พัฒนาแหล่งน้ำและจัดระบบการให้น้ำในแปลงปลูก

๑.๓ สภาพภูมิอากาศ

๑.๓.๑ ลักษณะภูมิอากาศและฤดูกาล

อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่นอยู่ในเขตพื้นที่ภูมิอากาศแบบมรสุม ดังนั้นฤดูกาลต่างๆ รวมทั้งพืชพรรณธรรมชาติจึงมีลักษณะเกี่ยวข้องกับ อิทธิพลของลมมรสุมที่พัดผ่าน ซึ่งแบ่งได้ ๓ ฤดูดังนี้

๑. ฤดูหนาว ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันออกเฉียงเหนือ ทำให้พื้นที่ในอำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่นมีอุณหภูมิต่ำและหนาวเย็น ซึ่งเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนตุลาคมถึงปลายเดือนกุมภาพันธ์อากาศจะหนาวมากในช่วงปลายเดือนธันวาคมถึงต้นเดือนมกราคม

๒. ฤดูฝน ได้รับอิทธิพลจากลมมรสุมตะวันตกเฉียงใต้ (ลมฝน) ทำให้มีลมพัดแรงบางครั้งเกิดพายุฝนฟ้าคะนอง อากาศชุ่มชื้นทั่วไป ซึ่งเริ่มตั้งแต่ปลายเดือนพฤษภาคมถึงเดือนตุลาคม

๓. ฤดูร้อน เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนกุมภาพันธ์ถึงเดือนพฤษภาคม อากาศจะร้อนอบอ้าวทั่วทุกเขตพื้นที่ เพราะเป็นช่วงปลอดมรสุม และร้อนจัดที่สุดในเดือนเมษายน

๑.๓.๒ สถิติปริมาณน้ำฝน

ตารางที่ ๓ แสดงข้อมูลสถิติน้ำฝนย้อนหลัง ๑๐ ปี (๒๕๕๕ - ๒๕๖๔) อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

เดือน/ปี	ปริมาณน้ำฝน (มม.)									
	๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗	๒๕๕๘	๒๕๕๙	๒๕๖๐	๒๕๖๑	๒๕๖๒	๒๕๖๓	๒๕๖๔
ม.ค.	๒๐	๔๖	๐	๐	๒๙	๐	๐	๐	๗	๐
ก.พ.	๐	๐	๐	๑๘	๐	๐	๔๓	๙	๐	๒๖
มี.ค.	๐	๐	๒๓	๓๗.๕	๐	๒๓	๒๗	๓๗	๔.๕	๘
เม.ย.	๐	๐	๔๗	๓๙	๔๙	๗๖	๖๑	๖๙	๑๐๖	๑๓๐
พ.ค.	๒๓.๕	๘๗	๙๕	๓๑	๑๐๕.๕	๑๙๖	๑๓๙	๒๒๙.๕	๑๗๒	๖๗
มิ.ย.	๑๒๖	๓๕	๑๐๑	๓๗	๑๒๘	๑๘๙	๘๓	๓๗	๑๓๗	๔๔
ก.ค.	๖๔	๑๙๘	๙๐	๑๒๗	๑๐๙	๒๗๘.๕	๕๓	๒๔	๘๓	๗๑
ส.ค.	๑๘๘.๕	๑๐๔	๑๘๑	๘๐	๒๓๑.๕	๑๙๐	๒๔	๒๓๕	๑๓๓	๕๙
ก.ย.	๒๒๖.๘	๒๒๑	๒๘๔	๑๑๖.๕	๒๓๗.๕	๑๑๕	๑๓๗	๗๙.๕	๑๕๒	๒๓๐
ต.ค.	๗๔.๕	๕๔	๔๖	๖๔	๑๐๒	๑๑๔	๑๗	๓๘	๖๘	๑๗๖
พ.ย.	๐	๐	๓	๐	๘๕	๑	๑๓	๐	๑๕	๔
ธ.ค.	๒๖.๕	๐	๐	๐	๐	๕	๐	๐	๐	๐
รวม	๗๔๙.๘	๗๔๕.๐	๘๗๐.๐	๕๕๐.๐	๑๐๗๖.๕	๑๑๘๗.๕	๕๙๗.๐	๗๕๘.๐	๘๗๗.๕	๘๑๕
เฉลี่ย	๖๒.๔๘	๖๒.๐๘	๗๒.๕๐	๔๕.๘๓	๘๙.๗๑	๙๘.๙๖	๔๙.๗๕	๖๓.๑๗	๗๓.๑๓	๖๗.๙๒

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอแวงใหญ่ ๑๔ก.พ. ๒๕๖๕

จากสถิติปริมาณน้ำฝนอำเภอแวงใหญ่ ย้อนหลัง ๑๐ ปี ถ้าหากปริมาณน้ำฝนทั้งปีน้อยกว่า ๙๐๐ มิลลิเมตร อำเภอแวงใหญ่จะประสบภัยพิบัติฝนแล้ง และหากปริมาณน้ำฝนทั้งปีมากกว่า ๑,๐๐๐ มิลลิเมตร อำเภอแวงใหญ่ จะประสบภัยพิบัติอุทกภัยน้ำชีเอ่อล้นตลิ่ง หรือน้ำท่วมขังแต่ในปี ๒๕๖๓ และ ปี ๒๕๖๔ ปริมาณน้ำฝนไม่ถึง ๑,๐๐๐ มิลลิเมตร แต่ก็ยังประสบภัยพิบัติอุทกภัยน้ำชีเอ่อล้นตลิ่ง ซึ่งเป็นมวลน้ำที่ไหลบ่ามาจากจังหวัดชัยภูมิ จากสถิติการเกิดภัยพิบัติอำเภอแวงใหญ่ ย้อนหลัง ๗ ปี สามารถสรุปเป็นตารางได้ดังนี้

ตารางที่ ๔ ตารางแสดงสถิติข้อมูลการเกิดภัยพิบัติอำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

ปี	ชื่อภัย	เวลา	หมู่	ตำบล	พื้นที่ประสบภัย		ปริมาณน้ำฝนทั้งปี
					ไร่	ราย	
๒๕๕๘	ฝนแล้ง	๓ พ.ย. ๕๘	๑-๙	คอนนิม	๙,๗๓๗	๘๖๖	๕๔๘.๕๐ มิลลิเมตร
			๑-๖,๘-๑๑	โนนทอง	๒,๖๓๖	๓๘๖	
			๑-๑๑	โนนสะอาด	๒,๙๗๗	๕๔๑	
			๑-๗	แวงใหญ่	๕,๙๓๙	๖๐๒	
			๑-๑๔	ใหม่นาเพียง	๖,๑๔๙	๘๖๓	
		รวม	๕๑	รวม	๒๗,๔๓๘	๓,๒๒๓	
๒๕๕๙	น้ำชีเอ่อล้น	๓ ต.ค. ๕๙	๑-๖,๑๐-๑๑	โนนทอง	๒,๔๘๙.๗๕	๒๘๐	๑,๐๗๖.๕๐ มิลลิเมตร
			๒,๔,๘-๑๑	โนนสะอาด	๓,๙๙๑.๗๕	๓๗๕	
		รวม	๑๔	รวม	๖,๔๘๐.๕	๖๕๕	

ปี	ชื่อภัย	เวลา	หมู่	ตำบล	พื้นที่ประสบภัย		ปริมาณ น้ำฝนทั้งปี
					ไร่	ราย	
๒๕๖๐	น้ำท่วมขัง	๒๗ ก.ค. ๖๐	๑-๕,๘,๙	คอนนิม	๑๗๗.๗๕	๔๖	๑,๑๘๗.๕๐ มิลลิเมตร
			๑-๖,๑๐,๑๑	โนนทอง	๒,๗๓๓	๒๙๒	
			๒-๔,๘-๑๑	โนนสะอาด	๔,๒๕๓.๒๕	๔๐๔	
			๑-๗	แวงใหญ่	๖๙๙	๑๒๔	
			๑-๓,๙,๑๔	ใหม่ณาเพียง	๘๑.๗๕	๒๒	
		รวม	๓๔	รวม	๗,๙๔๒.๗๕	๘๘๖	
๒๕๖๑	ฝนแล้ง	๑ ต.ค. ๖๑	๑-๙	คอนนิม	๒,๗๙๘.๒๕	๓๑๐	๕๙๗ มิลลิเมตร
			๑-๑๑	โนนทอง	๖,๘๐๔.๗๕	๕๓๙	
			๑,๒,๕-๙	โนนสะอาด	๕,๐๖๘.๗๕	๔๑๒	
			๑-๗	แวงใหญ่	๑,๙๐๕	๑๔๕	
			๒-๙,๑๑-๑๔	ใหม่ณาเพียง	๘๐๖.๒๕	๑๑๗	
		รวม	๔๖	รวม	๑๗,๓๘๓	๑,๕๑๐	
๒๕๖๒	ฝนแล้ง	๔ก.ค. ๖๒	๑-๙	คอนนิม	๑๖,๑๔๗.๗๕	๑,๑๑๔	๗๕๘ มิลลิเมตร
			๑-๑๑	โนนทอง	๑๒,๘๓๓.๗๕	๘๘๓	
			๑-๑๑	โนนสะอาด	๑๖,๐๑๒.๒๕	๑,๑๐๖	
			๑-๗	แวงใหญ่	๘,๙๑๒.๐๐	๗๔๖	
			๑-๑๔	ใหม่ณาเพียง	๑๔,๗๑๙.๕๐	๑,๓๙๑	
		รวม	๕๒	รวม	๖๘,๖๒๕.๒๕	๕,๑๔๗	
๒๕๖๓	น้ำซีโอเอลัน	๑๕ ต.ค. ๖๓	๒,๓,๔,๕,๑๐,๑๑	โนนทอง	๗๙๗.๕๐	๗๒	๘๗๗.๕๐ มิลลิเมตร
			๒,๔,๘,๙,๑๐,๑๑	โนนสะอาด	๒,๖๙๕.๐๐	๒๖๙	
		รวม	๑๒	รวม	๓,๔๙๒.๕๐	๓๔๑	
๒๕๖๔	น้ำซีโอเอลัน	๒๖ ก.ย. ๖๔	๑,๒,๓,๔,๕,๖,๑๐,๑๑	โนนทอง	๓,๔๗๗.๕๐	๓๓๒	๘๑๕ มิลลิเมตร
			๒,๓,๔,๘,๙,๑๐,๑๑	โนนสะอาด	๖,๐๘๓.๐๐	๕๐๓	
		รวม	๑๕	รวม	๙,๕๖๐.๕๐	๘๓๕	

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอแวงใหญ่ ๑๐ก.พ. ๒๕๖๕

ช่วงประสบภัยธรรมชาติอำเภอแวงใหญ่มักจะเกิดภัยธรรมชาติในช่วงเดือน กรกฎาคม – พฤศจิกายน ทั้งภัยแล้งและภัยน้ำท่วม ภัยแล้งจะเกิดขึ้นในช่วงที่เกษตรกรทำนาและจะเกิดในทุกพื้นที่ของอำเภอแวงใหญ่ ส่วนภัยน้ำท่วม เกิดบ่อยที่สุดในตำบลโนนสะอาด และตำบลโนนทอง ซึ่งจะทำให้ความเสียหายนาข้าวและพืชไร่

จากตารางแสดงสถิติข้อมูลการเกิดภัยพิบัติอำเภอแวงใหญ่ ในปี ๒๕๕๗ มีปริมาณน้ำฝน ๘๒๘ มิลลิเมตร และปี ๒๕๕๘ มีปริมาณน้ำฝน ๕๔๘.๕๐ มิลลิเมตร อำเภอแวงใหญ่ประสบภัยพิบัติฝนแล้ง สาเหตุเกิดจากปริมาณน้ำฝนไม่เพียงพอต่อการเพาะปลูก เกิดภาวะฝนทิ้งช่วง ทำให้ข้าวแห้งตาย ส่งผลทำให้ข้าวของเกษตรกรได้ผลผลิตต่อไร่ลดลง

ในปี ๒๕๕๙ มีปริมาณน้ำฝน ๑,๐๗๖.๕๐ มิลลิเมตร อำเภอแวงใหญ่ประสบภัยพิบัติน้ำซีโอเอลัน สาเหตุเกิดจากน้ำซีโอเอลันมาจากจังหวัดชัยภูมิ ท่วมนาข้าวของเกษตรกรตำบลโนนทองและตำบลโนนสะอาด ซึ่ง ๒ ตำบลมีแม่น้ำซีโอเอลันผ่าน ส่งผลทำให้ข้าวของเกษตรกรทั้งสองตำบลได้ผลผลิตต่อไร่ลดลง

ในปี ๒๕๖๐ มีปริมาณน้ำฝน ๑,๑๘๗.๕๐ มิลลิเมตร อำเภอแวงใหญ่ประสบภัยพิบัติน้ำท่วมขัง สาเหตุเกิดจากปริมาณน้ำฝนมีมากและฝนตกไม่หยุดทั้งอำเภอและการระบายน้ำไม่ทัน ส่งผลให้เกิดน้ำท่วมขัง

นาข้าวของเกษตรกรทั้งอำเภอ รวมไปถึงน้ำชีที่ไหลเอ่อล้นมาจากจังหวัดชัยภูมิ ทำให้ข้าวของเกษตรกรได้ผลผลิตต่อไร่ลดลง

ในปี ๒๕๖๑ มีปริมาณน้ำฝน ๕๙๗ มิลลิเมตร อำเภอแวงใหญ่ประสบภัยพิบัติฝนแล้ง สาเหตุเกิดจากปริมาณน้ำฝนไม่เพียงพอต่อการเพาะปลูก เกิดภาวะฝนทิ้งช่วง ทำให้ข้าวแห้งตาย ส่งผลทำให้ข้าวของเกษตรกรได้ผลผลิตต่อไร่ลดลง

ในปี ๒๕๖๒ มีปริมาณน้ำฝน ๗๕๘ มิลลิเมตร อำเภอแวงใหญ่ประสบภัยพิบัติฝนแล้ง สาเหตุเกิดจากปริมาณน้ำฝนไม่เพียงพอต่อการเพาะปลูก เกิดภาวะฝนทิ้งช่วง ทำให้ข้าวแห้งตาย ส่งผลทำให้ข้าวของเกษตรกรได้ผลผลิตต่อไร่ลดลง

ในปี ๒๕๖๓ และ ปี ๒๕๖๔ มีปริมาณน้ำฝน ๘๗๗.๕๐ มิลลิเมตร และ ๘๑๕ มิลลิเมตร อำเภอแวงใหญ่ประสบภัยพิบัติน้ำชีเอ่อล้น สาเหตุเกิดจากน้ำชีไหลเอ่อล้นมาจากจังหวัดชัยภูมิ และอำเภอแวงน้อยท่วมนาข้าวของเกษตรกรตำบลโนนทองและตำบลโนนสะอาด ซึ่ง ๒ ตำบลมีแม่น้ำชีไหลผ่าน ส่งผลทำให้ข้าวของเกษตรกรทั้งสองตำบลได้ผลผลิตต่อไร่ลดลง

๑.๓.๓ อุณหภูมิและความชื้นสัมพัทธ์

อุณหภูมิอุณหภูมิต่ำสุดอยู่ที่ ๑๘ องศาเซลเซียสอยู่ในช่วงเดือนมกราคมและธันวาคมอุณหภูมิสูงสุดอยู่ที่ ๓๖.๖ องศาเซลเซียสอยู่ในช่วงเดือนเมษายนและอุณหภูมิเฉลี่ยตลอดปีมีค่า ๒๗ องศาเซลเซียส

ความชื้นสัมพัทธ์ความชื้นสัมพัทธ์เฉลี่ยตลอดปีมีค่าร้อยละ ๗๑.๙ โดยในเดือนกันยายนมีความชื้นสัมพัทธ์สูงสุดมีค่าร้อยละ ๘๔ และเดือนธันวาคมมีความชื้นสัมพัทธ์ต่ำสุดมีค่าร้อยละ ๖๓

จากการวิเคราะห์สถานการณ์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรโดยนำค่าศักยภาพการคายระเหยน้ำเฉลี่ยรายเดือนโดยพิจารณาจากช่วงระยะที่น้ำฝนอยู่เหนือระดับเส้น ๐.๕ ของค่าศักยภาพการคายระเหยน้ำเป็นหลักพบว่าระยะเวลาในการปลูกพืชที่เหมาะสมกับจังหวัดขอนแก่นอยู่ในช่วงเดือนเมษายนถึงเดือนตุลาคมและมีช่วงน้ำมากพออยู่ในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงกันยายนภูมิอากาศจากที่กล่าวมาข้างต้นเป็นลักษณะโดยรวมของทั้งจังหวัดเนื่องจากมีข้อจำกัดทางด้านสถานีตรวจวัดอากาศแต่ในสภาพความเป็นจริงเมื่อพิจารณาแยกย่อยลงไปในระดับอำเภอและตำบลแต่ละพื้นที่จะมีลักษณะอากาศที่แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับลักษณะภูมิประเทศเป็นสำคัญ

๑.๔ เส้นทางคมนาคม

๑.๔.๑ ถนนหลวงสายหลัก/สายรอง

อำเภอแวงใหญ่ มีถนนสายหลักลาดยาง ๒ สาย คือ

๑) ถนนสายชนบท - กุดรู (หมายเลข ๒๑๙๙) เป็นถนนสายหลักผ่านตำบลและติดต่อกับตำบลอื่นและอำเภอใกล้เคียง สามารถใช้ได้ตลอดปี

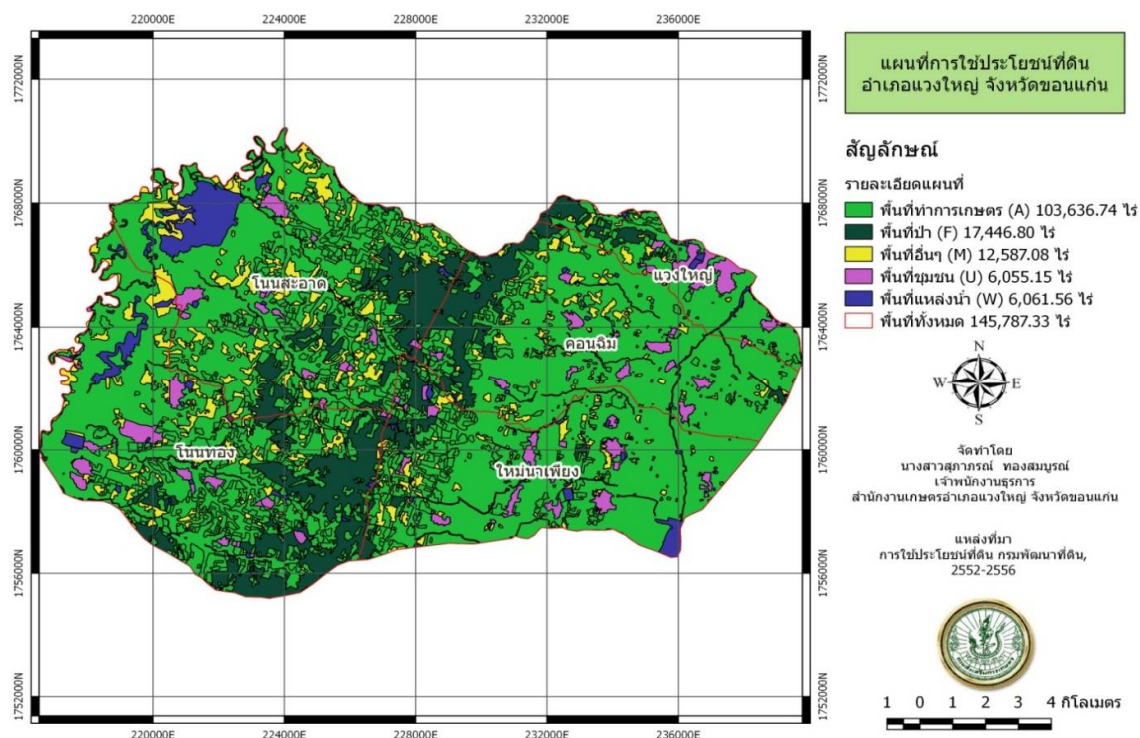
๒) ถนนสายเมืองพล -ท่านางแนว (หมายเลข ๒๒๓๓)เป็นถนนลาดยางสายหลักจากอำเภอพล ผ่านตำบลใหม่นาเพียง ไปยังตำบลโนนสะอาดสามารถใช้ได้ตลอดปี

๓) ถนน รพช. สายบ้านใหม่นาเพียง -บ้านก้านเหลือง อำเภอแวงน้อย เป็นถนนลาด ยางสายหลักเส้นทางหนึ่งที่ติดต่อกับตำบลก้านเหลือง อำเภอแวงน้อย สามารถใช้ได้ตลอดปี

ถนนสายรอง เป็นถนนคอนกรีตเสริมเหล็กและถนนลูกรังเชื่อมระหว่างหมู่บ้านต่างๆ สามารถติดต่อกันได้สะดวกทุกหมู่บ้านและใช้ได้ตลอดปี

๑.๔.๒ ถนนหลวงเชื่อมต่อระหว่างจังหวัด

การเดินทางจากอำเภอแวงใหญ่เดินทางไปยังจังหวัดขอนแก่น ระยะทาง ๗๒ กิโลเมตรใช้เส้นทางหลวงแผ่นดินหมายเลข ๒๑๙๙ ระยะทาง ๑๗ กิโลเมตรถึงอำเภอชนบท เลี้ยวซ้ายเข้าสู่เส้นทางหลวง

ภาพที่ ๖ แสดงแผนที่แหล่งน้ำในอำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

อำเภอเวียงใหญ่ มีแหล่งน้ำธรรมชาติทั้งหมด ๖,๐๖๑.๕๖ ไร่ อยู่ในพื้นที่ตำบลเวียงใหญ่ ๒๘๗.๒๘ ไร่ ตำบลคอนนิม ๓๖๙.๗๒ ไร่ ตำบลใหม่บำเพ็ญ ๑,๐๐๗.๔๘ ไร่ ตำบลโนนสะอาด ๒,๙๖๓.๕๕ ไร่ และตำบลโนนทอง ๑,๔๓๓.๕๓ ไร่

ตารางที่ ๕ ตารางแสดงพื้นที่แหล่งน้ำธรรมชาติ อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

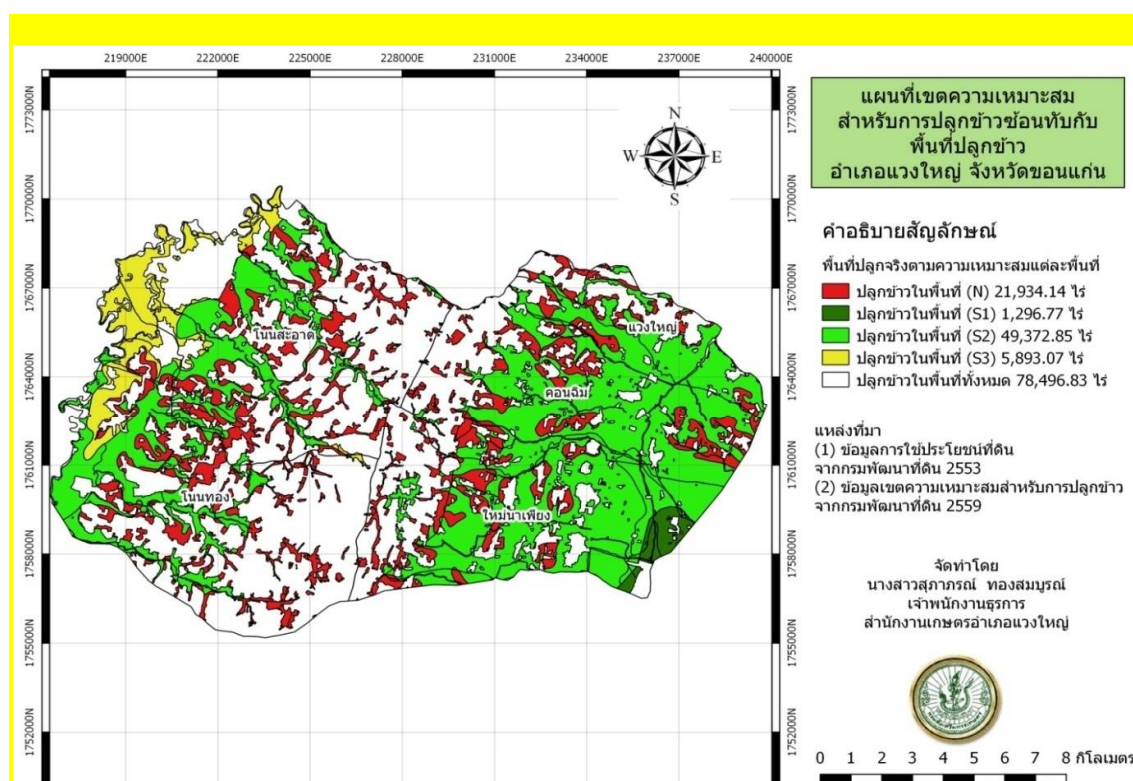
ตำบล	พื้นที่แหล่งน้ำ (ไร่)
เวียงใหญ่	๒๘๗.๒๘
คอนนิม	๓๖๙.๗๒
ใหม่บำเพ็ญ	๑,๐๐๗.๔๘
โนนสะอาด	๒,๙๖๓.๕๕
โนนทอง	๑,๔๓๓.๕๓
รวม	๖,๐๖๑.๕๖

ที่มา : การใช้ประโยชน์ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน ๒๕๕๒-๒๕๕๖

๑.๖ สภาพเศรษฐกิจและสังคม

๑.๖.๑ โครงสร้างทางเศรษฐกิจที่สำคัญ

อำเภอเวียงใหญ่มีพื้นที่ทำการเกษตร ทั้งหมด ๑๐๓,๖๓๖.๗๔ไร่ มีครัวเรือนทั้งหมด ๘,๒๒๖ ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรกร ๕,๔๒๓ ครัวเรือน มีพื้นที่เขตความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าวซ้อนทับกับพื้นที่ปลูกข้าวของอำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น ทั้งหมด ๗๘,๔๙๖.๘๓ ไร่ เกษตรกรส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร ปลูกข้าว ปลูกมันสำปะหลัง ปลูกอ้อย ทำสวนและเลี้ยงสัตว์ พืชเศรษฐกิจหลักของอำเภอเวียงใหญ่ คือ ข้าว มันสำปะหลังโรงงาน และอ้อยโรงงาน

ภาพที่ ๗ แสดงแผนที่การปลูกข้าวในพื้นที่ทั้งหมดในอำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

ตารางที่ ๖ ตารางแสดงสถิติการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว ย้อนหลัง ๓ ปี

ตำบล	ข้อมูลการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าว					
	๒๕๖๒		๒๕๖๓		๒๕๖๔	
	ไร่	ราย	ไร่	ราย	ไร่	ราย
เวียงใหญ่	๙,๒๑๘	๗๕๔	๙,๓๐๗.๒๕	๗๗๙	๙,๓๐๒.๕๓	๗๗๘
คอนนิม	๑๖,๔๓๕	๑,๑๒๕	๑๖,๘๔๗.๕๐	๑,๑๖๑	๑๗,๑๐๗.๒๕	๑,๑๗๓
ใหม่นาเพียง	๑๕,๒๘๑	๑,๔๐๖	๑๕,๔๖๑.๕๐	๑,๔๔๔	๑๕,๔๔๘.๒๕	๑,๔๓๗
โนนสะอาด	๑๖,๖๙๙	๑,๑๒๕	๑๗,๕๓๒.๗๕	๑,๑๗๓	๑๗,๓๕๒.๕๐	๑,๑๖๐
โนนทอง	๑๓,๑๘๙	๘๘๘	๑๔,๐๕๔	๙๓๒	๑๔,๐๙๗.๒๕	๙๔๕
รวม	๗๐,๘๒๒	๕,๒๙๘	๗๓,๒๔๓	๕,๔๘๙	๗๓,๓๐๗.๗๘	๕,๔๙๓

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเวียงใหญ่ ๑๐ ก.พ. ๒๕๖๕

จากตารางแสดงให้เห็นถึงการเพิ่มของครัวเรือนเกษตรกรในแต่ละปี ปี ๒๕๖๒ มีครัวเรือนเกษตรกร ๕,๒๙๘ ครัวเรือน ปี ๒๕๖๓ มีครัวเรือนเกษตรกร ๕,๔๘๙ ครัวเรือน ปี ๒๕๖๔ มีครัวเรือนเกษตรกร ๕,๔๙๓ ครัวเรือนและพื้นที่ปลูกข้าวก็เพิ่มขึ้นทุกปีอีกด้วย สาเหตุที่ครัวเรือนเกษตรกรเพิ่มขึ้นก็คือ การแบ่งเอกสารสิทธิ์ให้ลูก หลาน ญาติ พี่น้อง มาขึ้นทะเบียนเกษตรกรในส่วนที่ทำการเกษตร จากแต่ก่อนเข้าใจว่าต้องขึ้นยกทั้งเอกสารสิทธิ์ จึงเป็นสาเหตุทำให้ครัวเรือนเกษตรกรเพิ่มขึ้น

จากการขึ้นทะเบียนเกษตรกรมาขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในปี และเพิ่มขึ้นทุกปี เป็นเพราะรัฐบาลได้ให้ความสำคัญกับเกษตรกรที่ปลูกข้าว และได้ช่วยเหลือค่าเก็บเกี่ยวของเกษตรกร ส่วนข้อมูลของการขึ้นทะเบียนเกษตรกรผู้ปลูกมันสำปะหลัง และอ้อย เกษตรกรขาดแรงจูงในการขึ้นทะเบียน จึงมีส่วน

น้อยที่มากขึ้นทะเบียนกับสำนักงานเกษตรอำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น ทำให้ข้อมูลคาดเคลื่อนกับสำนักงานเศรษฐกิจการเกษตร และสำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาล กระทรวงอุตสาหกรรม

แรงงานภาคเกษตรส่วนใหญ่เป็นแรงงานในครัวเรือนเฉลี่ย ๔ คนต่อครัวเรือนการจ้างแรงงานมีมากช่วงปักดำ เกี่ยวข้าวปลูก-ตัดอ้อยซึ่งในปัจจุบันค่าแรงมีราคาสูงขึ้นมาก โดยเฉพาะช่วงที่มีการลงทำนาพร้อมๆกัน ค่าแรงสูงถึงวันละ ๓๐๐- ๔๐๐ บาท อีกสาเหตุหนึ่งที่ทำให้แรงงานสูงขึ้น เป็นเพราะว่ามีแรงงานวัยหนุ่มสาวไปทำงานภาคอุตสาหกรรมต่างถิ่นมากขึ้นทำให้แรงงานภาคการเกษตรลดน้อยลง

๑.๖.๒ ผลผลิตภัณฑมวลรวมของจังหวัด

จากผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดแบบปริมาณลูกโซ่จังหวัดขอนแก่น ปี ๒๕๕๕ - ๒๕๕๗ พบว่าผลิตภัณฑ์มวลรวมภาคเกษตร มีแนวโน้มสูงขึ้นโดยในปี ๒๕๕๗ มีมูลค่า ๑๑,๐๘๕ ล้านบาท ซึ่งกิจกรรมที่มีมูลค่าสูง ได้แก่ เกษตรกรรม การล่าสัตว์และการป่าไม้ผลิตภัณฑ์มวลรวมนอกภาคการเกษตร ในปี ๒๕๕๗ มีแนวโน้มลดลงจากปี ๒๕๕๖ และ ๒๕๕๕ โดยมีมูลค่า ๑๑๔,๖๑๓ ล้านบาทซึ่งกิจกรรมที่มีมูลค่าสูงที่สุด ได้แก่ อุตสาหกรรม มูลค่า ๕๒,๔๙๔ ล้านบาททรงลงมา ได้แก่ การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์ จักรยานยนต์ ของใช้ส่วนบุคคลและของใช้ในครัวเรือน มูลค่า ๑๒,๗๙๕ ล้านบาท การศึกษามูลค่า ๑๑,๕๑๘ ล้านบาท บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทางธุรกิจ มูลค่า ๖,๙๘๕ ล้านบาท ตัวกลางทางการเงิน มูลค่า ๖,๔๗๙ ล้านบาท ตามลำดับ

ตารางที่ ๗ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ (ปีอ้างอิง พ.ศ. ๒๕๕๕) จำแนกตามสาขาการผลิต จังหวัดขอนแก่น พ.ศ. ๒๕๕๕ - ๒๕๕๗

ที่	สาขาการผลิต	ปี(หน่วย: ล้านบาท)		
		๒๕๕๕	๒๕๕๖	๒๕๕๗
๑	ภาคเกษตร	๑๐,๘๕๔	๑๐,๔๗๘	๑๑,๐๘๕
	- เกษตรกรรม การล่าสัตว์และการป่าไม้	๑๐,๑๓๒	๙,๗๕๓	๑๐,๓๘๖
	- การประมง	๖๗๔	๗๐๐	๖๑๗
๒	ภาคนอกเกษตร	๑๒๑,๓๘๐	๑๑๕,๖๘๙	๑๑๔,๖๑๓
	- การทำเหมืองแร่และเหมืองหิน	๘๙๓	๘๐๘	๗๓๒
	- อุตสาหกรรม	๕๔,๘๔๓	๕๐,๔๗๔	๕๒,๔๙๔
	- การไฟฟ้า แก๊ส และการประปา	๒,๘๔๙	๒,๗๔๓	๒,๘๒๒
	- การก่อสร้าง	๗,๐๕๖	๕,๖๙๓	๕,๐๕๑
	- การขายส่ง การขายปลีก การซ่อมแซมยานยนต์	๑๒,๕๐๑	๑๒,๖๑๐	๑๒,๗๙๕
	- โรงแรมและภัตตาคาร	๒,๑๒๕	๒,๒๓๙	๒,๑๗๔
	- การขนส่ง สถานที่เก็บสินค้าและการคมนาคม	๔,๓๑๓	๔,๓๑๒	๔,๐๙๗
	- ตัวกลางทางการเงิน	๕,๐๓๕	๕,๙๖๒	๖,๔๗๙
	- บริการด้านอสังหาริมทรัพย์ การให้เช่าและบริการทาง	๘,๘๙๕	๘,๔๗๓	๖,๙๘๕
	- การบริหารราชการและการป้องกันประเทศ รวมทั้งการ	๗,๑๓๒	๖,๑๕๘	๔,๗๔๘
	- การศึกษา	๑๑,๓๓๐	๑๑,๖๓๙	๑๑,๕๑๘
	- การบริการด้านสุขภาพและสังคม	๓,๖๐๔	๓,๖๒๖	๓,๖๘๒
	- การให้บริการด้านชุมชน สังคมและบริการส่วนบุคคลอื่นๆ	๑,๐๓๔	๑,๐๘๘	๑,๐๘๓

- ลูกจ้างในครัวเรือนส่วนบุคคล	๓๗๒	๒๘๖	๑๒๘
ผลต่าง (ผลรวมส่วนย่อย - ปริมาณลูกโซ่)	๘๑๖	๕๘๔	- ๒๒๑
ร้อยละของผลต่าง ต่อ ค่าปริมาณลูกโซ่	๐.๖	๐.๕	- ๐.๒
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (ผลรวมส่วนย่อย)	๑๓๒,๗๘๖	๑๒๖,๕๖๓	๑๒๕,๗๙๓
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (ปริมาณลูกโซ่)	๑๓๑,๙๗๐	๑๒๕,๙๗๙	๑๒๖,๐๑๔

๑.๖.๓ จำนวนครัวเรือน แยกชายหญิง

ปี ๒๕๖๔ อำเภอแวงใหญ่ มีประชากรรวมทั้งหมด ๒๙,๒๗๙ ราย เป็นเพศชาย ๑๔,๔๓๑ ราย คิดเป็นร้อยละ ๔๙.๒๙ เป็นเพศหญิง ๑๔,๘๔๘ ราย คิดเป็นร้อยละ ๕๐.๗๑ มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ๘,๒๒๖ ครัวเรือน เฉลี่ย ๑ ครัวเรือนมีสมาชิกจำนวน ๓.๕๗ คน

ตารางที่ ๘ ข้อมูลประชากรแยกชายหญิง และจำนวนครัวเรือนอำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น ปี ๒๕๖๕

ตำบล	ประชากรรวม		ประชากรชาย		ประชากรหญิง		จำนวนครัวเรือน	
	จำนวน	ร้อยละ ของ ประชากร	จำนวน	ร้อยละ ของ ประชากร	จำนวน	ร้อยละ ของ ประชากร	จำนวน	เฉลี่ย จำนวน ประชากร ต่อ ครัวเรือน
แวงใหญ่	๔,๖๗๑	๑๕.๙๕	๒,๓๑๐	๗.๘๙	๒,๓๖๑	๘.๐๖	๑,๒๓๑	๓.๗๙
คอนนิม	๕,๔๙๑	๑๘.๗๕	๒,๗๖๙	๙.๔๖	๒,๗๒๒	๙.๓๐	๑,๔๙๐	๓.๖๙
ใหม่นาเพียง	๖,๐๒๙	๒๐.๕๙	๒,๙๙๒	๑๐.๒๒	๓,๐๓๗	๑๐.๓๗	๑,๖๗๘	๓.๕๙
โนนสะอาด	๕,๑๕๐	๑๗.๕๙	๒,๔๗๓	๘.๔๕	๒,๖๗๗	๙.๑๔	๑,๗๕๕	๒.๙๓
โนนทอง	๗,๙๓๘	๒๗.๑๑	๓,๘๘๗	๑๓.๒๘	๔,๐๕๑	๑๓.๘๔	๒,๐๗๒	๓.๘๓
รวม	๒๙,๒๗๙	๑๐๐.๐๐	๑๔,๔๓๑	๔๙.๒๙	๑๔,๘๔๘	๕๐.๗๑	๘,๒๒๖	๓.๕๗

ที่มา : สำนักงานทะเบียนอำเภอแวงใหญ่ ๑๐ กุมภาพันธ์ ๒๕๖๕

๑.๖.๔ การศึกษา

อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น มีโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๓ จำนวน ๑๙ แห่ง

ตารางที่ ๙ รายชื่อโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต ๑ อำเภอแวงใหญ่

จังหวัดขอนแก่น

ลำดับที่	ชื่อโรงเรียน	ตำบล
๑	โรงเรียนชุมชนบ้านแวงใหญ่	แวงใหญ่
๒	โรงเรียนบ้านบะแค	แวงใหญ่
๓	โรงเรียนอนุบาลอำเภอแวงใหญ่	แวงใหญ่
๔	โรงเรียนบ้านดอนโจด	คอนนิม
๕	โรงเรียนคอนนิม	คอนนิม
๖	โรงเรียนชุมชนบ้านดอนหัน	โพนนาเพียง
๗	โรงเรียนบ้านโนนจันทัก	โพนนาเพียง
๘	โรงเรียนบ้านโพนนาเพียง	โพนนาเพียง
๙	โรงเรียนบ้านหนองแดง	โพนนาเพียง
๑๐	โรงเรียนบ้านโจดใหญ่	โพนนาเพียง
๑๑	โรงเรียนโนนทองวิทยา	โนนทอง
๑๒	โรงเรียนบ้านรัตนะ	โนนทอง
๑๓	โรงเรียนบ้านโนนข่าวิทยา	โนนทอง
๑๔	โรงเรียนบ้านหนองแสงแสงอรุณ	โนนทอง
๑๕	โรงเรียนบ้านหนองปลาปิ้ง	โนนสะอาด
๑๖	โรงเรียนบ้านกุดหมากเห็บ	โนนสะอาด
๑๗	โรงเรียนบ้านโนนสะอาดประชาสรรค์	โนนสะอาด
๑๘	โรงเรียนนาโพธิ์วิทยา	โนนสะอาด
๑๙	โรงเรียนวังบอน้อยวิทยา	โนนสะอาด

ที่มา : วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี ๘ พ.ค. ๒๕๖๒

อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น มีโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษาขอนแก่น เขต ๒๕ จำนวน ๒ แห่ง
ตารางที่ ๑๐ รายชื่อโรงเรียนในสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาขอนแก่น เขต ๒๕ อำเภอแวง
ใหญ่

จังหวัดขอนแก่น

ลำดับที่	ชื่อโรงเรียน	ตำบล
๑	โรงเรียนแวงใหญ่วิทยาคม	แวงใหญ่
๒	โรงเรียนโนนสะอาดวิทยาคาร	โนนสะอาด

ที่มา : วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี ๘ พ.ค. ๒๕๖๒

อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น มีโรงเรียนที่อยู่ในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จำนวน ๑ แห่ง
ตารางที่ ๑๑ รายชื่อโรงเรียนในสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

ลำดับที่	ชื่อโรงเรียน	ตำบล
๑	โรงเรียนอนุบาลเทศบาลตำบลเวียงใหญ่	เวียงใหญ่

ที่มา : วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี ๘ พ.ค. ๒๕๖๒

อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น มีศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น จำนวน ๑ แห่ง

ตารางที่ ๑๒ รายชื่อศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

ลำดับที่	ชื่อโรงเรียน	ตำบล
๑	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเวียงใหญ่	เวียงใหญ่

ที่มา : ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอเวียงใหญ่ ๘ ก.พ. ๒๕๖๕

๑.๖.๕ สาธารณสุข

อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น มีโรงพยาบาลเวียงใหญ่ เป็นโรงพยาบาลประจำอำเภอ ซึ่งเป็นโรงพยาบาลขนาด ๓๐ เตียง ตั้งอยู่บริเวณองค์การบริหารส่วนตำบลคอนนิม โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบล ๔ แห่ง สำนักงานสาธารณสุขอำเภอ ๑ แห่ง และมีสถานีนอนมัย ๕ แห่ง รวมทั้งหมด ๑๑ แห่ง ดังนี้

- โรงพยาบาลเวียงใหญ่ ตำบลคอนนิม
- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคอนนิม
- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลใหม่ณาเพียง
- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโนนสะอาด
- โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลโนนทอง
- สำนักงานสาธารณสุขอำเภอเวียงใหญ่
- สถานีนอนมัยตำบลคอนนิม
- สถานีนอนมัยตำบลใหม่ณาเพียง
- สถานีนอนมัยตำบลโนนสะอาด
- สถานีนอนมัยตำบลโนนทอง
- สถานีนอนมัยบ้านหนองแดง ตำบลใหม่ณาเพียง

๑.๖.๖ ประเพณีและวัฒนธรรม

ประชากรตำบลใหม่ณาเพียงนับถือศาสนาพุทธ มีขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดั่งมาปฏิบัติสืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษจนถึงปัจจุบัน ชาวอีสานเรียกว่า ฮีต ๑๒ครอง ๑๔ ซึ่งงานบุญที่ถือปฏิบัติกันอยู่ เช่น บุญข้าวจี บุญพระเวส บุญสงกรานต์ บุญบั้งไฟบุญเบิกบ้าน การทอดเทียนพรรษา บุญข้าวกระยาสารท บุญกฐิน บุญผ้าป่า เป็นต้นบุญประเพณีที่ชาวบ้านเรียกว่า ฮีต ๑๒ ครอง ๑๔ โดย ฮีต ๑๒ คือ ประเพณีที่ประชาชนในภาคอีสานปฏิบัติกันมาในโอกาสต่าง ๆ ทั้งสิบสองเดือนของแต่ละปี

- **เดือนอ้ายบุญเข้ากรรม** เป็นกิจกรรมของสงฆ์ เรียกว่า เข้าปริวาสกรรมหลังจากออกพรรษาเสร็จแล้วโดยให้พระภิกษุสงฆ์ที่ต้องอาบัติ (กระทำความผิด) ส่งหาทิสเสได้สารภาพต่อหน้าคณะสงฆ์เพื่อเป็นการฝึกจิตสำนึกถึงความบกพร่องของตนแล้วปรับตัวประพฤติตนให้ถูกต้องตามพระวินัย

- **เดือนยี่ทำบุญคุณลาน**(คุ่มข้าวใหญ่) ในพิธีนี้จะมีการทำบุญตักบาตร เลี้ยงพระ ประพรมน้ำพระพุทธมนต์แก่ชาวบ้านลานข้าวที่นาและต่อข้าวบริเวณใกล้ลานข้าวถือว่าเป็นสิริมงคล ทำให้ข้าวในนาอุดมสมบูรณ์เจ้าของนาจะอยู่เป็นสุข ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าจะงอกงามและได้ผลดีในปีต่อไปเมื่อเสร็จพิธีทำบุญคุณลานข้าวแล้ว ชาวบ้านจึงจะขนข้าวใส่ยุ้งและเชิญขวัญข้าว คือพระแม่โพสพไปยังยุ้งข้าวและทำพิธีสู่ขวัญกับสู่ข้าวกล้า (ยุ้ง)ข้าวเพื่อเป็นสิริมงคลต่อไป

- **เดือนสาม บุญข้าวจี** เป็นการทำบุญในช่วงเทศกาลวันมาฆบูชา ชาวบ้านจะมาร่วมกันทำบุญตักบาตรในตอนเช้าตอนค่ำจะมีการเวียนเทียนรอบพระอุโบสถชาวบ้านจัดเตรียมข้าวจีแล้วนำไปถวายพระภิกษุสามเณรที่วัดเมื่อพระฉันเสร็จแล้วมีการฝังเทศน์ฉลองข้าวจีและรับพร มูลเหตุที่มีการทำบุญข้าวจีซึ่งเป็นอาหารที่คนยากจนกินเป็นประจำ ไปถวายพระพุทธเจ้า พลังคิดว่าขนมแบ่งข้าวจีเป็นเพียงขนมของทาสที่ต่ำต้อยพระพุทธองค์คงไม่ฉันซึ่งพระพุทธเจ้าทรงหยั่งรู้จิตใจของนางจึงทรงฉันแบ่งข้าวจีต่อหน้านางทำให้เกิดความปิติดีใจ ครั้นตายไปก็จะได้ขึ้นสวรรค์ชาวอีสานจึงได้แบบอย่างในการทำแบ่งข้าวจีทำบุญข้าวจีถวายพระมาโดยตลอดจวบจนปัจจุบัน

- **เดือนสี่ บุญพระเวส**(บุญพระเวสสันดรหรือบุญมหาชาติ) คำนี้ออกเสียงว่า ฆะเหวดเป็นสำเนียงของชาวอีสานที่มาจากคำว่า พระเวส ซึ่งหมายถึงพระเวสสันดร การทำบุญฆะเหวดเป็นการทำบุญและฟังเทศน์เรื่องพระเวสสันดรชาดก หรือเทศน์มหาชาติ ซึ่งมีจำนวน ๑๓ กัณฑ์ ทั้งนี้เพื่อเป็นการรำลึกถึงพระเวสสันดรผู้ซึ่งบำเพ็ญบารมีอันยิ่งใหญ่ด้วยการให้ทานหรือทานบารมีในชาติสุดท้ายก่อนที่จะมาเสวยชาติและตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้าบุญพระเวสเป็นงานบุญที่ยิ่งใหญ่ของชาวอีสาน นิยมทำกันทุกหมู่บ้านด้วยความเชื่อว่าหากได้ฟังเทศน์มหาชาติทั้ง ๑๓กัณฑ์จบภายในวันเดียววานิสสงส์จะดลบันดาลให้ไปเกิดในศาสนาของพระศรีอาริยมตไตรย ซึ่งเป็นยุคแห่งความสุขความสมบูรณ์ตามพุทธคติที่มีมาแต่ครั้งพุทธกาล

- **เดือนห้า บุญสงกรานต์**(บุญสงรับน้ำ) เป็นการทำบุญวันขึ้นปีใหม่ของไทยแต่โบราณนิยมทำในเดือนห้าเริ่มตั้งแต่วันที่ ๑๓เมษายนถึงวันที่ ๑๕เมษายน คำว่า สงกรานต์เป็นคำสันสกฤต แปลว่า ผ่านหรือเคลื่อนย้ายเข้าไป ในที่นี้ หมายถึงพระอาทิตย์ผ่านหรือเคลื่อนย้ายเข้าไปในจักรราศีหนึ่ง เป็นเดือนที่เริ่มต้นปีใหม่ การทำบุญสงกรานต์จะมีพิธีสงรับน้ำพระพุทธรูป พระสงฆ์ ผู้ใหญ่ ผู้เฒ่าผู้แก่ นอกจากนี้ชาวบ้านจะทำบุญตักบาตร ก่อพระเจดีย์ทรายและมีการละเล่นสาดน้ำกันอย่างสนุกสนานนานตลอดทั้งวัน

- **เดือนหก บุญบั้งไฟ** เป็นงานสำคัญของชาวอีสานก่อนลงมือทำนาด้วยความเชื่อว่าเป็นการขอฝนเพื่อให้ฝนตกต้องตามฤดูกาล ข้าวกล้าในนาอุดมสมบูรณ์ประชาชนอยู่อย่างมีความสุข ในงานจะมีการแห่บั้งไฟ และจุดบั้งไฟ เพราะเชื่อว่าเป็นการส่งสัญญาณขึ้นไปบอกพญาแถน ให้ส่งน้ำฝนลงมาระหว่างที่มีการจุดบั้งไฟชาวบ้านจะมีการแข่งอย่างสนุกสนานการทำบุญบั้งไฟนับเป็นการชุมนุมที่สำคัญของคนในท้องถิ่นที่มาร่วมงานบุญกันอย่างสนุกสนานเต็มที่มีการนำสัญลักษณ์ทางเพศมาล้อเลียนในขบวนแห่บั้งไฟ โดยไม่ถือว่าเป็นเรื่องหยาบคายการทำบุญบั้งไฟนี้ บางทีจะตรงกับประเพณีบุญวันวิสาขบูชาด้วย

- **เดือนเจ็ด บุญเบิกบ้าน** เป็นการทำบุญเพื่อชำระล้างสิ่งที่ไม่ดีเป็นเสนียดจัญไรอันจะก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่บ้านเมืองเป็นการปัดเป่าความชั่วร้ายให้ออกจากหมู่บ้านชาวบ้านจะนำข้าวปลาอาหารมาตักบาตรที่ศาลากลางบ้านและสวดมนต์ตอนเย็น ตอนเช้าตักบาตรรดน้ำมนต์

- **เดือนแปด บุญเข้าพรรษา** การเข้าพรรษาเป็นกิจของภิกษุสามเณรที่จะต้องอยู่เป็นประจำในวัดใดวัดหนึ่งตลอด ๓เดือน กำหนดเอาตั้งแต่วันแรม ๑ค่ำ เดือน ๘ถึงวันขึ้น ๑๕ค่ำ เดือน ๑๑ห้ามมิให้พระภิกษุสามเณรไปพักแรมคืนที่อื่น มีการทำบุญตักบาตร ถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุ สามเณร มีการฟังธรรมเทศนา ชาวบ้านจะหล่อเทียนขนาดใหญ่ถวายวัดเป็นพุทธบูชาและเก็บไว้ตลอดพรรษาการทำเทียนถวายวัดในช่วงเทศกาลเข้าพรรษา มีความเชื่อแต่โบราณว่าหากใครทำเทียนไปถวายวัด เมื่อเกิดชาติใหม่ ผู้นั้นจะได้เสวยสุข หาก

มิได้ขึ้นสวรรค์แต่เกิดบนโลกมนุษย์ผู้นั้นจะมีความเฉลียวฉลาด มีสติปัญญาไหวพริบเป็นเลิศประดุจแสงเทียนอันสว่างไสว

- **เดือนเก้า บุญข้าวประดับดิน** เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้แก่ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว เมื่อถึงวันแรม ๑๔ ค่ำ เดือน ๙ ชาวบ้านจากกันทำข้าวปลาอาหารคาวหวานพร้อมหมากพลูตั้งแต่เช้ามีดท่อใส่ใบตอง เรียกว่าข้าวประดับดิน นำไปวางไว้ตามโคนต้นไม้ในบริเวณวัดเพื่อให้ผู้ที่ล่วงลับไปแล้วนั้นมากิน เพราะเชื่อว่าในช่วงเดือนเก้าผู้ที่ล่วงลับแล้วจะได้รับการปลดปล่อยให้ออกมาท่องเที่ยวได้ในพิธีบุญข้าวประดับดิน ชาวบ้านจะวางข้าวประดับดินไว้พร้อมจุดเทียนบอกกล่าวให้มารับเอาอาหารและส่วนบุญนี้จากนั้นชาวบ้านจะเอาอาหารไปทำบุญตักบาตรถวายทานแด่พระภิกษุสามเณร สมาทานศีลฟังเทศน์และกรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลให้ผู้ล่วงลับไปแล้ว

- **เดือนสิบ บุญข้าวสาก(กระยาสารท)** เป็นการทำบุญเพื่ออุทิศส่วนกุศลให้ผู้ตาย โดยมีการทำสลากให้พระจับเพื่อที่จะได้ถวายของตามสลากนั้น เป็นการทำบุญที่ต่อเนื่องจากพิธีในเดือนเก้าเพราะถือว่าเป็นการทำบุญส่งล่วงลับไปแล้วที่ได้ออกมาท่องเที่ยว ให้กลับสู่แดนของตนในเดือนสิบนี้ชาวบ้านจะนำห่อข้าวสาก (ข้าวเปลือกเหนียวมาคั่ว เพื่อให้ข้าวเหนียวแตกออกเป็นสีขาว แล้วคลุกน้ำตาลและมะพร้าว) ไปวางไว้บริเวณวัดพร้อมจุดเทียนและบอกให้ญาติมิตรที่ล่วงลับไปแล้ว มารับอาหารและผลบุญที่อุทิศให้

- **เดือนสิบเอ็ด บุญออกพรรษา** จัดทำในวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๑ เป็นการทำบุญที่สืบเนื่องมาจากบุญเข้าพรรษาในเดือนแปดที่พระภิกษุสามเณรได้เข้าพรรษาเป็นเวลานานถึง ๓ เดือน ดังนั้น ในวันที่ครบกำหนดพระภิกษุสามเณรเหล่านั้นจะมารวมกันทำพิธีออกวัสสาวรณาวັນนี้เป็นวันที่ภิกษุสามเณรมีโอกาสมาชุมนุมกันอย่างพร้อมเพรียงกันที่วัดชาวบ้านถือว่าเป็นวันสำคัญและเป็นระยะที่ชาวบ้านหมดภาระในการทำนาไร่อาภาสในช่วงนี้จะเย็นสบายจึงถือโอกาสมาร่วมกันทำบุญมีการตักบาตรถวายภัตตาหารแด่พระภิกษุ สามเณร มีการกว่นข้าวทิพย์ถวายรับศีลสวดมนต์ฟังเทศน์และถวายผ้าจันทราพรชาตอนค่ำจะมีการจุดประทีปโคมไฟในบริเวณวัดและหน้าบ้านบางท้องถิ่นอยู่ใกล้บริเวณแม่น้ำจะมีการไหลเรือไฟ (ล่องเฮือไฟ) เพื่อเป็นการบูชาคารวะแม่คงคาบางแห่งมีการแข่งเรือยาวเพื่อความสนุกสนานและสามัคคีร่วมกันในงานอีกด้วย

- **เดือนสิบสอง บุญกฐิน** เป็นการถวายผ้าจีวรแด่พระสงฆ์ที่จำพรรษาครบ ๓ เดือนงานบุญนี้มีระยะเวลาทำตั้งแต่วันแรม ๑ ค่ำ เดือน ๑๑จนถึงวันขึ้น ๑๕ ค่ำ เดือน ๑๒ เหตุที่มีการทำบุญกฐินนั้นมีเรื่องเล่าว่ามีพระภิกษุจำนวนหนึ่งได้เดินทางไปเฝ้าพระพุทธเจ้าระหว่างการเดินทางนั้นยังเป็นช่วงหน้าฝนและระยะทางไกลจึงทำให้ผ้าจีวรของพระภิกษุเหล่านั้นเปียกน้ำเปรอะเปื้อนโคลนไม่สามารถหาผ้าผัดเปลี่ยนได้ พระพุทธเจ้าได้เห็นถึงความยากลำบากนั้นจึงมีพุทธบัญญัติให้ภิกษุแสวงหาผ้าและรับผ้ากฐินได้ เป็นเวลาหนึ่งเดือนหลังออกพรรษาวัดบ้านจึงได้จัดผ้าจีวรนำมาถวายพระภิกษุในช่วงเวลาดังกล่าวจนกลายเป็นประเพณีทำบุญกฐินมาจวบจนปัจจุบันก่อนการทำกฐินเจ้าภาพจะต้องจองวัดและกำหนดวันทอดกฐินล่วงหน้าเตรียมผ้าไตรจีวรพร้อมอัฐบริขารและเครื่องไทยทาน มีการบอกบุญแก่ญาติมิตรตอนเช้าในพิธีจะแห่ขบวนกฐินเพื่อนำไปทอดที่วัด และแห่กฐินเวียนประทักษิณรอบอุโบสถ ๓ รอบ จึงทำพิธีถวายผ้ากฐินจากปูยผ้ายจนสามารถนำไปทอดให้เสร็จภายใน ๒๔ ชั่วโมงนับแต่เวลาเริ่มทำเชื่อว่าจะได้บุญมากกว่าอย่างอื่น

ครอง ๑๔ คือแนวทางหรือข้อวัตรที่ประชาชนทั่วไปตลอดจนผู้มีหน้าที่ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติ๑๔ข้อเป็นจารีตประเพณีและทำนองคลองธรรมอันดีงามของท้องถิ่นและของบ้านเมืองซึ่งอาจสรุปได้๓ประการคือสำหรับพระมหากษัตริย์และผู้ปกครองบ้านเมืองพึงปฏิบัติสำหรับพระสงฆ์องค์เจ้า และสำหรับบุคคลธรรมดาสามัญพึงปฏิบัติในส่วนที่ชาวบ้านถือปฏิบัติต่อตัวเองและชาวบ้าน มีดังนี้

- ๑) เมื่อได้ข้าวใหม่หรือผลหมากรากไม้ ให้บริจาคน้ำแก่ผู้มีศีลแล้วตนเองจึงบริโภคและให้ญาติพี่น้องด้วยกัน

- ๒) อย่ามีความโลภ อย่าใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่าย อย่ากล่าวคำหยาบ
- ๓) ให้ทำศาลพระภูมิไว้บริเวณบ้านของตนเองเพื่อบูชา
- ๔) ให้ล้างเท้าก่อนขึ้นบ้าน
- ๕) เมื่อถึงวัน ๗, ๘ ค่ำ ๑๔, ๑๕ ค่ำ ให้สมமாக่อนเส้า สมมาแม่ขึ้นบันได สมมาผักตู่เอือน
- ๖) ให้ล้างเท้าก่อนนอนเวลากลางคืน
- ๗) ถึงวันศีลให้เอาดอกไม้ ธูปเทียน สมมาผ้า และให้เอาธูปเทียนถวายพระ
- ๘) ถึงวันศีลดับ ศีลเพ็ง (แรม ๑๔ ค่ำ, ขึ้น ๑๕ ค่ำ) ให้นิมนต์พระมาสวดมนต์บ้านหรือใส่บาตร
- ๙) เมื่อพระภิกษุเข้าปริวาสกรรม ให้มีขันข้าวตอก ดอกไม้ ธูปเทียน เครื่องอัฐบริขารไปถวายพระ
- ๑๐) เมื่อเห็นพระภิกษุเดินผ่านให้นั่งลงแล้วยกมือไหว้ แล้วค่อยเจรจา
- ๑๑) อย่าเหยียบเงาพระภิกษุ ผู้ถือศีลบริสุทธิ์ (อย่าหมิ่นประมาทพระ)
- ๑๒) อย่าเอาอาหารที่กินแล้วไปให้พระภิกษุ รวมถึงสามเณรด้วย
- ๑๓) อย่าเสพเมถุนในวันศีล วันเข้าพรรษา วันออกพรรษา
- ๑๔) เมื่อมีพระมาบิณฑบาตอย่าให้พระคอย เวลาใส่บาตรอย่าให้มือแตะบาตร ภิกษุหรือสามเณรห้ามใส่รองเท้า ห้ามกางร่ม ห้ามเอาผ้าปิดหัวเวลาใส่บาตร

ความเชื่อ

การถือฤกษ์ยามในการปลูกเรือน ในเดือนยี่ เดือนสี่ เดือนหก เดือนเก้า เดือนสิบสองถือเป็นฤกษ์ที่ดีในการปลูกเรือน โดยเฉพาะในเดือนหกและเดือนเก้า

ปลูกต้นไม้มงคลในภาคอีสานถือว่าต้นไม้เป็นมงคลอย่างหนึ่ง หากปลูกให้ถูกทิศทางจะเกิดความสุขความเจริญ คตินี้ปรากฏในภาคกลางเช่นเดียวกัน ต้นไม้มงคลตามทิศของภาคอีสาน มีดังนี้

- ทิศบูรพา - ปลูกกุ่ม ก่าม กระถิน มะพร้าว หมาก พลุ
- ทิศอาคเนย์ - ปลูกต้นยอ
- ทิศทักษิณ - ปลูกมะม่วงมะเฟือง มะไฟ
- ทิศหรีดี - ปลูกต้นคูณ สะเดา ขนุน
- ทิศปัจฉิม - ปลูกมะขาม มะยม
- ทิศพายัพ - ปลูกมะกรูดมะนาว
- ทิศอุดร - ปลูกต้นหมากดัน(พุทรา)
- ทิศอีสาน - ปลูกดอกกรัก ต้นแพง

ภูตผี วิญญาณ สิ่งศักดิ์สิทธิ์ ปูตา เจ้าที่เจ้าทาง ซึ่งถ้ามีการเจ็บป่วยโดยที่ไม่ทราบสาเหตุชาวบ้านจะสันนิษฐานไว้ก่อนว่า เกิดจากผีเข้า ผิดผี หรือไม่ก็ลบหลู่เจ้าที่เจ้าทาง จะต้องหาผู้เฒ่าผู้แก่ไปขอขมา เป็นต้น

ผีตาแฮก ชาวบ้านเชื่อว่าเป็นผีเฝ้าไรนาเมื่อชาวบ้านเข้าหักร้างถางพง เพื่อแปรสภาพที่ดินไปเป็น ที่นาพวกเขาจะทำพิธีเชิญผีตาแฮกตนหนึ่งมาเป็นผู้เฝ้ารักษาที่นาและข้าวกล้าแต่ละปีเจ้าของนา จะต้องทำพิธีเช่นสังเวยก่อนลงไถนา และเมื่อเก็บเกี่ยวเสร็จแล้วจะต้องแบ่งข้าวสีเกวียน (จำลอง เล็กๆ) ให้แก่ผีตาแฮก ด้วยคละเป็นสิ่งต้องห้ามที่ทำลงไปแล้วไม่ดีไม่งาม เกิดโทษภัยเกิดเสนียดจัญไรแก่ตนและผู้อื่น เช่น

- หญิงยืนเยี้ยว คละ (ห้ามผู้หญิงยืนเยี้ยว)
- ย่างข้ามพาข้าว คละ (ห้ามเดินลัดวงอาหาร)

- นั่งต้นประตู นั่งต้นขันได่ นั่งหมอน นั่งกลางผู้เฒ่า คะลำ
- นอนหันหัวไปทางตาเว็นตก คะลำ (ห้ามนอนหันหัวไปทางทิศตะวันตกเพราะทิศตะวันตกเป็นทิศที่ให้ผีหรือคนตายนอนหันหัวไป)
- ไทเหือนเดียวกันกินบ่พร้อมกัน ผู้น้อยกินก่อนผู้ใหญ่ เมียกินก่อนผัว คะลำ
- นุ่งห่มผ้าทางกลับ – ใช้ตีนเขี่ยเสื่อผ้า คะลำ
- ผัวเมียผัดกัน ช่มเหลงกัน ต่ำป้อยญาติกัน คะลำ

๑.๖.๗ องค์กร/สถาบันต่างๆ

อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนจำนวน ๑๑๙ กลุ่ม

ตารางที่ ๑๓ แสดงข้อมูลวิสาหกิจชุมชนอำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น ปี๒๕๖๕

ลำดับ ที่	รหัสทะเบียน	ชื่อวิสาหกิจชุมชน/เครือข่าย วิสาหกิจชุมชน	ที่ตั้ง	จำนวน สมาชิก
๑	๔-๔๐-๑๓-๐๕/๑-๐๐๓๗	กลุ่มมันสำปะหลังแปลงใหญ่ ม.๑ ต.โนนสะอาด	๑๘๘ หมู่ ๑ ต.โนนสะอาด อ.เวียงใหญ่ จ.ขอนแก่น โทรศัพท์ ๐๘๑๐๖๗๙๖๘๖	๓๒
๒	๔-๔๐-๑๓-๐๒/๑-๐๐๗๐	แปลงใหญ่ข้าวสทกรณอำเภอเวียง ใหญ่	๒ หมู่ ๑๓ ต.ใหม่นาเพียง อ.เวียงใหญ่ จ.ขอนแก่น โทรศัพท์ ๐๘๓๓๕๗๗๐๓๖	๔๒
๓	๔-๔๐-๑๓-๐๑/๑-๐๐๔๐	กลุ่มมัดหมี่ทอผ้าไหมไทนา ม.๒ ต.คอนนิม	๘๑ หมู่ ๒ ต.คอนนิม อ.เวียงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์ ๐๖๕๑๑๕๒๙๑๐	๙
๔	๔-๔๐-๑๓-๐๑/๑-๐๐๓๙	พืชสมุนไพร คอนนิมพัฒนา ม.๙ ต.คอนนิม	๑๖๕ หมู่ ๙ ต.คอนนิม อ.เวียงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์ ๐๘๐๒๘๑๖๑๘๖	๑๔
๕	๔-๔๐-๑๓-๐๒/๑-๐๐๖๙	แปลงใหญ่มันสำปะหลังบ้านท่า เยี่ยมหมู่ ๑๐ ตำบลใหม่นาเพียง	๒๘ หมู่ ๑๐ ต.ใหม่นาเพียง อ.เวียงใหญ่ จ.ขอนแก่น โทรศัพท์ ๐๘๒๐๒๖๑๖๔๘	๒๙
๖	๔-๔๐-๑๓-๐๕/๑-๐๐๓๖	นาแปลงใหญ่นาโพธิ์ ม.๒ ต.โนน สะอาด	๑๘๕ หมู่ ๒ ต.โนนสะอาด อ.เวียงใหญ่ จ.ขอนแก่น โทรศัพท์ ๐๖๖๑๔๘๒๙๒๘	๕๔
๗	๔-๔๐-๑๓-๐๓/๑-๐๐๕๑	ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านชีท้าววังเวิน ม. ๖ ต.โนนทอง	๑๑๐ หมู่ ๖ ต.โนนทอง อ.เวียงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์ ๐๘๓๐๓๑๘๔๒๖	๓๓
๘	๔-๔๐-๑๓-๐๔/๑-๐๐๕๒	ชมรมแปรรูปสมุนไพรบะแค ม.๕ ต.เวียงใหญ่	๑๐๗ หมู่ ๑ ต.เวียงใหญ่ อ.เวียงใหญ่ จ.ขอนแก่น โทรศัพท์ ๐๘๑๓๙๑๓๘๐๙	๑๐
๙	๔-๔๐-๑๓-๐๕/๑-๐๐๓๕	แปลงใหญ่มันสำปะหลัง ม.๕ ต. โนนสะอาด	๔๒ หมู่ ๕ ต.โนนสะอาด อ.เวียงใหญ่ จ.ขอนแก่น โทรศัพท์ ๐๖๒๑๐๙๑๒๘๒	๓๒
๑๐	๔-๔๐-๑๓-๐๔/๑-๐๐๕๑	แปรรูปผักหวานป่าเวียงใหญ่ใจ เกษตรต.เวียงใหญ่	๑๐๘ หมู่ ๑ ต.เวียงใหญ่ อ.เวียงใหญ่ จ.ขอนแก่น โทรศัพท์ ๐๘๙๕๖๙๖๗๔๓	๗
๑๑	๔-๔๐-๑๓-๐๑/๑-๐๐๓๘	กลุ่มเศรษฐกิจพอเพียงบ้านป่า แดงต.คอนนิม	๖๓ หมู่ ๕ ต.คอนนิม อ.เวียงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์	๑๒
๑๒	๔-๔๐-๑๓-๐๕/๑-๐๐๓๔	กลุ่มโคขุนบ้านนาโพธิ์ ม.๙ ต.โนน สะอาด	๓๐๙ หมู่ ๙ ต.โนนสะอาด อ.เวียงใหญ่ จ.ขอนแก่น โทรศัพท์ ๐๘๓๓๔๙๖๔๑๘	๘
๑๓	๔-๔๐-๑๓-๐๒/๑-๐๐๖๘	สัมมาชีพบ้านโนนจันทน์ก ม.๔ ต. ใหม่นาเพียง	๑๓๘ หมู่ ๔ ต.ใหม่นาเพียง อ.เวียงใหญ่ จ.ขอนแก่น โทรศัพท์ ๐๘๗๘๕๕๔๖๗	๑๒
๑๔	๔-๔๐-๑๓-๐๑/๑-๐๐๓๗	กลุ่มผู้เลี้ยงสัตว์เศรษฐกิจบ้าน คอนนิมม.๑ ต.คอนนิม	๒๓ หมู่ ๑ ต.คอนนิม อ.เวียงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์ ๐๘๗๘๕๕๔๓๙๐	๑๐
๑๕	๔-๔๐-๑๓-๐๑/๑-๐๐๓๖	กลุ่มเกษตรไร่นาผสมผสาน	๑๔๘ หมู่ ๖ ต.คอนนิม อ.เวียงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์ ๐๘๕๒๔๑๘๔๔๖	๓๒
๑๖	๔-๔๐-๑๓-๐๒/๑-๐๐๖๗	นาแปลงใหญ่ บ้านหนองแดง ม.๒ ต.ใหม่นาเพียง	๗๓ หมู่ ๒ ต.ใหม่นาเพียง อ.เวียงใหญ่ จ.ขอนแก่น โทรศัพท์ ๐๖๒๑๐๑๙๖๗๒	๔๑
๑๗	๔-๔๐-๑๓-๐๒/๑-๐๐๖๖	ผักปลอดสารพิษบ้านดอนหัน ม. ๓ ต.ใหม่นาเพียง	๔๑ หมู่ ๓ ต.ใหม่นาเพียง อ.เวียงใหญ่ จ.ขอนแก่น โทรศัพท์ ๐๙๓๕๒๗๒๖๓๐	๔๒
๑๘	๔-๔๐-๑๓-๐๒/๑-๐๐๖๕	กลุ่มผลิตภัณฑ์ผักหวานเวียดนาม (ผักชยา)	๗๑ หมู่ ๕ ต.ใหม่นาเพียง อ.เวียงใหญ่ จ.ขอนแก่น โทรศัพท์ ๐๘๓๓๐๒๕๖๗๔	๘
๑๙	๔-๔๐-๑๓-๐๔/๑-๐๐๕๐	กลุ่มเลี้ยงแพะขุน ต.เวียงใหญ่	๑๕๒ หมู่ ๑ ต.เวียงใหญ่ อ.เวียงใหญ่ จ.ขอนแก่น โทรศัพท์ ๐๘๙๙๔๐๐๔๘๖	๑๕

ลำดับ ที่	รหัสทะเบียน	ชื่อวิสาหกิจชุมชน/เครือข่าย วิสาหกิจชุมชน	ที่ตั้ง	จำนวน สมาชิก
๒๐	๔-๔๐-๑๓-๐๔/๑-๐๐๔๙	ศูนย์ข้าวชุมชนแนวพัฒนา	๗๘ หมู่ ๖ ต.แวงใหญ่ อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์ ๐๘๙๘๔๐๐๖๒๘	๒๐
๒๑	๔-๔๐-๑๓-๐๕/๑-๐๐๓๓	กลุ่มเพาะและแปรรูปผลิตภัณฑ์ จากเห็ด	๑๒ หมู่ ๒ ต.โนนสะอาด อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่น โทรศัพท์ ๐๙๓๔๔๕๕๙๔๗	๑๐
๒๒	๔-๔๐-๑๓-๐๒/๑-๐๐๖๔	ศูนย์ผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนบ้านใหม่ นาเพียงม.๑	๑๓๑ หมู่ ๑ ต.ใหม่มาเพียง อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่น โทรศัพท์ ๐๖๑๓๓๑๓๑๕๐	๖๑
๒๓	๔-๔๐-๑๓-๐๒/๑-๐๐๖๓	ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านโจดใหญ่	๑๑๓ หมู่ ๕ ต.ใหม่มาเพียง อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่น โทรศัพท์	๒๐
๒๔	๔-๔๐-๑๓-๐๔/๑-๐๐๔๘	องค์กรสตรีเทศบาล ตำบลแวง ใหญ่	๔๖ หมู่ ๒ ต.แวงใหญ่ อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์ ๐๖๕๐๔๘๗๐๒	๔๒
๒๕	๔-๔๐-๑๓-๐๒/๑-๐๐๖๒	ศูนย์ผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนบ้านร่ม โพธิ์ทอง	๑๙๖ หมู่ ๑๓ ต.ใหม่มาเพียง อ.แวง ใหญ่จ.ขอนแก่น โทรศัพท์ ๐๙๘๑๓๐๘๑๖๖	๒๕
๒๖	๔-๔๐-๑๓-๐๒/๑-๐๐๖๑	ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านดอนหัน	๒๖๗ หมู่ ๓ ต.ใหม่มาเพียง อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่น โทรศัพท์	๖๔
๒๗	๔-๔๐-๑๓-๐๑/๑-๐๐๓๕	กลุ่มเลี้ยงแพะขุนบ้านโคกสว่าง ม.๗ ต.คอนนิม	๕๖ หมู่ ๗ ต.คอนนิม อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์ ๐๘๙๐๒๔๕๐๖๕	๗
๒๘	๔-๔๐-๑๓-๐๒/๑-๐๐๖๐	กลุ่มตัดเย็บและแปรรูปผ้าขาวม้า บ้านใหม่มาเพียง	๑๓๑ หมู่ ๑ ต.ใหม่มาเพียง อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่น โทรศัพท์ ๐๘๓๓๓๓๕๖๒๒	๓๓
๒๙	๔-๔๐-๑๓-๐๔/๑-๐๐๔๗	ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านหนอง กระรอก,เมืองทอง	๓๗ หมู่ ๔ ต.แวงใหญ่ อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์ ๐๘๙๐๕๙๓๔๗๑	๙
๓๐	๔-๔๐-๑๓-๐๑/๑-๐๐๓๓	กลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนใหญ่	๘๒ หมู่ ๒ ต.คอนนิม อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์	๑๒
๓๑	๔-๔๐-๑๓-๐๕/๑-๐๐๓๒	เกษตรกรผู้เลี้ยงและอนุรักษ์โค ไทยต.โนนสะอาด	๘๓ หมู่ ๖ ต.โนนสะอาด อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่น โทรศัพท์ ๐๘๓๓๗๘๔๑๑๕	๘
๓๒	๔-๔๐-๑๓-๐๒/๑-๐๐๕๘	ศูนย์ผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนบ้านใหม่ นาเพียงพัฒนา	๑๐๐ หมู่ ๑๔ ต.ใหม่มาเพียง อ.แวง ใหญ่จ.ขอนแก่น โทรศัพท์	๖๑
๓๓	๔-๔๐-๑๓-๐๓/๑-๐๐๔๘	ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านรัตนาวดี ต. โนนทอง	๒๒๗ หมู่ ๒ ต.โนนทอง อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์ ๐๖๑๑๐๕๕๕๙๖	๔๕
๓๔	๔-๔๐-๑๓-๐๒/๑-๐๐๕๗	กลุ่มผลิตดอกไม้จันทร์บ้านร่มโพธิ์ ทอง	๑๑๕ หมู่ ๑๓ ต.ใหม่มาเพียง อ.แวง ใหญ่จ.ขอนแก่น โทรศัพท์ ๐๙๐๕๙๐๒๔๔๖	๑๖
๓๕	๔-๔๐-๑๓-๐๑/๑-๐๐๒๙	กลุ่มทอผ้าไหมบ้านคอนนิม	๖ หมู่ ๑ ต.คอนนิม อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์	๒๖
๓๖	๔-๔๐-๑๓-๐๑/๑-๐๐๓๐	ตัดเย็บเสื้อผ้าบ้านโนนแก่น้อย	๕๗ หมู่ ๘ ต.คอนนิม อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์	๑๐
๓๗	๔-๔๐-๑๓-๐๑/๑-๐๐๒๗	กลุ่มเกษตรพึ่งพาตนเอง ม.๙ ต. คอนนิม	๒๗๒ หมู่ ๙ ต.คอนนิม อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์	๑๘
๓๘	๔-๔๐-๑๓-๐๑/๑-๐๐๒๖	กลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่บ้านดงบัง	๕ หมู่ ๔ ต.คอนนิม อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์	๒๑
๓๙	๔-๔๐-๑๓-๐๓/๑-๐๐๔๗	ถักกระเป๋าสื่อกลมบ้านโนน ข้าต.โนนทอง	๖ หมู่ ๔ ต.โนนทอง อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์ ๐๘๘๗๓๗๓๐๙๐	๑๕

ลำดับ ที่	รหัสทะเบียน	ชื่อวิสาหกิจชุมชน/เครือข่าย วิสาหกิจชุมชน	ที่ตั้ง	จำนวน สมาชิก
๔๐	๔-๔๐-๑๓-๐๓/๑-๐๐๔๓	กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงไก่พันธุ์ไข่ บ้านโนนทองใต้	๗๕ หมู่ ๑๐ ต.โนนทอง อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์	๑๕
๔๑	๔-๔๐-๑๓-๐๑/๑-๐๐๒๕	ศูนย์ข้าวชุมชนบ้านดอนโจด	๙๓ หมู่ ๖ ต.คอนนิม อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์	๑๕
๔๒	๔-๔๐-๑๓-๐๑/๑-๐๐๒๔	กลุ่มแม่บ้านแปรรูปผ้าไหมบ้าน ดอนโจด	๑๑๘ หมู่ ๖ ต.คอนนิม อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์ ๐๘๙๐๐๑๕๖๐๐	๒๑
๔๓	๔-๔๐-๑๓-๐๑/๑-๐๐๒๓	กลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงสัตว์ ม.๗	๔ หมู่ ๗ ต.คอนนิม อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์ ๐๘๕๖๐๙๗๐๐๒	๓๖
๔๔	๔-๔๐-๑๓-๐๓/๑-๐๐๔๑	กลุ่มทอเสื่อกกบ้านโนนทองใต้ ม. ๑๐	๗๓ หมู่ ๑๐ ต.โนนทอง อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์ ๐๘๙๕๗๓๔๐๗๐	๒
๔๕	๔-๔๐-๑๓-๐๒/๑-๐๐๕๔	กลุ่มผลิตภัณฑ์ชุมชนบ้านดอนหัน ม.๓	๒๖๘ หมู่ ๓ ต.ใหม่บำเพ็ญ อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่น โทรศัพท์	๓๒
๔๖	๔-๔๐-๑๓-๐๓/๑-๐๐๓๐	กลุ่มทอผ้ามัดหมี่ด้วยกี่กระตุก ตำบลโนนทอง	๔๕ หมู่ ๑ ต.โนนทอง อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์ ๐๘๙๕๒๓๔๐๗	๓๐
๔๗	๔-๔๐-๑๓-๐๒/๑-๐๐๔๓	กลุ่มออมวันละ ๑ บาท บ้านดอน หัน	๑๑๓ หมู่ ๓ ต.ใหม่บำเพ็ญ อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่น โทรศัพท์ ๐๘๐๔๐๒๕๗๔๑	๘๒
๔๘	๔-๔๐-๑๓-๐๓/๑-๐๐๒๙	กลุ่มทอเสื่อกก บ้านโนนแดง	๑๙ หมู่ ๕ ต.โนนทอง อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์ ๐๘๗๔๕๘๐๓๔	๑๕
๔๙	๔-๔๐-๑๓-๐๑/๑-๐๐๑๑	กลุ่มอนุรักษ์ไก่ชนไทย ต.คอนนิม	๒๗ หมู่ ๑ ต.คอนนิม อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์ ๐๔๓๔๙๖๔๐๓	๕๔
๕๐	๔-๔๐-๑๓-๐๑/๑-๐๐๑๐	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านดอน โจด	๖๑ หมู่ ๖ ต.คอนนิม อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์	๓๓
๕๑	๔-๔๐-๑๓-๐๕/๑-๐๐๑๙	อุตสาหกรรมเย็บผ้าในครัวเรือน	๑๙๑ หมู่ ๑ ต.โนนสะอาด อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่น โทรศัพท์	๑๘
๕๒	๔-๔๐-๑๓-๐๔/๑-๐๐๒๖	กลุ่มเลี้ยงหม่อนไหมตำบลแวง ใหญ่	๕๙ หมู่ ๒ ต.แวงใหญ่ อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์ ๐๙๗๑๘๑๒๐๕๙	๑๓
๕๓	๔-๔๐-๑๓-๐๑/๑-๐๐๐๙	สภาชุมชนบ้านโนนใหญ่	๙๖ หมู่ ๒ ต.คอนนิม อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์ ๐๘๙๖๒๑๒๐๑๙	๑๕
๕๔	๔-๔๐-๑๓-๐๒/๑-๐๐๓๘	กลุ่มผลิตปุ๋ยอินทรีย์คุณภาพสูง ตำบลใหม่บำเพ็ญ	๙๗ หมู่ ๔ ต.ใหม่บำเพ็ญ อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่น โทรศัพท์ ๐๘๔๔๑๘๘๐๔๗	๔๔
๕๕	๔-๔๐-๑๓-๐๕/๑-๐๐๑๗	กลุ่มเลี้ยงโคเนื้อขยายพันธุ์	๒๔ หมู่ ๑ ต.โนนสะอาด อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่น โทรศัพท์ ๐๘๒๑๑๒๒๘๓๙	๑๙
๕๖	๔-๔๐-๑๓-๐๑/๑-๐๐๐๘	ศูนย์เรียนรู้คันทนาใหญ่ ๑ ไร่ได้ ข้าว ๑๐๐ ถึง	๓๒ หมู่ ๓ ต.คอนนิม อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์ ๐๘๗๒๓๔๕๙๓๖	๑๑
๕๗	๔-๔๐-๑๓-๐๕/๑-๐๐๑๖	ผลิตปุ๋ยอินทรีย์อัดเม็ด ม.๑๑	๑๙๒ หมู่ ๑๑ ต.โนนสะอาด อ.แวงใหญ่จ. ขอนแก่น โทรศัพท์ ๐๘๖๐๐๓๑๑๘๐	๒๕
๕๘	๔-๔๐-๑๓-๐๑/๑-๐๐๐๕	กลุ่มกองทุนข้าวพันธุ์ดีบ้านดงบัง ม.๔	๔๘ หมู่ ๔ ต.คอนนิม อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์	๑๘
๕๙	๔-๔๐-๑๓-๐๓/๑-๐๐๑๘	ชมรมผู้สูงอายุตำบลโนนทอง	๒๔๗ หมู่ ๒ ต.โนนทอง อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์ ๐๘๖๒๖๐๒๗๓๒	๕๔
๖๐	๔-๔๐-๑๓-๐๑/๑-๐๐๐๔	กลุ่มเลี้ยงโคเนื้อตำบลคอนนิม	๗๘ หมู่ ๖ ต.คอนนิม อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์ ๐๘๔๔๑๘๘๘๕๗	๓๕

ลำดับ ที่	รหัสทะเบียน	ชื่อวิสาหกิจชุมชน/เครือข่าย วิสาหกิจชุมชน	ที่ตั้ง	จำนวน สมาชิก
๖๑	๔-๔๐-๑๓-๐๒/๑-๐๐๓๐	กลุ่มเลี้ยงโคเนื้อ หมู่๒	๑๒๔ หมู่ ๒ ต.ใหม่มาเพียง อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่น โทรศัพท์ ๐๘๖๒๒๘๗๑๘	๗
๖๒	๔-๔๐-๑๓-๐๓/๑-๐๐๑๑	กลุ่มส่งเสริมอาชีพทำนาด้วยปุ๋ย อินทรีย์ชีวภาพ	๑๒๔ หมู่ ๑ ต.โนนทอง อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์ ๐๘๖๒๓๖๔๕๓๓	๔๗
๖๓	๔-๔๐-๑๓-๐๒/๑-๐๐๒๒	กลุ่มข้าวคุณภาพดี	๒๒ หมู่ ๖ ต.ใหม่มาเพียง อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่น โทรศัพท์ ๐๘๙๒๗๙๓๑๙๗	๑๔
๖๔	๔-๔๐-๑๓-๐๕/๑-๐๐๑๑	กลุ่มเลี้ยงสัตว์โนนสะอาด ม.๑	๘๑ หมู่ ๑ ต.โนนสะอาด อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่น โทรศัพท์	๙
๖๕	๔-๔๐-๑๓-๐๒/๑-๐๐๑๕	กลุ่มมัดหมี่บ้านหนองแดง	๓๑ หมู่ ๒ ต.ใหม่มาเพียง อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่น โทรศัพท์ ๐๘๗๙๗๑๐๔๑๙	๒๕
๖๖	๔-๔๐-๑๓-๐๒/๒-๐๐๐๑	ศูนย์ข้าวชุมชนอำเภอแวงใหญ่	๓๗ หมู่ ๗ ต.ใหม่มาเพียง อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่น โทรศัพท์ ๐๘๑๓๖๙๑๕๕๒	๓
๖๗	๔-๔๐-๑๓-๐๒/๑-๐๐๑๔	กลุ่มแม่บ้านอ้อมทรัพย์ผ้าไหม บ้านใหม่พัฒนารุ่งโรจน์	๗๑ หมู่ ๑๔ ต.ใหม่มาเพียง อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่น โทรศัพท์	๔๓
๖๘	๔-๔๐-๑๓-๐๕/๑-๐๐๐๓	กลุ่มหม่อนไหมวิสาหกิจชุมชนต. โนนสะอาด	๒๑๕ หมู่ ๓ ต.โนนสะอาด อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่น โทรศัพท์ ๐๘๑๕๗๔๒๑๗๐	๒๘
๖๙	๔-๔๐-๑๓-๐๒/๑-๐๐๑๑	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านหนอง แดง ม.๒ ต.ใหม่มาเพียง	๖๗ หมู่ ๒ ต.ใหม่มาเพียง อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่น โทรศัพท์ ๙๓๗๔๕๗๔๙๘	๘๐
๗๐	๔-๔๐-๑๓-๐๔/๑-๐๐๑๘	กลุ่มเกษตรชุมชนบ้านบะแค	๒๐ หมู่ ๕ ต.แวงใหญ่ อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์ ๐๔๓๔๐๐๐๗๐	๑๗
๗๑	๔-๔๐-๑๓-๐๔/๑-๐๐๑๗	ศูนย์ข้าวชุมชนตำบลแวงใหญ่ ม. ๕	๑๘ หมู่ ๕ ต.แวงใหญ่ อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์ ๐๘๗๘๕๖๘๓๕๘	๒๑
๗๒	๔-๔๐-๑๓-๐๑/๑-๐๐๐๓	กลุ่มข้าวชุมชนตำบลคอนนิม	๙๖ หมู่ ๒ ต.คอนนิม อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์	๑๗
๗๓	๔-๔๐-๑๓-๐๓/๑-๐๐๐๙	กลุ่มอ้อมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน หนองแซง	๖๕ หมู่ ๗ ต.โนนทอง อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์	๓๓
๗๔	๔-๔๐-๑๓-๐๓/๑-๐๐๐๘	กลุ่มอ้อมทรัพย์เพื่อการผลิตบ้าน โนนข่า	๓๔ หมู่ ๔ ต.โนนทอง อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์ ๐๘๐๔๑๒๑๗๑๘	๑๕๑
๗๕	๔-๔๐-๑๓-๐๓/๑-๐๐๐๔	กลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนแดง	๒๐ หมู่ ๕ ต.โนนทอง อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์ ๐๔๓๒๗๘๓๑๓	๒๑
๗๖	๔-๔๐-๑๓-๐๔/๑-๐๐๐๖	กลุ่มทอผ้าไหมพื้นบ้านบ้านเมือง ทอง	๑๐๘ หมู่ ๗ ต.แวงใหญ่ อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่น โทรศัพท์ ๐๘๗๙๕๒๙๕๕๑	๑๗
๗๗	๔-๔๐-๑๓-๐๒/๑-๐๐๐๗	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าไหม โจดใหญ่	๑๒๔ หมู่ ๕ ต.ใหม่มาเพียง อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่น โทรศัพท์ ๐๔๓๔๐๐๐๓๙	๒๗
๗๘	๔-๔๐-๑๓-๐๔/๑-๐๐๐๕	กลุ่มปุ๋ยชีวภาพบ้านเมืองทอง	๒๐๗ หมู่ ๗ ต.แวงใหญ่ อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่น โทรศัพท์ ๐๘๑๘๗๓๘๙๕๕	๒๓
๗๙	๔-๔๐-๑๓-๐๔/๑-๐๐๐๔	กลุ่มโคเนื้อบ้านเมืองทอง	๑๑๔ หมู่ ๗ ต.แวงใหญ่ อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่น โทรศัพท์ ๐๘๙๘๔๑๑๗๕๐	๒๓
๘๐	๔-๔๐-๑๓-๐๒/๑-๐๐๐๕	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรทอผ้าไหม มัดหมี่บ้านดอนหัน	๑๓๕ หมู่ ๓ ต.ใหม่มาเพียง อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่น โทรศัพท์ ๐๔๓๔๐๐๐๕๕	๘๐
๘๑	๔-๔๐-๑๓-๐๒/๑-๐๐๐๓	กลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่บ้านร่มโพธิ์ ทอง	๑๑๕ หมู่ ๑๓ ต.ใหม่มาเพียง อ.แวง ใหญ่จ.ขอนแก่น โทรศัพท์ ๐๔๓๔๐๐๐๖	๓๕

ลำดับ ที่	รหัสทะเบียน	ชื่อวิสาหกิจชุมชน/เครือข่าย วิสาหกิจชุมชน	ที่ตั้ง	จำนวน สมาชิก
๘๒	๔-๔๐-๑๓-๐๕/๑-๐๐๐๒	กลุ่มเลี้ยงโคขุนโนนสะอาด	๖๒ หมู่ ๑ ต.โนนสะอาด อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่น โทรศัพท์ ๐๘๙๔๑๗๖๙๕	๑๐
๘๓	๔-๔๐-๑๓-๐๕/๑-๐๐๐๑	ศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าว ชุมชนโนนสะอาด	๔ หมู่ ๑ ต.โนนสะอาด อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์ ๐๘๙๔๑๗๖๙๕	๓๐
๘๔	๔-๔๐-๑๓-๐๑/๑-๐๐๐๑	กลุ่มแม่บ้านโคกสว่าง	๖๑ หมู่ ๗ ต.คอนนิม อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์ ๐๘๗๒๓๑๗๘๙๑	๒๒๒
๘๕	๔-๔๐-๑๓-๐๒/๑-๐๐๐๑	ศูนย์ผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนตำบล ใหม่นาเพียง	๓๗ หมู่ ๗ ต.ใหม่นาเพียง อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่น โทรศัพท์ ๐๘๑๓๖๔๑๕๕๒	๒๑๖
๘๖	๔-๔๐-๑๓-๐๓/๑-๐๐๐๑	ศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าว ตำบลโนนทอง	๗ หมู่ ๑ ต.โนนทอง อ.แวงใหญ่ จ.ขอนแก่นโทรศัพท์	๕๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น, ๑๐ ก.พ. ๒๕๖๕

๕) ไฟฟ้าอำเภอแวงใหญ่ อยู่ในเขตรับผิดชอบของการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอพล มีหน่วยบริการไฟฟ้าย่อยอำเภอแวงใหญ่ เป็นหน่วยงานรับผิดชอบในการให้บริการแก่ผู้ใช้ไฟฟ้าในปี ๒๕๕๘จำนวนผู้ใช้ไฟฟ้า ๖,๙๑๑ ราย ปริมาณการใช้ไฟฟ้า ๘๒๑,๕๒๘.๗๑ หน่วย มูลค่าการใช้ไฟฟ้า ๓,๑๕๖,๙๘๑.๗๖ บาท (ที่มา : การไฟฟ้าส่วนภูมิภาคอำเภอพล ๑๘ สิงหาคม ๒๕๖๒)

๖) การประปาการใช้น้ำโดยส่วนมากในหมู่บ้านจะมีระบบประปาหมู่บ้าน หรือใช้น้ำร่วมกัน นอกจากนั้นยังมีการใช้น้ำจากบ่อบาดาล และบ่อส่วนตัว ซึ่งมีบางส่วนที่อยู่ในเขตเทศบาลตำบลแวงใหญ่ใช้น้ำประปาจากการประปาอำเภอชนบท

๗) สื่อสารและโทรคมนาคม:มีที่ทำการไปรษณีย์ จำนวน ๑ แห่ง

๑.๖.๘ สภาพเศรษฐกิจ

อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น มีร้านค้าอุปโภคบริโภคทั่วไป เช่น ร้านสะดวกซื้อ ร้านขายของส่ง ร้านขายของทั่วไป จำนวน ๓๓๐ ร้าน

ร้านค้าขายสินค้าเฉพาะ เช่น ร้านวัสดุก่อสร้าง ร้านขายวัสดุก่อสร้างเกี่ยวกับการทำการเกษตร เช่น ร้านปุ๋ย ยากำจัดศัตรูพืช ร้านวัสดุก่อสร้างเครื่องจักรทางการเกษตร ร้านค้าเกษตรอินทรีย์ จำนวน ๑๐ ร้าน ร้านอื่น ๆ เช่น ร้านเสริมสวย ร้านซ่อมรถ ร้านตัดกระຈก ร้านรับซื้อของเก่า ร้านขายโทรศัพท์ จำนวน ๔๖ ร้าน

มีธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรสาขาแวงใหญ่ ๑ แห่ง

บริษัทจำกัด ห้างหุ้นส่วนจำกัด ๒ แห่ง

โรงแรม ๑ แห่ง ได้แก่โรงแรมอิงนารีสอร์ท มีห้องพักจำนวน ๑๐ ห้อง

นอกจากนี้ยังมีสหกรณ์การเกษตร ๒ แห่ง คือ สหกรณ์การเกษตรแวงใหญ่ จำกัด ตั้งอยู่หมู่ที่ ๓ ตำบลใหม่นาเพียงและสหกรณ์การเกษตรศุภนิมิตแวงใหญ่ จำกัด หมู่ที่ ๑ ตำบลใหม่นาเพียง

ผลิตภัณฑ์ชุมชนและท้องถิ่น (OTOP)อำเภอแวงใหญ่ มีการลงทะเบียนผู้ผลิต/ผู้ประกอบการ OTOP ปี ๒๕๕๙จำนวน ๖๔ กลุ่ม ได้แก่

๑) กลุ่มทอผ้าไหมวิสัยวรรณ สิมหลวง ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่ลายลือกเต่าประเพณีผ้าและเครื่องแต่งกาย

๒) กลุ่มทอเสื่อกกบ้านโคกสว่างผลิตภัณฑ์เสื่อกกประเภทของใช้

๓) กลุ่มจักสานจากเถาวัลย์บ้านโคกสว่างผลิตภัณฑ์จักสานเถาวัลย์ประเภทของใช้

๔) กลุ่มทอผ้าไหมบ้านคอนนิม ผลิตภัณฑ์ผ้าโสร่งไหม , ผ้าขาวม้า , ผ้าคลุมไหล่, ผ้าไหมมัดหมี่ ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย

๕) กลุ่มทอผ้าไหมบ้านหนองแดง ผลิตภัณฑ์ผ้ามัดหมี่ลายนกยูง ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย

๖) กลุ่มทอผ้าไหมบ้านดอนหัน ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่ ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย

๗) กลุ่มทอเสื่อกกตำบลแวงใหญ่ ผลิตภัณฑ์พวงกุญแจ , ตะกร้า , ตะแกรง, หวด, กระติบข้าว , เสื่อพับ ประเภทของใช้

๘) กลุ่มทอผ้าไหมบ้านดอนโจด ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่ ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย

๙) กลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนข่า ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่ ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย

๑๐) กลุ่มจักสานทำจากไม้ไผ่ ผลิตภัณฑ์ไซ ประเภทของใช้

๑๑) กลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านนาโพธิ์ ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่ , ปลอกหมอน, ผ้าถุงมัดหมี่ , ผ้าตัดเสื้อ , ผ้าคลุมไหล่ , ผ้าพันคอ , เสื้อสำเร็จรูป , กระเป๋า ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกายและของใช้

๑๒) กลุ่มอ้อมทรัพย์ทอผ้าไหมสุภาพ แสนจันทร์ ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่ ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย

๑๓) กลุ่มแม่บ้านโคกสว่าง ผลิตภัณฑ์ขนมจีนอบแห้ง , ข้าวแตนสมุนไพร , ข้าวแตน(รสหวาน) , ข้าวแตนพันหน้า (สมุนไพร) , ประเภทอาหาร

๑๔) กลุ่มทอเสื่อกกบ้านดอนบาลไท ผลิตภัณฑ์เสื่อกก ๓ พับ ประเภทของใช้

๑๕) กลุ่มทอผ้าไหมบ้านโนนแก่น้อย ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่ ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย

๑๖) กลุ่มทอผ้าไหมโจดใหญ่ ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่ลายผีเสื้อ ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย

๑๗) กลุ่มทอผ้าไหมบ้านใหม่ณาเพียง ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่ลายนกยูง ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย

๑๘) กลุ่มทอผ้าฝ้ายตำบลโนนทอง ผลิตภัณฑ์ผ้าขาวม้า , ทอผ้าฝ้าย ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย

๑๙) กลุ่มทอผ้าไหมบ้านโคกสว่าง ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมลายนาโคไทย ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย

๒๐) กลุ่มทอผ้าไหมบ้านหนองทุ่ม ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมลายผีเสื้อ ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย

๒๑) กลุ่มหม่อนไหมวิสาหกิจชุมชน ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่ ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย

๒๒) กลุ่มทอเสื่อกกบ้านนาโพธิ์ ผลิตภัณฑ์เสื่อกก ประเภทของใช้

๒๓) กลุ่มจักสานผู้สูงอายุตำบลโนนทอง ผลิตภัณฑ์ข้อง ประเภทของใช้

๒๔) กลุ่มอ้อมทรัพย์ทอผ้าไหมบ้านใหม่ณาเพียงพัฒนา ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่, ผ้าโสร่งไหม ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย

๒๕) กลุ่มทอเสื่อกกบ้านชีทาวังเวิน ผลิตภัณฑ์เสื่อกก ประเภทของใช้

๒๖) กลุ่มทอเสื่อกกรัตนะ หมู่ที่ ๒ ผลิตภัณฑ์เสื่อกกลายขอ ประเภทของใช้

๒๗) กลุ่มทอเสื่อกกรัตนาวดี หมู่ที่ ๑๑ ผลิตภัณฑ์เสื่อกกลายไท ประเภทของใช้

๒๘) ศูนย์เรียนรู้ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรอำเภอแวงใหญ่ ผลิตภัณฑ์กระเป๋าผ้า เอนกประสงค์ , กระเป๋าเป้ , กระเป๋าสตรี , กระเป๋าสะพายข้าง , กระเป๋าใส่โทรศัพท์ ประเภทของใช้

๒๙) ศิลาพรฟาร์มเห็ด ผลิตภัณฑ์เห็ดหลินจือผ่านอบแห้ง ประเภทอาหาร

๓๐) ศูนย์ส่งเสริมและผลิตภัณฑ์ข้าวชุมชน ผลิตภัณฑ์ข้าวฮางมะลิ ๑๐๕ , ข้าวกล้องมะลิ , ข้าวฮางสามสายพันธุ์ , ข้าวฮางหอมนิล , ข้าวฮางไรซ์เบอร์รี่ , ข้าวฮางมะลิแดงข้าวกล้องลิ้มผั่ว , ข้าวฮางลิ้มผั่ว ประเภทอาหาร

๓๑) กลุ่มทอผ้าไหมบ้านร่มโพธิ์ทอง ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่ ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย

๓๒) กลุ่มแม่บ้านแปรรูปผ้าไหมบ้านดอกโจด ผลิตภัณฑ์กระเป๋ผ้าไหม , รองเท้าผ้าไหม , รองเท้าหนังเทียม , เนคไทผ้าไหม , พวงกุญแจ ประเภทของใช้

๓๓) กลุ่มแม่บ้านเลี้ยงหม่อนไหม ทอผ้าไหมบ้านดอนบาลไท ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่ลายปูจ๋า , ผ้าพันคอไหม ประเภทผ้าและเครื่องแต่งกาย

๓๔) กลุ่มตัดเย็บเสื้อผ้าบ้านโนนเก่าน้อย ผลิตภัณฑ์กระเป๋เอกสาร , กระเป๋เดินทาง, กระเป๋เครื่องสำอางค์ , เสื้อฝ้ายแกมไหม , เสื้อฝ้าย ประเภทของใช้ , ผ้าและเครื่องแต่งกาย

๓๕) กลุ่มแปรรูปอาหารบ้านดอนบาลไท ผลิตภัณฑ์แจ่วบองสมุนไพร , น้ำพริกนรก, น้ำพริกเผา , น้ำพริกตาแดง ประเภทอาหาร

๓๖) นางวิญญาพร แสงวงษ์ ผลิตภัณฑ์ดอกไม้ประดิษฐ์ ประเภทของใช้

๓๗) นายสิทธิชัย ปลัดศรีช่วย ผลิตภัณฑ์ / โต๊ะคอมพิวเตอร์

๓๘) กลุ่มจักสานตระกร้าบ้านโนนข่า ผลิตภัณฑ์กระเป๋เอกสาร

๓๙) นางสาวมณี พาแกดำ ผลิตภัณฑ์กระเป๋

๔๐) กลุ่มทอผ้าไหมมัดหมี่บ้านโนนใหญ่ ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่

๔๑) นางถวิล วิรุณละพันธ์ ผลิตภัณฑ์ข้าวฮาง

๔๒) กลุ่มทอผ้าไหมบ้านป่าแดง ผลิตภัณฑ์ผ้าไหมมัดหมี่

๔๓) กลุ่มมัดหมี่ทอผ้าไหมไทนา

๔๔) กลุ่มจักสานโนนสวรรค์

๔๕) กลุ่มวิสาหกิจศูนย์ข้าวโนนทอง

๔๖) กลุ่มจักสานโนนจันทิก

๔๗) กลุ่มทอเสื่อกกสั้มาชีฟดอนบานไท

๔๘) กลุ่มดอกไม้จันทน์นาโพธิ์

๔๙) กลุ่มเกษตรปลอดสารดงบัง

๕๐) กลุ่มสั้มาชีฟโนนใหญ่

๕๑) กลุ่มตระกร้าพลาสติกบะแค

๕๒) กลุ่มจักสานดอนบานไท

๕๓) กลุ่มวิสาหกิจศูนย์ข้าวแวงใหญ่

๕๔) กลุ่มตัดเย็บและแปรรูปผ้าขาวม้า

๕๕) กลุ่มทำขนมบ้านร่มโพธิ์ทอง

๕๖) กลุ่มทอผ้าไหมบ้านดงบัง

๕๗) กลุ่มทอเสื่อกกบ้านโนนทอง

๕๘) กลุ่มขนมบ้านโนนทอง

๕๙) กลุ่มตัดเย็บผ้าไหมโนนทอง

๖๐) สกุลศรีปลาส้ม

๖๑) กลุ่มสั้มาชีฟโสไผ่

๖๒) สั้มาชีฟุดหมากเห็บ

๖๓) กลุ่มเลี้ยงหม่อนทอผ้าไหมดอนโจด

๖๔) กลุ่มแคนตาลูปปลอดสารมั่งขวัญ

๖๕) กลุ่มจักสานบ้านโนนข่า

ประมาณการรายได้จากการจำหน่ายเปรียบเทียบปีที่ผ่านมากับปีปัจจุบันข้อมูลยอดจำหน่าย ๓ ปี ย้อนหลัง

ปี ๒๕๖๒ = ๖๕,๒๗๘,๑๐๕ บาท

ปี ๒๕๖๓ = ๗๑,๒๖๕,๖๔๒ บาท

ปี ๒๕๖๔ = ๑๓๐,๐๐๙,๙๔๔ บาท

เฉลี่ย ๓ ปี ๒๖๖,๕๕๓,๖๙๑

ประมาณการรายได้ ปี ๒๕๖๕ = ๑๕๗,๐๙๑,๙๓๓ บาท

มีแนวโน้มการเพิ่มยอดจำหน่าย OTOP มากขึ้น เนื่องจากมีกลุ่มผู้ผลิต ผู้ประกอบการ OTOP ให้ความสนใจในการลงทะเบียนมากขึ้น และมีการส่งเสริมสนับสนุนในการเพิ่มช่องทางการตลาดต่าง ๆ มากขึ้น เช่น การขายสินค้าผ่านระบบออนไลน์ (เฟสบุ๊ก ไลน์) การจัดงานกระตุ้นเศรษฐกิจและการเปิดตลาดนัดชุมชน ข้อมูลอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์ชุมชน เช่น กลุ่มผลิตสินค้า OTOP ที่สำคัญ

- กลุ่มแม่บ้านโคกสว่าง หมู่ที่ ๗ ตำบลคอนนิม ได้ ๕ ดาว ผลิตภัณฑ์เด่น คือ ข้าวแตนสมุนไพร ยอดการจำหน่ายปีละ ๑๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท

- กลุ่มศูนย์ส่งเสริมผลิตภัณฑ์ข้าวชุมชน หมู่ที่ ๗ ตำบลโพนนาเวียง ได้ ๕ ดาว ผลิตภัณฑ์เด่น คือ ข้าวฮางสมุนไพร ยอดการจำหน่ายปีละ ๑,๐๐๐,๐๐๐ บาท

- กลุ่มอ้อมทรัพย์เพื่อการผลิตทอผ้าไหมบ้านโพนนาเวียงพัฒนา หมู่ที่ ๑๔ ตำบลโพนนาเวียง ได้ ๔ ดาว ผลิตภัณฑ์เด่น คือ ผ้าไหมมัดหมี่ ยอดการจำหน่ายปีละ ๑,๒๐๐,๐๐๐ บาท

- กลุ่มทอผ้าย้อมสีธรรมชาติบ้านนาโพธิ์ หมู่ที่ ๙ ตำบลโนนสะอาด ได้ ๔ ดาว ผลิตภัณฑ์เด่น คือ ผ้าฝ้ายย้อมสีธรรมชาติ ยอดการจำหน่ายปีละ ๓๐๐,๐๐๐ บาท

๑.๖.๙ สถานที่ท่องเที่ยว

๑) มหาวิทยาลัยปูนา (แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม)

ศูนย์ปฏิบัติธรรมมหาวิทยาลัยปูนา สาขาวัดสระเกษ ตั้งอยู่ที่บ้านแว้งใหญ่ ตำบลแว้งใหญ่ อำเภอแว้งใหญ่ จังหวัดขอนแก่น ประวัติ เริ่มสร้างเมื่อปี พ.ศ. ๒๕๓๔ โดยสร้างในพื้นที่ที่เป็นป่าช้าเดิม มีเนื้อที่ ๓๘ ไร่ สาเหตุที่ได้ชื่อว่ามหาวิทยาลัยปูนา เพราะมีปูนามาก โดยพระครูสารธรรมาภรณ์ (หลวงปู่เฉย ญาณธโร) เจ้าอาวาสวัดสระเกษ เป็นผู้นำในการก่อสร้างโดยเน้นแนวคิดในการอนุรักษ์ป่าและสัตว์ท้องถิ่น คือปูนาเอาไว้ โดยภายในจะมีปูนับล้าน ๆ ตัว และภายในบริเวณดังกล่าว ได้สร้างรูป ๑๒ ราศี เอาไว้ ให้ได้ทำบุญตามราศี เกิดของตน มีบ้านสร้างเป็นรูปตัวปู สามารถเข้าไปอาศัยได้ เข้าไปปักกลด เหมาะแก่ผู้ที่จะไปปฏิบัติธรรมเป็นอย่างมาก มีบ้านคนจน เพื่อเป็นอุทาหรณ์สอนใจแก่พุทธศาสนิกชน เป็นศูนย์ปฏิบัติธรรมของอำเภอ และที่สำคัญเป็นที่ตั้งของพระธาตุเจดีย์ศรีแว้งใหญ่

๒) กู่สระสิงห์

เป็นโบราณสถานที่เก่าแก่ประจำตำบล มีพระพุทธรูปเก่าแก่ที่ยังคงเหลืออยู่ข้างพระประธานองค์ใหญ่ ขนาดหน้าตักกว้างประมาณ ๔ เมตร ตั้งอยู่ที่หมู่ ๒ บ้านนาโพธิ์ ตำบลโนนสะอาด อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

๓) แหล่งหินตัดภูคอกม้า

ภูคอกม้าเป็นเขาหินทราย สูงจากระดับน้ำทะเลปานกลาง ๒๐๐ – ๒๔๐ เมตร จัดอยู่ในกลุ่มหินโคราช เนื้อหินละเอียดสีเทา เป็นแหล่งหินตัดทรายสมัยโบราณ ที่มีขนาดใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งที่ค้นพบในภาคอีสาน ตั้งอยู่ที่ตำบลโนนทอง อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

๑.๗ การใช้ประโยชน์ที่ดิน (Land Used)

๑.๗.๑ ลักษณะของการใช้ประโยชน์ที่ดินประเภทหลัก ๆ เช่น ภาคเกษตร อุตสาหกรรม ชุมชนเมืองที่อยู่อาศัยแยกตามเขตการปกครองย่อย

จากการสำรวจและวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดินพบว่าในอำเภอแวงใหญ่สามารถจำแนกการใช้ที่ดินได้เป็น ๕ ประเภทหลักคือพื้นที่เกษตรกรรมพื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้างพื้นที่ป่าไม้พื้นที่น้ำและพื้นที่อื่นๆซึ่งรายละเอียดแสดงในตารางที่ ๙

ตารางที่ ๑๔ สภาพการใช้ที่ดินอำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

ที่	สภาพการใช้ที่ดิน	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
๑	พื้นที่นา	๘๑,๐๒๕	๕๗.๑๙
๒	พื้นที่ไร่	๒๒,๖๗๕	๑๖.๐๕
๓	ไม้ยืนต้น	๕,๓๒๒	๓.๗๕
๔	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	๖,๗๑๖	๔.๗๕
๕	พื้นที่ป่า	๑,๔๘๔	๘.๘๑
๖	พื้นที่เปิดเตล็ด	๕,๗๐๑	๔.๐๒
๗	พื้นที่น้ำ	๖,๐๓๕	๔.๒๕
๘	ทุ่งหญ้าและโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	๑๓๓	๐.๐๙
๙	ไม้ผล/พืชสวน	๔๓๒	๐.๓๐
๑๐	พื้นที่ลุ่ม	๑,๑๐๔	๐.๗๗
๑๑	สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ	๑๖	๐.๐๑
๑๒	เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	๓๐	๐.๐๒
รวม		๑๔๑,๖๗๓	๑๐๐

ที่มา : ข้อมูลการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (๒๕๖๐-๒๕๖๑)

บทที่ ๒

การวิเคราะห์สถานการณ์การเกษตรของอำเภอ

๒.๑ ข้อมูลประกอบการวิเคราะห์

๒.๑.๑ เกษตรกรและองค์กรเกษตรกร

๑) เกษตรกร

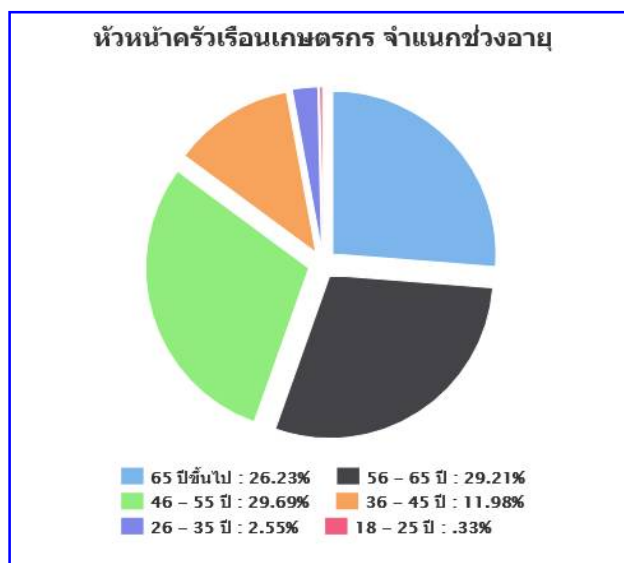
(๑) ครุฑเรือนเกษตรกร

อำเภอแวงใหญ่ มีครุฑเรือนเกษตรกร จำนวน ๕,๓๐๔ ครุฑเรือน โดยมีหัวหน้าครุฑเรือนเกษตรกร อายุระหว่าง ๔๖ - ๕๕ ปี จำนวน ๑,๖๔๐ ครุฑเรือน คิดเป็นร้อยละ ๓๐.๙๒ รองลงมาอายุระหว่าง ๕๖ - ๖๕ ปี คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๐๖ และอายุระหว่าง ๖๕ ปีขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๑๓ ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๕ แสดงหัวหน้าครุฑเรือนจำแนกตามอายุ อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

ช่วงอายุ (ปี)	ครุฑเรือน	ร้อยละ
๖๕ ปีขึ้นไป	๑,๔๑๙	๒๖.๒๓
๕๖ - ๖๕ ปี	๑,๕๘๐	๒๙.๒๑
๔๖ - ๕๕ ปี	๑,๖๐๖	๒๙.๖๙
๓๖ - ๔๕ ปี	๖๔๘	๑๑.๙๘
๒๖ - ๓๕ ปี	๑๓๘	๒.๕๕
๑๘ - ๒๕ ปี	๑๘	๐.๓๓
รวม	๕,๔๐๙	๑๐๐

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอแวงใหญ่, ๒๕๖๔

ภาพที่ ๘ แสดงหัวหน้าครัวเรือนเกษตรกรจำแนกตามอายุ อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอแวงใหญ่, ๒๕๖๔)

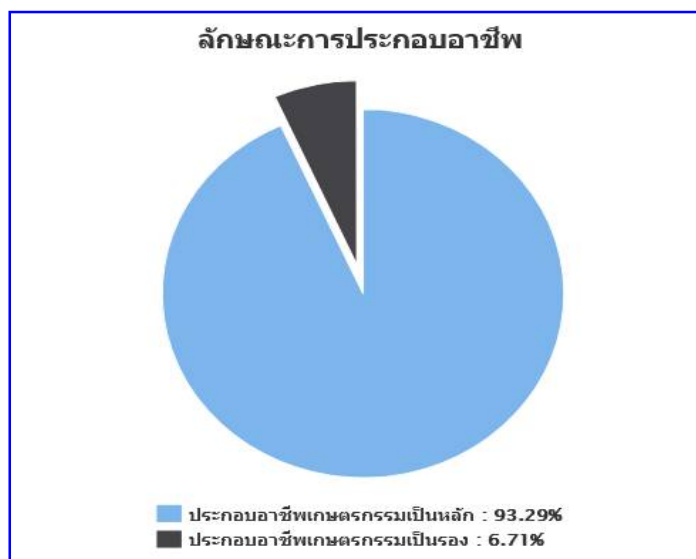
(๒) ลักษณะการประกอบอาชีพ

อำเภอแวงใหญ่ มีเกษตรกรที่ประกอบอาชีพหลักส่วนใหญ่เป็นการประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก จำนวน ๔,๙๖๑ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๙๓.๕๓ และประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง จำนวน ๓๔๓ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๖.๔๗

ตารางที่ ๑๖ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพเกษตรกร อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

ลักษณะการประกอบอาชีพ	ครัวเรือน	ร้อยละ
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นหลัก	๔,๐๔๖	๙๓.๒๙
ประกอบอาชีพเกษตรกรรมเป็นรอง	๓๖๓	๖.๗๑

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอแวงใหญ่, ๒๕๖๓

ภาพที่ ๙ แสดงลักษณะการประกอบอาชีพ อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอแวงใหญ่, ๒๕๖๔)

(๓) ลักษณะการถือครองที่ดิน

ครัวเรือนเกษตรกร ๕,๒๕๗ ครัวเรือน พื้นที่ถือครอง ๘๑,๓๘๔ ไร่ พื้นที่ถือครองเฉลี่ย ๑๓.๕๓ ไร่ ลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกรอำเภอแวงใหญ่ ส่วนใหญ่เกษตรกรเป็นเจ้าของเอง จำนวน ๔,๖๘๑ ครัวเรือน รองลงมาคือเช่า จำนวน ๖๘๙ ครัวเรือน และอื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี) จำนวน ๖๔๕ ครัวเรือน ตามลำดับ

ตารางที่ ๑๗ แสดงลักษณะการถือครองที่ดินของเกษตรกร อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

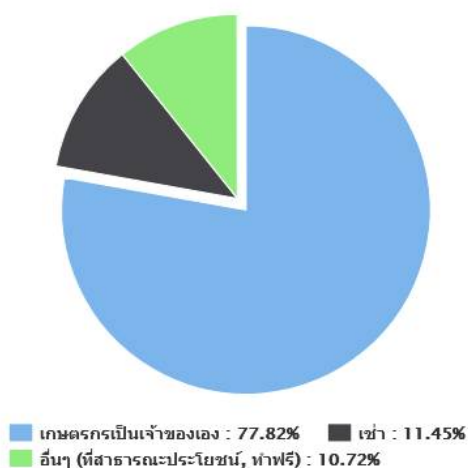
ลักษณะการถือครอง	ครัวเรือน	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
เกษตรกรเป็นเจ้าของเอง	๔,๖๘๑	๖๘,๙๕๗	๗๗.๘๒
เช่า	๖๘๙	๖,๒๑๒	๑๑.๔๕
อื่นๆ (ที่สาธารณะประโยชน์, ทำฟรี)	๖๔๕	๖,๒๑๕	๑๐.๗๒
รวม **	๕,๒๕๗	๘๑,๓๘๔	๑๐๐

หมายเหตุ * ข้อมูลตามที่ดัดแปลง เฉพาะครัวเรือนที่แจ้งปรับปรุงกิจกรรมการเกษตรในแต่ละปี

** เกษตรกรบางส่วนมีการถือครองในทุกลักษณะ

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอแวงใหญ่, ๒๕๖๔

ลักษณะการถือครองที่ดิน

ภาพที่ ๑๐ แสดงลักษณะการถือครองที่ดิน อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น
(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอแวงใหญ่, ๒๕๖๔)

(๔) ประเภทเอกสารสิทธิ์ (เฉพาะเกษตรกรเป็นเจ้าตัวเอง)

เกษตรกรอำเภอแวงใหญ่ มีการถือครองที่ดินเอกสารสิทธิ์ประเภทโฉนด จำนวน ๓,๑๓๘ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๖๑.๖๓ รองลงมาคือการถือครองที่ดินแบบไม่มีเอกสารสิทธิ์ จำนวน ๑,๐๘๔ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๒๑.๒๙ และเอกสารสิทธิ์ ประเภท ส.ป.ก. จำนวน ๘๔๓ ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ ๑๖.๕๖ ตาม ลำดับ

ตารางที่ ๑๗ แสดงลักษณะประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)				รวม
โฉนด/น.ส.ทุกประเภท	ส.ป.ก. ทุกประเภท	หนังสือรับรอง ของหน่วยงาน	ไม่มีเอกสารสิทธิ์	
๓,๒๓๓	๑,๐๐๑	๓๒	๑,๑๖๘	๕,๖๘๑

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอแวงใหญ่, ๒๕๖๔

ประเภทเอกสารสิทธิ์ (ครัวเรือน)

■ โฉนด/น.ส.ทุกประเภท : 59.50%
 ■ ส.ป.ก.ทุกประเภท : 18.42%
■ หนังสือรับรองของหน่วยงาน : 0.59%
 ■ เอกสารสิทธิ์อื่นๆ : 21.49%

ภาพที่ ๑๑ แสดงประเภทเอกสารสิทธิ์ อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น
 (ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอแวงใหญ่, ๒๕๖๔)

๒) องค์กรและสถาบันเกษตรกร

(๑) กลุ่มเกษตรกร/สถาบัน

อำเภอแวงใหญ่ มีกลุ่มส่งเสริมอาชีพ ๘ กลุ่ม มีสมาชิก ๔๔๓ ราย กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร ๒๕ กลุ่ม สมาชิก ๘๕๕ ราย กลุ่มยุวเกษตรกร ๕ กลุ่ม สมาชิก ๙๒ ราย วิสาหกิจชุมชน ๑๑๙ แห่ง สมาชิก ๓,๐๒๘ ราย สหกรณ์จำนวน ๒ แห่ง สมาชิก - ราย และกลุ่มเกษตรกร ๐ กลุ่ม สมาชิก ๐ ราย

ตารางที่ ๑๙ แสดงจำนวนและสมาชิกสถาบันเกษตรกรอำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

ตำบล	กลุ่มส่งเสริมอาชีพ		กลุ่มแม่บ้าน		กลุ่มยุว		วิสาหกิจชุมชน		สหกรณ์		กลุ่มเกษตรกร	
	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	แห่ง	สมาชิก (ราย)	กลุ่ม	สมาชิก (ราย)
คอนนิม	๑	๓๐	๒	๙๗	๑	๑๘	๒๖	๖๐๑	๐	-	-	-
โนนทอง	๑	๑๔๙	๒	๖๐	๑	๑๘	๒๒	๖๙๕	๐	-	-	-
โนนสะอาด	๒	๑๑๑	๗	๒๒๘	๑	๑๕	๒๕	๔๗๐	๐	-	-	-
แวงใหญ่	๒	๗๒	๖	๑๐๘	๑	๒๖	๑๕	๒๓๙	๐	-	-	-
ใหม่นาเพียง	๒	๘๑	๘	๓๖๒	๑	๑๕	๓๑	๑,๓๑๒	๒	-	-	-
รวม	๘	๔๔๓	๒๕	๘๕๕	๕	๙๒	๑๑๙	๓,๓๑๗	๒	-	-	-

(ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอแวงใหญ่, ๒๕๖๔)

๓) ศูนย์เรียนรู้และเครือข่าย

อำเภอแวงใหญ่ มีแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร มีศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร (ศพก.) ๑ ศูนย์ และศพก. เครือข่าย ๑๓ ศูนย์ ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน ๕ ศูนย์ ศูนย์จัดการดินและปุ๋ย ๑ ศูนย์ ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบล ๕ ศูนย์ ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง ๕ ศูนย์ และศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยีด้านการพัฒนาที่ดิน ๕ ศูนย์

ตารางที่ ๒๐ แสดงจำนวนแหล่ง/ศูนย์เรียนรู้และบริการด้านการเกษตร อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

ตำบล	ศพก.	ศพก. เครือข่าย	ศจช.	ศคปช.	ศบกกต.	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ			ศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี ด้านการพัฒนาที่ดิน
						กษ.	ปศุสัตว์	ปศุ	
คอนนิม	-	๕	๑	-	๑	๔	-	-	๑
โนนทอง	-	๑	๑	-	๑	๑	-	-	๑
โนนสะอาด	-	๒	๑	-	๑	-	-	-	๐
เวียงใหญ่	-	๑	๑	๑	๑	๒	-	-	๑
ใหม่นาเพียง	๑	๔	๑	-	๑	๒	-	-	๒
รวม	๑	๑๓	๕	๑	๕	๑๓	-	-	๕

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเวียงใหญ่, ๒๕๖๔

(๑) อาสาสมัครเกษตร

อำเภอเวียงใหญ่ มีอาสาสมัครเกษตร จำนวน ๖๕ คน (ไม่ซ้ำคน) โดยมีเกษตรหมู่บ้าน
จำนวนมากที่สุด จำนวน ๕๒ ราย รองลงมาคือหมอดินอาสา ๑๖ ราย และอาสาปศุสัตว์ ๑๒ ราย ตามลำดับ
อย่างไร ก็ตามอาสาเกษตรบางรายทำหน้าที่อาสามากกว่า ๑ หน้าที่

ตารางที่ ๒๐ แสดงข้อมูลอาสาสมัครเกษตรอำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

ตำบล	หน่วยงาน /อาสาสมัครเกษตร (ราย)								
	อาสาสมัคร ฝนหลวง	ครูบัญชี อาสา	ประมง อาสา	อาสา ปศุสัตว์	หมอดิน อาสา	เกษตร หมู่บ้าน	สหกรณ์	เศรษฐกิจ การเกษตร	อาสาสมัคร ปฏิรูปที่ดิน
คอนนิม	-	-	๑	๒	๒	๔	-	-	-
โนนทอง	-	-	๑	๑	๓	๑๑	-	-	-
โนนสะอาด	-	-	๑	๒	๓	๑๑	-	-	-
เวียงใหญ่	-	๑	๑	๒	๓	๗	๑	๑	-
ใหม่นาเพียง	-	๓	๒	๕	๕	๑๔	๑	๑	-
รวม	-	๔	๖	๑๒	๑๖	๕๒	๒	๒	-

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเวียงใหญ่, ๒๕๖๔

(๒) ปราชญ์ชาวบ้าน

อำเภอเวียงใหญ่ มีปราชญ์ชาวบ้านภายใต้โครงการเกษตรตามแนวทฤษฎีใหม่ โดยยึด
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ซึ่งการดำเนินการโครงการได้คัดเลือกปราชญ์ชาวบ้านเป็นผู้ดำเนินการถ่ายทอดองค์
ความรู้ตามวิถีของปราชญ์แต่ละคน ซึ่งในอำเภอเวียงใหญ่ มีปราชญ์ชาวบ้านจำนวน ๒ คน

ตารางที่ ๒๒ แสดงข้อมูลปราชญ์ชาวบ้านอำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

ตำบล	จำนวน (ราย)	ชื่อ - สกุล	ที่อยู่
คอนนิม	๒	นายหนูกาล วิรุณพันธ์ นายบุญเต็ม ชัยลา	หมู่ที่ ๓ ตำบลคอนนิมอำเภอเวียงใหญ่ หมู่ที่ ๔ ตำบลคอนนิมอำเภอเวียงใหญ่
รวม	๒		

ที่มา : สำนักงานเกษตรอำเภอเวียงใหญ่, ๒๕๖๔

(๓) ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร

ชื่อ : ศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

สินค้าหลัก: เมล็ดพันธุ์ข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ , ผลิตภัณฑ์ข้าวแปรรูป เช่น ข้าวฮาง ข้าวกล้อง ข้าวฮางผงขงดื่ม

พื้นที่เป้าหมาย: ตำบลใหม่นาเพียง อำเภอเวียงใหญ่

เกษตรกรเป้าหมาย: เกษตรกรอำเภอเวียงใหญ่ และเกษตรกรผู้สนใจทั่วไป

สถานที่ตั้ง : บ้านถลุงเหล็ก หมู่ ๗ ตำบลใหม่นาเพียง อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

พิกัด : X ๒๓๖๗๙๙ Y ๑๑๗๕๙๑๙๘ latitude ๑๕.๘๘๘๐๕๑๓๘๐๗๖๗๖ longitudes

๑๐๒.๕๔๑๘๙๖๓๖๔๔๑๘

แผนที่ไปศูนย์เรียนรู้

ชื่อเกษตรกรต้นแบบ : นายไพศาล พงษ์จินดา อายุ ๕๙ ปีเกิดวันที่ ๕ ตุลาคม ๒๕๐๐

บ้านเลขที่ ๓๗ หมู่ที่ ๗ ตำบลใหม่นาเพียง อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

เบอร์โทรศัพท์ : ๐๙๑-๕๔๘๐๖๕๗

สถานการณ์ของพื้นที่ : เกษตรกรในพื้นที่บ้านถลุงเหล็ก หมู่ ๗ ส่วนใหญ่ปลูกข้าวร้อยละ ๙๕ และพื้นที่ปลูกเป็นพื้นที่ที่เหมาะสมกับการปลูกข้าว (S๑) เพียงจุดเดียวของตำบลใหม่นาเพียง คิดเป็นร้อยละ ๔.๓๗ ของพื้นที่ตำบลหรือประมาณ ๑,๒๕๒ ไร่ เกษตรกรปลูกทั้งข้าวเหนียวและข้าวเจ้า โดยส่วนใหญ่ปลูกข้าวเจ้าข้าวหอมมะลิ ๑๐๕ เพื่อผลิตเมล็ดพันธุ์ไว้จำหน่าย และแปรรูปข้าวเปลือกเป็นข้าวกล้อง ข้าวฮางจำหน่าย เพื่อแก้ปัญหาการขาดแคลนเมล็ดข้าวพันธุ์ดี และเป็นการเพิ่มมูลค่าข้าว โดยการนำเทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าว การแปรรูปข้าวเพื่อเพิ่มมูลค่า มาใช้จนประสบความสำเร็จเป็นศูนย์เรียนรู้ให้แก่ประชาชนมาแล้วมากมาย

แนวทางการพัฒนา : ๑. มีข้อมูลแผนที่ Zoning ที่เหมาะสม

๒. มีการกำหนดแนวทางการพัฒนาและแผนการดำเนินงานของศูนย์

จุดเด่นของศูนย์เรียนรู้ : เทคโนโลยีการลดต้นทุนการผลิตข้าวและการเพิ่มมูลค่าข้าว

หลักสูตรเรียนรู้ : การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว, การลดต้นทุนการผลิตข้าว

หลักสูตรหลัก

๑. การลดต้นทุนการผลิตข้าว
๒. การแปรรูปข้าวเพื่อเพิ่มมูลค่า
๓. การผลิตข้าวอินทรีย์

หลักสูตรภาคบังคับ

๑. เศรษฐกิจพอเพียง

หลักสูตรเสริม

๑. บัญชีครัวเรือน
๒. การใช้น้ำอย่างรู้คุณค่า
๓. การรวมกลุ่มองค์กรเกษตรกร

ฐานที่ ๑. การผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ให้ความรู้เรื่องการรวมกลุ่มกันเป็นศูนย์ข้าว การใช้และผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวคุณภาพดี ใช้อัตราและวิธีการปลูกที่เหมาะสมกับพื้นที่ เช่น การทำนาหยอด นาโยน มีการตัดพันธุ์ปน และการตรวจสอบคัดคุณภาพของเมล็ดพันธุ์ข้าว วิทยากรประจำฐาน นายสิทธิศักดิ์ ทางxonนอก /นายไพศาล ผาจันดา

ฐานเรียนรู้ ๒. การปรับปรุงบำรุงดิน โดยเน้น การปลูกพืชปุ๋ยสดบำรุงดิน, การผลิตและการใช้ปุ๋ยหมักชีวภาพ/น้ำหมักจากเศษอาหาร พืชผัก ผลไม้ และน้ำหมักมูลสุกร วิทยากรประจำฐาน นายเอ็ง วงค์ษา /นายไพศาล ผาจันดา

ฐานเรียนรู้ ๓. การผลิตและการใช้สารชีวภัณฑ์ เน้นการผลิตและใช้เชื้อราไตรโคเดอร์มา, เชื้อบีที, เชื้อราบิวเวอเรีย และสารสกัดตะไคร้หอม ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช วิทยาการประจำฐาน นางวาสนา ภูมิเพ็ง /นายไพศาล ผาจันดา

ฐานเรียนรู้ ๔. การแปรรูปข้าวเพื่อเพิ่มมูลค่า สาธิตการแปรรูปข้าวเปลือกเป็นข้าวฮาง การสีข้าวกล้อง การทำข้าวซ้อมมือ บรรจุถุงเพื่อจำหน่าย วิทยาการประจำฐาน นายกมลกร พลหนองหลวง / นายไพศาล ผาจันดา

ศูนย์เครือข่าย จำนวน ๑๓ ศูนย์

ตารางที่ ๒๓ ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอเวียงใหญ่ จังหวัด
ขอนแก่น

แบบสรุปข้อมูล						
ศูนย์เครือข่ายของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น						
ที่	ชื่อศูนย์เครือข่าย	ประเภท/กิจกรรมหลัก	ที่ตั้งศูนย์		ชื่อ - นามสกุล ประธานศูนย์	เบอร์โทรศัพท์ ประธานศูนย์ เครือข่าย
			หมู่	ตำบล		
๑	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง บ้านโนนสวรรค์ นายหนูกาล วิรุณพันธ์	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	๓	คอนนิม	นายหนูกาล วิรุณพันธ์	๐๘๗-๒๓๔๕- ๙๓๖
๒	วิสาหกิจชุมชนกลุ่มปลูกผักอินทรีย์บ้านดงบัง	ศูนย์เรียนรู้ด้านพืชผัก	๔	คอนนิม	นายหนูพร ดิษพันธ์	๐๖๑-๗๒๔๔- ๔๖๖
๓	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงนายบุญเต็ม ชัยลา	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง	๔	คอนนิม	นายบุญเต็ม ชัยลา	๐๘๑-๗๐๘๙- ๙๒๙
๔	กลุ่มแม่บ้านเกษตรกรบ้านโคกสว่าง (ข้าวแต่นสมุนไพรสายทิพย์)	แปรรูปผลิตผลทางการเกษตร	๗	คอนนิม	นางสายทิพย์ ลามา	๐๘๗-๒๓๑๗- ๘๙๑
๕	วิสาหกิจชุมชนศูนย์ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวตำบลโนนทอง	ศูนย์เรียนรู้ด้านข้าว	๑	โนนทอง	นายสมล อุปมา	๐๙๘-๑๙๗๗- ๖๑๑
๖	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านห้วยบง	ศูนย์เรียนรู้ด้านประมง/เศรษฐกิจพอเพียง	๕	โนนสะอาด	นางสมหมาย สารางคำ	๐๙๕-๘๕๗๑- ๔๙๘
๗	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชนบ้านนาโพธิ์	ศูนย์จัดการศัตรูพืชชุมชน	๒	โนนสะอาด	นายบุญสิทธิ์ แก้วนาค	๐๘๙-๔๙๔๘- ๐๔๔
๘	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชนตำบลเวียงใหญ่	ศูนย์จัดการดินปุ๋ยชุมชน	๕	เวียงใหญ่	นางประพาต แก้วจันทร์	๐๘๗-๘๖๑๘- ๑๗๘
๙	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียงบ้านป่าแดง (นางชุตินา ดอนเส)	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง/เกษตรผสมผสาน	๕	คอนนิม	นางชุตินา ดอนเส	๐๙๓-๓๓๐- ๕๘๒๘
๑๐	ศูนย์เรียนรู้ตามแนว	ศูนย์เรียนรู้เกษตร	๓	ใหม่นาเพียง	นายประสิทธิ์ จันทาน	๐๙๓-๕๒๗-

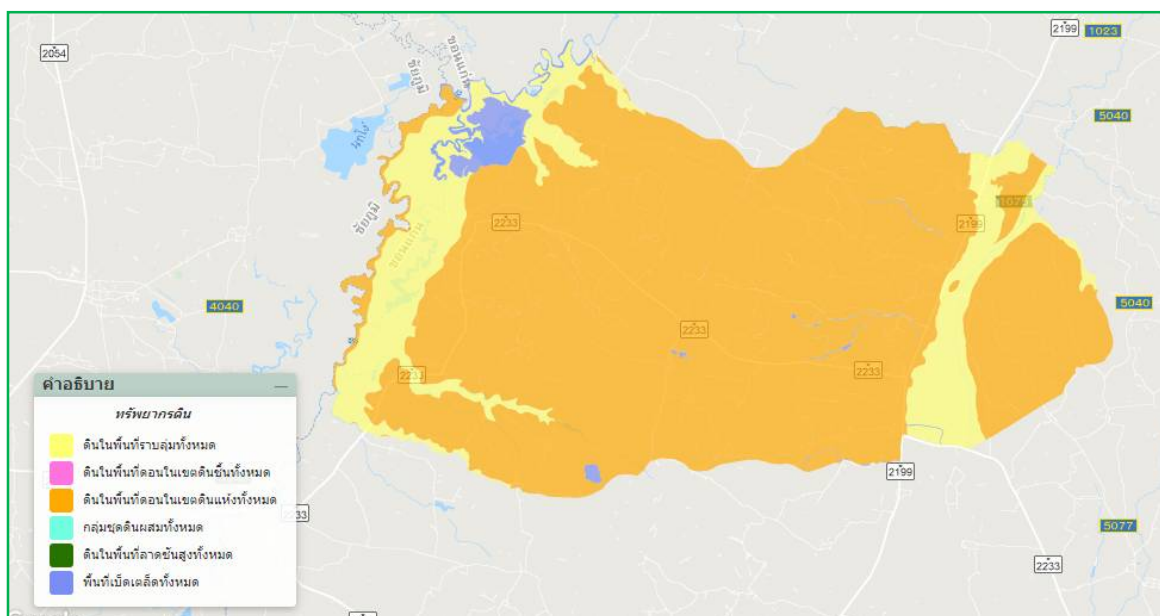
	เศรษฐกิจพอเพียงบ้านดอน หัน	ผสมผสาน/ เศรษฐกิจพอเพียง				๒๖๓๐
๑๑	ศูนย์เรียนรู้ตามแนว เศรษฐกิจพอเพียงบ้านใหม่ นาเพียงพัฒนา	ศูนย์เรียนรู้ด้าน ข้าว/ปศุสัตว์	๑๔	ใหม่นาเพียง	นายสำรอง ดวงจันทร์หอม	๐๖๑-๐๘๒๗- ๘๐๐
๑๒	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง นางสาวเมตตา นุ ระสิงห์	ศูนย์เรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง	๕	ใหม่นาเพียง	นางสาวเมตตา นุระสิงห์	๐๙๘-๑๔๒๔- ๕๕๒
๑๓	ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจ พอเพียง นายคมสัน ศรี สว่าง	ศูนย์เรียนรู้ เศรษฐกิจพอเพียง	๔	ใหม่นาเพียง	นายคมสัน ศรีสว่าง	๐๘๗-๘๕๔๘- ๔๖๗

ภาพที่ ๑๒ แสดงที่ตั้งศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตร และเครือข่าย อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

๒.๑.๒ ศักยภาพพื้นที่/ทรัพยากรการเกษตร

๑) ทรัพยากรดิน

ภาพที่ ๑๓ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินอำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน)

ประเภท	เนื้อที่ (ไร่)	ร้อยละ
ดินในพื้นที่ดอนในเขตดินแห่ง	๑๑๖,๐๕๙	๘๑.๙๒
ดินในพื้นที่ราบลุ่ม	๒๒,๖๒๑	๑๕.๙๖
พื้นที่เบ็ดเตล็ด	๒,๙๙๓	๒.๑๑
รวม	๑๔๑,๖๗๓	๑๐๐

ตารางที่ ๒๕ แสดงพื้นที่ทรัพยากรดินอำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น ที่มา: กรมพัฒนาที่ดิน, ๒๕๕๘

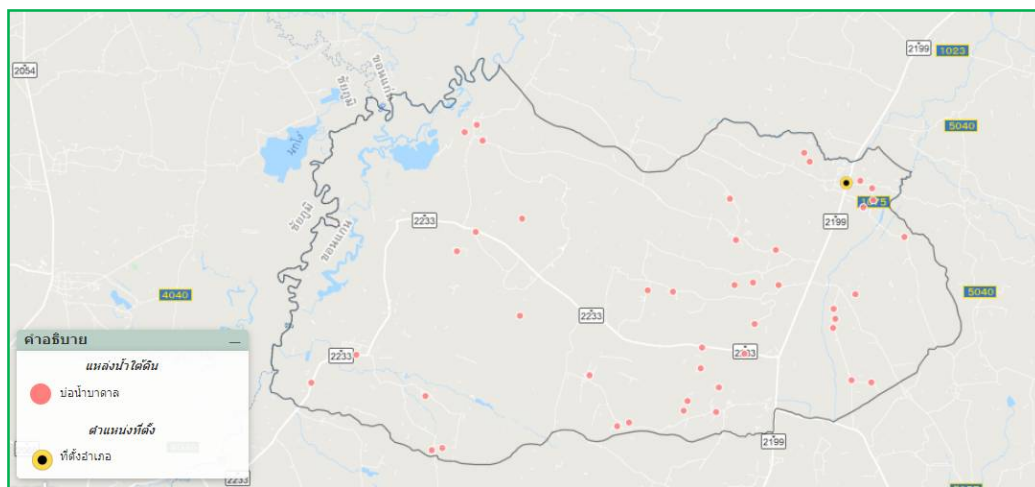
๒) ทรัพยากรน้ำ

อำเภอแวงใหญ่ เป็นพื้นที่อาศัยน้ำฝนในการทำเกษตรเป็นหลัก ประมาณ ๙๕ % ของพื้นที่ทั้งหมดนอกจากนี้ยังแหล่งน้ำอื่นๆ ที่ใช้ในการเกษตรดังนี้

- แหล่งน้ำได้ดิน บ่อบาดาลอำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น รวมทั้งสิ้น ๖๖ บ่อ แยกราย

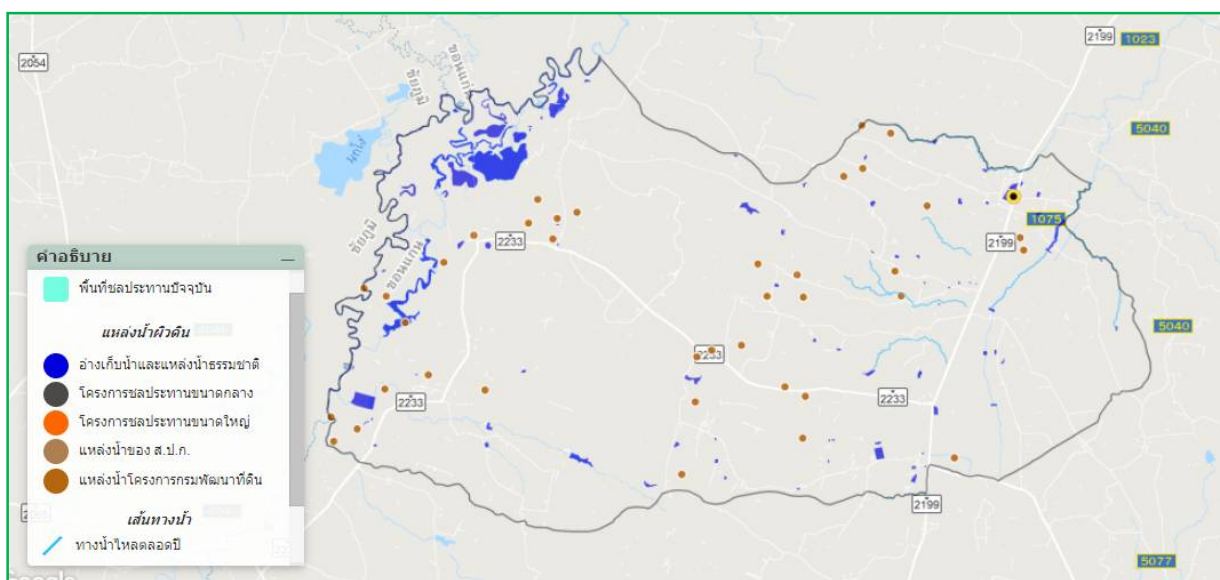
ตำบลได้ดังนี้

ตำบลคอนนิม	จำนวน ๑๗ บ่อ	ตำบลโนนทอง	จำนวน ๗ บ่อ
ตำบลโนนสะอาด	จำนวน ๑๐ บ่อ	ตำบลแวงใหญ่	จำนวน ๑๑ บ่อ
ตำบลใหม่บำเพ็ญ	จำนวน ๒๑ บ่อ		

ภาพที่ ๑๔ แสดงแหล่งน้ำใต้ดินอำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน,๒๕๕๘)

- แหล่งน้ำผิวดิน ได้แก่ น้ำในแม่น้ำลำคลอง ทะเลสาบและในพื้นที่ชุ่มน้ำที่เป็นน้ำจืด ปกติน้ำผิวดิน จะได้รับการเติมจากฝน อำเภอเวียงใหญ่ มีแหล่งน้ำผิวดินที่ใช้ทำการเกษตรดังนี้ แหล่งน้ำจากกรมพัฒนาที่ดิน จำนวน ๔๐

ภาพที่ ๑๕ แสดงแหล่งน้ำผิวดินอำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น (ที่มา : กรมพัฒนาที่ดิน,๒๕๕๘)

๒.๑.๓ สีนค่าเกษตรที่สำคัญ

๑ พื้นที่ปลูกข้าว ของอำเภอเวียงใหญ่ สามารถจำแนกได้ดังนี้ (ตามภาพที่ ๙) พื้นที่เหมาะสม พื้นที่ S๑,S๒ พื้นที่ ๕๑,๔๒๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๔๔.๑๕ ของพื้นที่ทั้งหมด พื้นที่ไม่เหมาะสม พื้นที่ S๓, N พื้นที่ ๒๖,๙๖๔ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๓.๑๕ ของพื้นที่ทั้งหมด

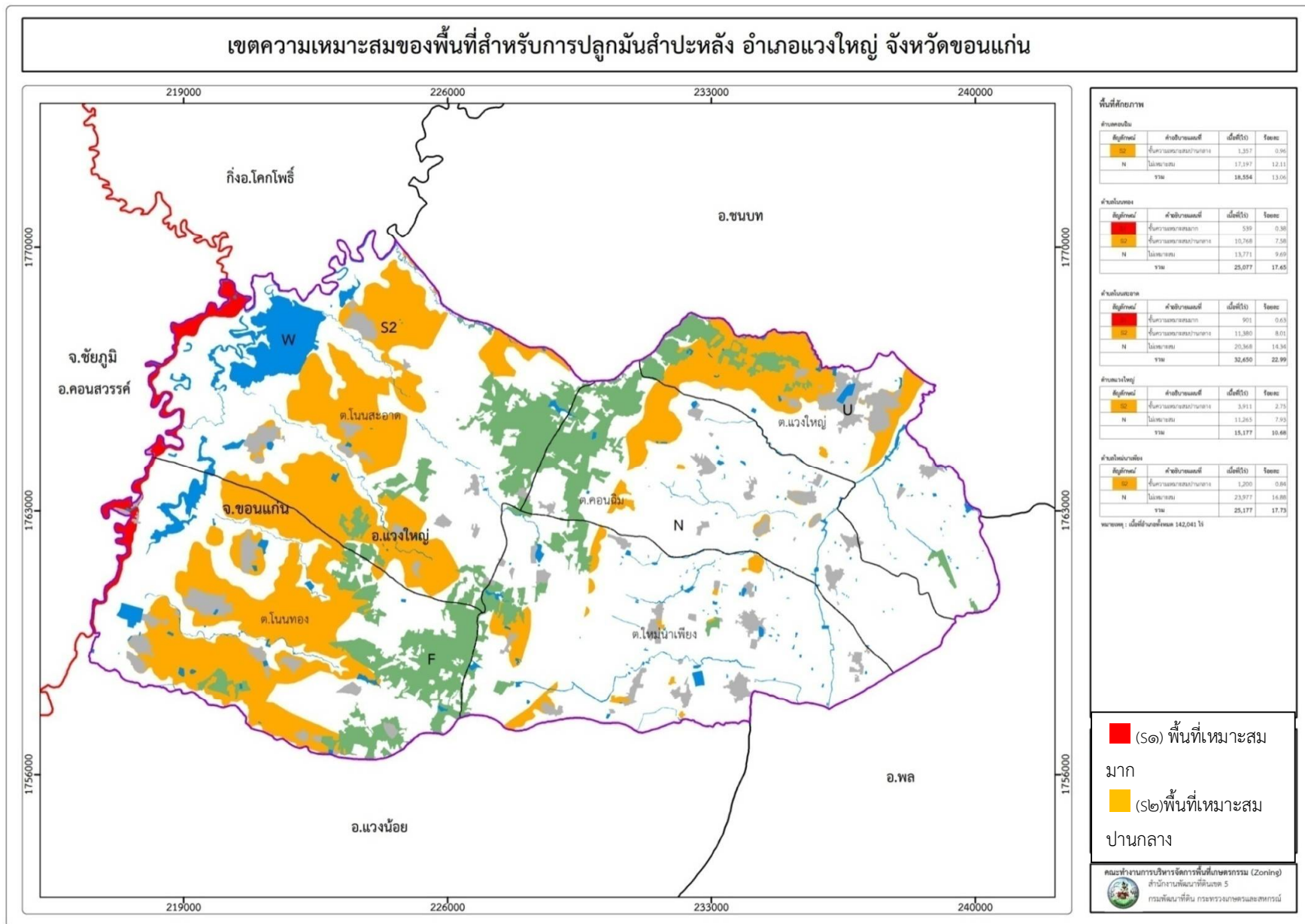
๒ พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง ของอำเภอเวียงใหญ่ สามารถจำแนกได้ดังนี้ (ตามภาพที่ ๑๐) พื้นที่เหมาะสม พื้นที่ S๑,S๒พื้นที่ ๓๐,๐๕๖ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๕.๘๐ ของพื้นที่ทั้งหมด พื้นที่ไม่เหมาะสม พื้นที่ S๓, N พื้นที่ ๘๖,๕๗๘ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗๔.๓๔ ของพื้นที่ทั้งหมด

๓ พื้นที่ปลูกอ้อย ของอำเภอเวียงใหญ่ สามารถจำแนกได้ดังนี้ (ตามภาพที่ ๑๑) พื้นที่เหมาะสม พื้นที่ S๑,S๒พื้นที่ ๓๐,๓๓๒ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๒๖.๐๔ ของพื้นที่ทั้งหมด พื้นที่ไม่เหมาะสม พื้นที่ S๓, N พื้นที่ ๘๖,๓๐๓ ไร่ คิดเป็นร้อยละ ๗๔.๑๑ ของพื้นที่ทั้งหมด

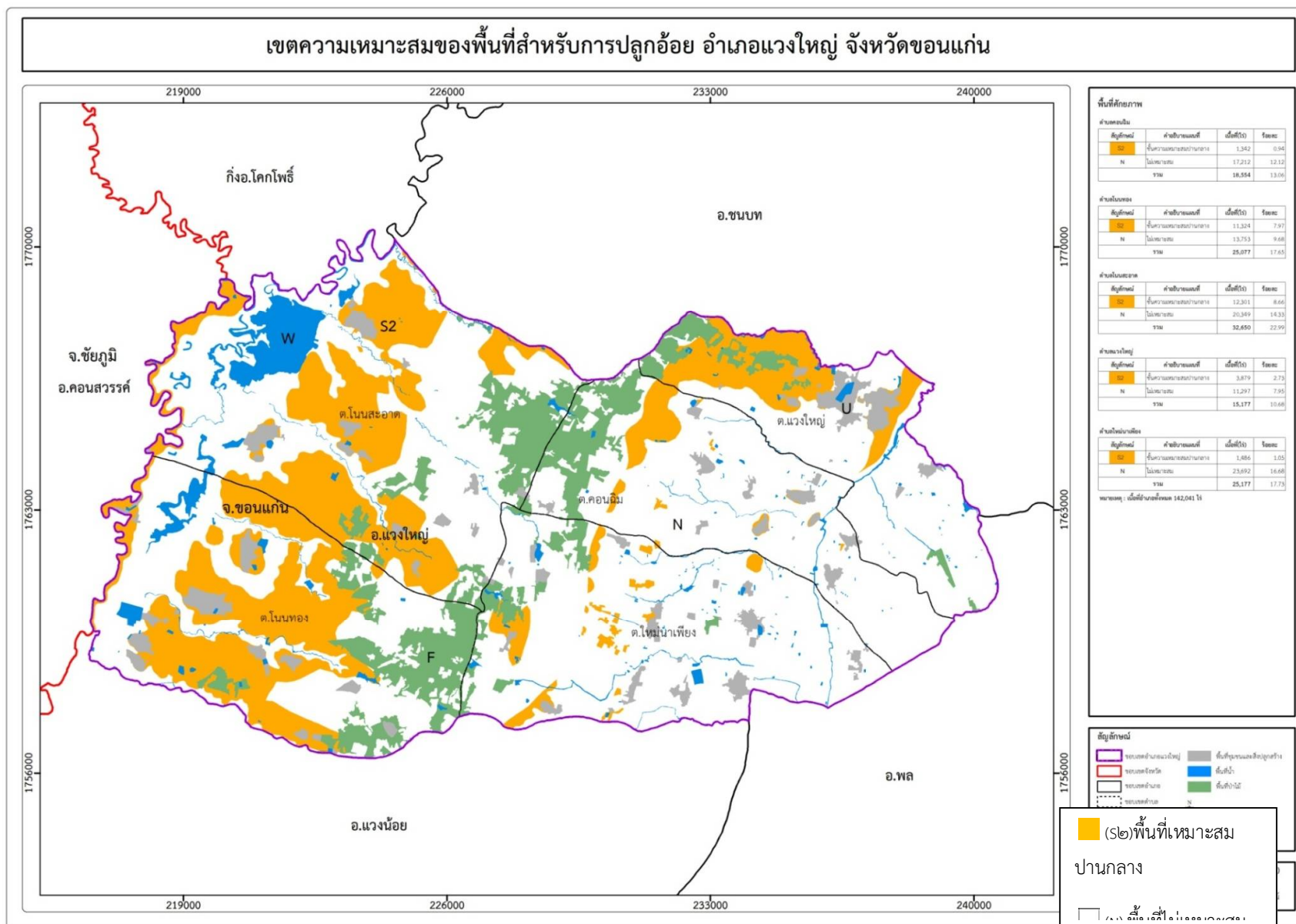
ความหมายของสัญลักษณ์ชั้นความเหมาะสม

- ชั้นความเหมาะสมมาก (S๑)
- ชั้นความเหมาะสมปานกลาง (S๒)
- ชั้นความเหมาะสมเล็กน้อย (S๓)
- ไม่เหมาะสม (N)

ภาพที่ ๑๖ แสดงพื้นที่ความเหมาะสมสำหรับการปลูกข้าว

ภาพที่ ๑๗ แสดงพื้นที่ความเหมาะสมสำหรับการปลูกมันสำปะหลัง

๒.๓ การใช้ประโยชน์ที่ดินรายพืช ๓ ชนิด (พื้นที่ปลูกจริง)

อำเภอเวียงใหญ่ มีการใช้ประโยชน์ที่ดินรายพืช ๓ ชนิดดังนี้ ข้อมูลดังตารางที่ ๒ และ

ภาพที่ ๖

๑) พื้นที่ปลูกข้าว จำนวน ๗๓,๒๒๖ ไร่ ครอบคลุมตำบลเวียงใหญ่ คอนนิม โนนทอง โนนสะอาด และตำบลใหม่มาเพียง และในฤดูกาลผลิต ๒๕๕๙/๖๐ มีเกษตรกรปลูกข้าวจำนวน ๔,๗๖๙ ครัวเรือน

๒) พื้นที่ปลูกมันสำปะหลัง จำนวน ๔,๘๙๕ ไร่ ครอบคลุมตำบลตำบลเวียงใหญ่ คอนนิม โนนทอง

โนนสะอาด และตำบลใหม่มาเพียง และในฤดูกาลผลิต ๒๕๕๙/๖๐ มีเกษตรกรปลูกมันสำปะหลัง

จำนวน

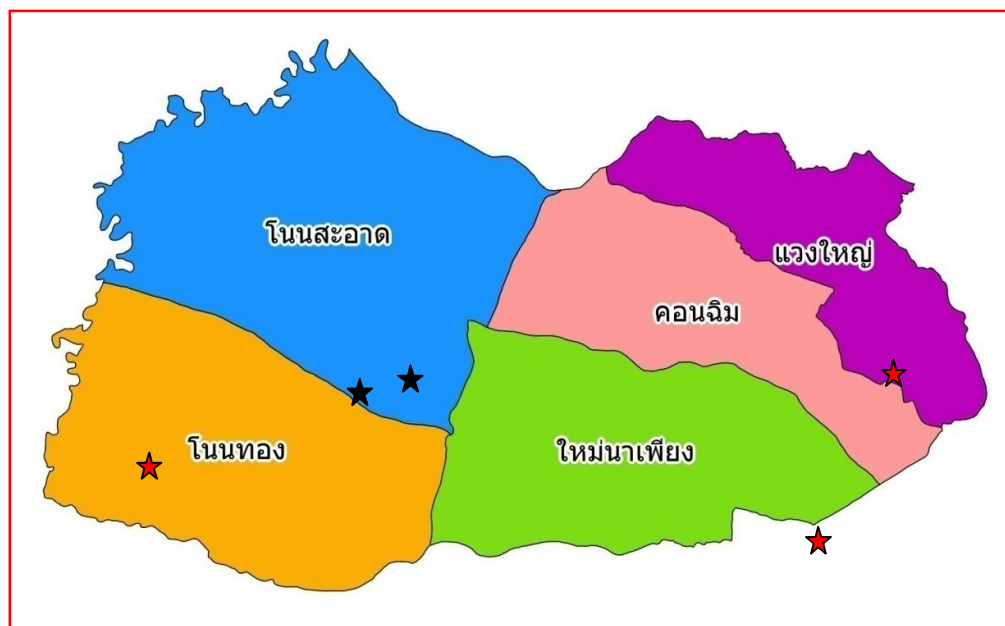
๖๒๖ ครัวเรือน

๓) พื้นที่ปลูกอ้อย จำนวน ๔,๙๒๓ ไร่ ครอบคลุมตำบลคอนนิม โนนทอง โนนสะอาด และตำบลใหม่มาเพียง และในฤดูกาลผลิต ๒๕๕๙/๖๐ มีเกษตรกรปลูกอ้อย จำนวน ๔๙๘ ครัวเรือน

ตารางที่ ๒๖ การใช้ประโยชน์ที่ดินรายพืช ๓ ชนิด

อำเภอเวียงใหญ่	พื้นที่ทั้งหมด		ข้าว		มันสำปะหลัง		อ้อย	
	พื้นที่ (ไร่)	เกษตรกร (ราย)	พื้นที่ (ไร่)	เกษตรกร (ราย)	พื้นที่ (ไร่)	เกษตรกร (ราย)	พื้นที่ (ไร่)	เกษตรกร (ราย)
ตำบลเวียงใหญ่	๑๘,๔๑๕	๗๓๐	๑๖,๕๓๖	๗๑๔	๑๒๐	๑๒	๐	๐
ตำบลคอนนิม	๒๒,๑๒๑	๘๓๔	๑๖,๕๓๖	๑,๐๔๐	๘๐๐	๑๑๒	๖๐๙	๗๖
ตำบลโนนทอง	๓๒,๑๑๒	๘๕๓	๑๓,๕๑๕	๘๓๓	๑,๕๐๐	๑๒๖	๑,๕๐๐	๑๕๔
ตำบลโนนสะอาด	๔๐,๗๗๑	๑,๐๒๑	๑๕,๕๔๗	๑,๐๐๒	๒,๐๐๐	๒๘๑	๑,๖๒๐	๑๒๒
ตำบลใหม่มาเพียง	๒๘,๖๒๒	๑,๓๔๖	๑๘,๓๐๐	๑,๒๗๑	๔๗๕	๙๕	๑,๑๙๔	๑๔๖
รวม	๑๔๒,๐๔๑	๔,๗๘๔	๗๓,๒๒๖	๔,๗๖๙	๔,๘๙๕	๖๒๖	๔,๙๒๓	๔๙๘

๒.๔ จุดรับซื้อผลผลิต / โรงงานแปรรูป
 ภาพที่ ๒๐ แสดงจุดรับซื้อผลผลิต / โรงงานแปรรูป

- ★ จุดรับซื้อข้าว
 ★ จุดรับซื้อมันสำปะหลัง/อ้อย

สภาพการใช้เทคโนโลยีการผลิตตั้งแต่ปลูก ดูแลรักษา เก็บเกี่ยวผลผลิต

ลักษณะการผลิตทางการเกษตรทั่วไป มีการผลิตข้าวเป็นพืชหลักที่สำคัญของอำเภอ รองลงมา คือ พืชไร่ พืชผัก และไม้ผล ตามลำดับ

การปลูกข้าว

- **วิธีปลูก** โดยวิธีปักดำและหว่าน มีการจ้างแรงงานมากในช่วงนี้
- **พันธุ์ข้าว** เหนียว กข.๖ , กข.๑๐ พันธุ์ข้าวเจ้า ขาวดอกมะลิ ๑๐๕, กข.๑๕ (นาปี)
- **การใช้ปุ๋ย** ปุ๋ยที่ใช้ คือปุ๋ยเคมี สูตร ๑๕-๑๕-๑๕, สูตร ๑๖-๒๐-๐, สูตร ๑๖-๑๖-๘, สูตร ๑๖-๘-๘ มี การใส่ ๒ ครั้ง คือ ตอนรองพื้น และช่วงข้าวตั้งท้อง และมีการใช้ปุ๋ยอินทรีย์มากขึ้น เนื่องจากมีราคาต่ำกว่าปุ๋ยเคมี ส่วนปุ๋ยคอก จะ มีการใส่เพียงเล็กน้อยส่วนใหญ่ใส่ช่วงก่อนทำการปลูกในฤดูถัดไป ประมาณ ๑-๒ เดือน

- **การใช้สารเคมี** แต่ก่อนมีการใช้สารเคมี พริกพราดาม พอช่วงหลังมีการแนะนำรณรงค์การปลูกพืชปลอดภัยจากสารพิษ และรณรงค์ให้ทราบโทษของสารเคมี เกษตรกรจึงนิยมหันไปใช้สารสกัดจากสมุนไพรธรรมชาติ เช่น สารสกัดจากสะเดา ตะไคร้หอม เป็นต้น นอกจากนั้นเกษตรกรยังผลิตขยายและใช้สารชีวภัณฑ์ในการป้องกันกำจัดศัตรูพืช เช่น เชื้อราไตรโคเดอร์มา บีเวอเรีย บีที เป็น

- **การเก็บเกี่ยว** ส่วนใหญ่ใช้รถเกี่ยวแทนแรงงานคนเกี่ยว ค่าจ้างประมาณ ๖๐๐-๘๐๐ บาท/ไร่ มีบางส่วนที่ใช้แรงงานคนเกี่ยวในแปลงที่เกษตรกร ส่วนการนวดข้าวทั้งหมดมีการใช้รถนวดข้าว

ตารางที่ ๒๘ แสดงต้นทุนการผลิตข้าวเจ้าหอมมะลิ ๑๐๕ ของ อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

ลำดับ ที่	ค่าใช้จ่าย	นาหยอร่องลึก			นาดำ			นาหว่าน		
		จำนวน/ หน่วย	ราคา/หน่วย (บาท)	เงิน (บาท)	จำนวน/ หน่วย	ราคา/หน่วย (บาท)	เงิน (บาท)	จำนวน/ หน่วย	ราคา/หน่วย (บาท)	เงิน (บาท)
๑	ค่าเมล็ดพันธุ์	๘ กก.	๒๕	๒๐๐	๕ กก.	๒๕	๑๒๕	๒๐ กก.	๒๕	๕๐๐
๒	ไถดะ	๑ ครั้ง	๒๐๐	๒๐๐	๑ ครั้ง	๒๐๐	๒๐๐	๑ ครั้ง	๒๐๐	๒๐๐
๓	ไถแปร	๑ ครั้ง	๒๐๐	๒๐๐	๑ ครั้ง	๒๐๐	๒๐๐	-	-	-
๔	ไถพรวน/ปั่น/ไถคราด	๑ ครั้ง	๓๐๐	๓๐๐	๑ ครั้ง	๓๐๐	๓๐๐	๑ ครั้ง	๓๐๐	๓๐๐
๕	ค่าตกกล้า	-	-	-	๑ ไร่	๒๕๐	๒๕๐	-	-	-
๖	ค่าถอนกล้า	-	-	-	๔๐๐ มัด	๒	๘๐๐	-	-	-
๗	ค่าปักดำ/หว่าน/หยอด	-	-	๒๐๐	๔ คน	๓๐๐	๑,๒๐๐	๑ คน	๗๐	๗๐
๘	ค่าปุ๋ย/ฮอร์โมน	-	-	๓๕๐	-	-	๓๕๐	-	-	๓๕๐
๙	ค่าสารชีวภัณฑ์	-	-	๕๐	-	-	๕๐	-	-	๕๐
๑๐	ค่าแรงงานดูแลรักษา	-	-	๓๐๐	-	-	๓๐๐	-	-	๓๐๐
๑๑	ค่าเก็บเกี่ยว	๑ ไร่	๗๐๐	๗๐๐	๑ ไร่	๗๐๐	๗๐๐	๑ ไร่	๗๐๐	๗๐๐
๑๒	ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	-	-	๑๐๐	-	-	๑๕๐	-	-	๑๐๐
๑๓	ค่าวัสดุ-อุปกรณ์ อื่นๆ	-	-	๑๘๐	-	-	๑๘๐	-	-	๑๘๐
๑๔	ค่าขนส่ง (คิดเป็นกระสอบ)	๑๘ กส.	๑๐	๑๘๐	๒๑ กส.	๑๐	๒๑๐	๑๑ กส.	๑๐	๑๑๐
๑๕	ค่าเช่าที่ดิน	-	-	๕๐๐	-	-	๕๐๐	-	-	๕๐๐
รวม ต้นทุนการผลิต				๓,๔๖๐			๕,๕๑๕			๓,๓๖๐
ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่				๔๘๐			๖๐๐			๓๕๐
ต้นทุนต่อกิโลกรัม				๗.๒๑			๙.๑๙			๙.๖
ราคาขายต่อกิโลกรัม ๑๔ บาท				๖,๗๒๐			๘,๔๐๐			๔,๙๐๐
คิดเป็นรายได้สุทธิ				๓,๒๖๐			๒,๘๘๕			๑,๕๔๐

ตารางที่ ๒๙ แสดงต้นทุนการผลิตข้าวเหนียว กข.๖ ของ อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

ลำดับ ที่	ค่าใช้จ่าย	นาหยอดร่องลึก			นาดำ			นาหว่าน		
		จำนวน/ หน่วย	ราคา/หน่วย (บาท)	เงิน (บาท)	จำนวน/ หน่วย	ราคา/หน่วย (บาท)	เงิน (บาท)	จำนวน/ หน่วย	ราคา/หน่วย (บาท)	เงิน (บาท)
๑	ค่าเมล็ดพันธุ์	๘ กก.	๒๐	๑๖๐	๕ กก.	๒๐	๑๐๐	๒๐ กก.	๒๐	๔๐๐
๒	ไถดะ	๑ ครั้ง	๒๐๐	๒๐๐	๑ ครั้ง	๒๐๐	๒๐๐	๑ ครั้ง	๒๐๐	๒๐๐
๓	ไถแปร	๑ ครั้ง	๒๐๐	๒๐๐	๑ ครั้ง	๒๐๐	๒๐๐	-	-	-
๔	ไถพรวน/ปั่นไถคราด	๑ ครั้ง	๓๐๐	๓๐๐	๑ ครั้ง	๓๐๐	๓๐๐	๑ ครั้ง	๓๐๐	๓๐๐
๕	ค่าตกกล้า	-	-	-	๑ ไร่	๒๕๐	๒๕๐	-	-	-
๖	ค่าถอนกล้า	-	-	-	๔๐๐ มัด	๒	๘๐๐	-	-	-
๗	ค่าปักดำ/หว่าน/หยอด	-	-	๒๐๐	๔ คน	๓๐๐	๑,๒๐๐	๑ คน	๗๐	๗๐
๘	ค่าปุ๋ย/ฮอร์โมน	-	-	๓๕๐	-	-	๓๕๐	-	-	๓๕๐
๙	ค่าสารชีวภัณฑ์	-	-	๕๐	-	-	๕๐	-	-	๕๐
๑๐	ค่าแรงงานดูแลรักษา	-	-	๓๐๐	-	-	๓๐๐	-	-	๓๐๐
๑๑	ค่าเก็บเกี่ยว	๑ ไร่	๗๐๐	๗๐๐	๑ ไร่	๗๐๐	๗๐๐	๑ ไร่	๗๐๐	๗๐๐
๑๒	ค่าน้ำมันเชื้อเพลิง	-	-	๑๐๐	-	-	๑๕๐	-	-	๑๐๐

๑๓	ค่าวัสดุ-อุปกรณ์ อื่นๆ	-	-	๑๘๐	-	-	๑๘๐	-	-	๑๘๐
๑๔	ค่าขนส่ง (คิดเป็นกระสอบ)	๑๘ กส.	๑๐	๑๘๐	๒๑ กส.	๑๐	๒๑๐	๑๑ กส.	๑๐	๑๑๐
๑๕	ค่าเช่าที่ดิน	-	-	๕๐๐	-	-	๕๐๐	-	-	๕๐๐
รวม ต้นทุนการผลิต				๓,๔๒๐			๕,๔๙๐			๓,๒๖๐
ผลผลิตเฉลี่ยต่อไร่				๔๘๐			๖๐๐			๓๘๐
ต้นทุนต่อกิโลกรัม				๗.๑๓			๙.๑๕			๘.๕๘
ราคาขายต่อกิโลกรัม ๑๒ บาท				๕,๗๖๐			๗,๒๐๐			๔,๕๖๐
คิดเป็นรายได้สุทธิ				๒,๓๔๐			๑,๗๑๐			๑,๓๐๐

สถานการณ์ตลาด/วิถีการตลาด

สถานการณ์การราคาข้าวเปลือกปีที่ผ่านมา ราคาข้าวเปลือกเฉลี่ยที่เกษตรกรขายได้ปรับตัวเพิ่มขึ้น เนื่องจากผลผลิตได้รับความเสียหายจากภัยแล้ง ทำให้มีผลผลิตออกสู่ตลาดน้อยราคาข้าวเปลือกปัจจุบัน ราคาข้าวเปลือกเจ้า ราคาตันละ ๑๖,๐๐๐ - ๑๗,๐๐๐ ราคาข้าวเปลือกเหนียว กข.๖ ราคาตันละ ๑๗,๐๐๐ - ๑๘,๐๐๐ บาท

เกษตรกรตำบลใหม่นาเพียง สามารถขายผลผลิตข้าวให้กับโรงสีข้าวอำเภอแวงใหญ่ และรับซื้อในพื้นที่ใกล้เคียง เพื่อแปรรูปจำหน่ายโดยวิสาหกิจชุมชนในเครื่องหมายตราทุ่งปอเทือง

(๒) การเลี้ยงสัตว์

อำเภอแวงใหญ่ ส่วนมากเกษตรกรจะเลี้ยงสัตว์ปีกเพื่อบริโภค เหลือแล้วจึงจะจำหน่ายบ้าง นอกจากนั้นมีการเลี้ยงโคเนื้อ - โคขุน กระบือและแพะเนื้อ เพื่อจำหน่ายสัตว์

๒.๒ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

๒.๒.๑ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาแนวทางการแก้ไข

ตารางที่ ๓๐ ประเด็นปัญหา สภาพของปัญหาและแนวทางการแก้ไข

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชนที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
๑. ด้านพื้นที่และทรัพยากร ๑.๑ ทรัพยากรดิน ๑.๒ แหล่งน้ำเพื่อการเกษตร ๑.๓ ไฟฟ้าเพื่อการเกษตร	- ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ บางพื้นที่เป็นดินเค็ม ขาดการปรับปรุงบำรุงดิน - แหล่งน้ำเพื่อการเกษตรตื้นเขิน กักเก็บน้ำไว้ไม่ได้ - ไฟฟ้าเพื่อการเกษตรไม่ทั่วถึง	- ส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดิน โดยการไถกลบตอซังพืชลงดิน การปลูกพืชปุ๋ยสดและไถกลบพืชปุ๋ยสด การใช้ผลิิต และการใช้ปุ๋ยอินทรีย์ - ประสานหน่วยงานด้านทรัพยากรน้ำและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องร่วมดูแล - ประสานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	ทุกหมู่บ้าน ทุกหมู่บ้าน ทุกหมู่บ้าน	๑ ๒ ๓
๒. ด้านการผลิตและการตลาด (ตามรายชนิดที่สำคัญ) ๒.๑ ข้าว ๒.๒ มันสำปะหลัง ๒.๓ อ้อยโรงงาน	- ต้นทุนการผลิตสูง ปริมาณและคุณภาพข้าวต่ำ - โรค และแมลงศัตรูข้าวระบาด - ต้นทุนการผลิตสูง ผลผลิตต่อไร่ต่ำ - โรค และแมลงศัตรูระบาด - ต้นทุนการผลิตสูง ผลผลิตต่อไร่ต่ำ	- ส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว - ส่งเสริมเรื่องการบริหารจัดการศัตรู - ส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง - ส่งเสริมเรื่องการบริหารจัดการศัตรูพืช - ส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อย	ทุกหมู่บ้าน ทุกหมู่บ้าน	๑ ๒

ปัญหาและกลุ่มของปัญหา	สภาพของปัญหา	แนวทางการแก้ไข	หมู่บ้านและตำบลเป้าหมาย (พื้นที่/ชุมชนที่ประสบปัญหา)	ความสำคัญเร่งด่วน
	- โรค และแมลงศัตรูระบาด	- ส่งเสริมเรื่องการบริหารจัดการศัตรูพืช	ทุกหมู่บ้าน	๓
๓. ด้านเกษตรกรและองค์กรเกษตรกร ๓.๑ การรวมกลุ่ม	- ขาดการบริหารจัดการกลุ่มที่ดีและเหมาะสม - ความเข้มแข็งกลุ่มมีน้อยสาเหตุเกิดจากตัวบุคคลขาดความน่าเชื่อถือและเชื่อมั่น - ไม่มีความต่อเนื่องในการทำกิจกรรมกลุ่ม	- ถ่ายทอดความรู้เรื่องการบริหารจัดการกลุ่ม	ทุกหมู่บ้าน	๑
๔. ด้านการแปรรูปผลผลิตและผลิตภัณฑ์ ๔.๑ การแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า	- กลุ่มเกษตรกรขาดองค์ความรู้เกี่ยวกับการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตร - วัตถุดิบในการแปรรูป ราคาไม่แน่นอน ทำให้ต้นทุนไม่แน่นอน - ทำให้ขาดแคลนวัตถุดิบ	- ส่งเสริมการศึกษานวัตกรรมการแปรรูปโดยสถาบันการศึกษาในพื้นที่หรือผู้ที่มีความเชี่ยวชาญ - ส่งเสริม ให้ความรู้การสร้างอาชีพด้านอื่นๆ เพิ่มเติม - สนับสนุนปัจจัยการผลิต และบรรจุภัณฑ์	ทุกหมู่บ้าน ทุกหมู่บ้าน ทุกหมู่บ้าน	๑ ๒ ๓

๒.๓ การวิเคราะห์สภาพแวดล้อมชุมชน

จากการประมวลข้อมูลของชุมชนอำเภอเวียงใหญ่ สามารถวิเคราะห์จุดแข็ง จุดอ่อน โอกาส ภาวะคุกคาม ได้ดังนี้

ตารางที่ ๓๑ สรุปการทำ SWOT อำเภอเวียงใหญ่

จุดแข็ง (Strengths : S)	จุดอ่อน (Weakness : W)
๑. เกษตรกรมีทักษะในการผลิตข้าวปลูกหม่อน เลี้ยงไหม ทอผ้าไหม และเลี้ยงสัตว์ ๒. เกษตรกรมีความเข้มแข็งและพร้อมมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่นและการรวมกลุ่มในการผลิตทางการเกษตร ๓. มีความสามัคคี ขยัน ประหยัด อดออม มีศีลธรรมอันดี ๔. มีกองทุนหมู่บ้าน ๕. เป็นที่ตั้งของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น ๖. เกษตรกรมีการรวมกลุ่มกันเป็น นาแปลงใหญ่ ๗. มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการแปรรูปข้าวภายในตำบล ๘. ผู้นำชุมชนมีวิสัยทัศน์ มีความสามัคคีกันระหว่างผู้นำหมู่บ้านทุกบ้านในตำบล และพร้อมให้ความร่วมมือกับทุกหน่วยงาน	๑. การทำเกษตรอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก การพัฒนาแหล่งน้ำไม่เป็นระบบ ขาดระบบส่งน้ำ และแหล่งเก็บกักน้ำไว้ใช้ต้นทุน ๒. การประกอบอาชีพเกษตรกรไม่หลากหลายและขาดอาชีพเสริมนอกภาคเกษตร ๓. ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ บางพื้นที่เป็นทรายจัด บางพื้นที่มีน้ำท่วมขังซ้ำซาก ๔. การเคลื่อนย้ายแรงงานไปต่างถิ่น แรงงานในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นแรงงานผู้สูงอายุ ๕. ต้นทุนการผลิตสูง
โอกาส (Opportunities :O)	ภาวะคุกคาม (Threats : T)
๑. องค์กรภาครัฐให้การสนับสนุน ๒. สามารถสนับสนุนให้มีการเพิ่มรายได้ โดยการสร้างอาชีพเสริมหลังฤดูทำนา ๓. ตลาดของผลผลิตทางการเกษตรได้แก่ข้าวหอมมะลิ มีโอกาสขยายตัวสูง ๔. นโยบายของรัฐบาลสนับสนุน นาแปลงใหญ่, ข้าวอินทรีย์, ศูนย์ข้าวชุมชน ๕. ตลาดนิยมนบริโภคข้าวคุณภาพจากเกษตร ๖. มีตลาดรับซื้อผลผลิตทางการเกษตร	๑. ความเสียหายจากภัยธรรมชาติที่เกิดขึ้นเป็นประจำ(ภัยแล้ง,ภัยน้ำท่วม) ๒. ราคาผลผลิตไม่แน่นอน

๒.๔ การจัดทำ TOWS Matrix

การวิเคราะห์สถานการณ์ด้านการเกษตรอำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น ใช้หลักการวิเคราะห์สภาพวิธี SWOT A จุดอ่อนและวิเคราะห์สภาพแวดล้อมเพื่อให้ทราบถึงโอกาสอุปสรรคที่มีผลกระทบเพื่อกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงาน ดังนี้

การจัดการ TOWS Matrix ของสินค้าเกษตรสำคัญอำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

๑. ชนิดสินค้า ข้าวนาปี

ตารางที่ ๓๒ การวิเคราะห์ TOWS Matrix ข้าวนาปี อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	จุดแข็ง (Strengths : S) ๑. มีพื้นที่ปลูกข้าวมากในทุกหมู่บ้าน ๒. มีแหล่งน้ำธรรมชาติหลายแห่ง ๓. เกษตรกรมีการรวมกลุ่มนาแปลงใหญ่ ศูนย์ข้าวชุมชน ๔. เป็นที่ตั้งของศูนย์เรียนรู้การเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตสินค้าเกษตรอำเภอเวียงใหญ่ ๕. มีกลุ่มวิสาหกิจชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการแปรรูปข้าวภายในตำบล ๖. ผู้นำชุมชนและอาสาสมัครเกษตรหมู่บ้านให้ความร่วมมือกิจกรรมต่างๆเป็นอย่างดี	จุดอ่อน (Weaknesses : W) ๑. ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดการปรับปรุงบำรุงดิน ๒. ขาดระบบส่งน้ำ และแหล่งเก็บกักน้ำไว้ใช้ต้นทุน ๓. ต้นทุนการผลิตสูง ผลผลิตต่อไร่ต่ำ ๔. มีการเผาตอซังหลังฤดูเก็บเกี่ยว ๕. การรวมกลุ่มศูนย์ข้าวชุมชนหลายกลุ่มยังขาดการบริหารจัดการที่ดี ๖. การเคลื่อนย้ายแรงงานไปต่างถิ่น แรงงานในพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นแรงงานผู้สูงอายุ ๗. ขาดอาชีพเสริมหลังฤดูทำนา
โอกาส (Opportunities : O) ๑. รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนนาแปลงใหญ่ ข้าวอินทรีย์ ศูนย์ข้าวชุมชน ๒. มีหน่วยงานราชการส่งเสริมให้ความรู้ มีสถาบันการศึกษาในพื้นที่ให้ความรู้เรื่องการแปรรูปผลผลิตข้าว ๓. การคมนาคม และการสื่อสารมีความสะดวก รวดเร็ว	กลยุทธ์เชิงรุก (S+O) ๑. ส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว แบบครบวงจร (S๑+S๒+S๓+S๔+S๕+S๖+O๑+O๒+O๓) ๒. ส่งเสริมการแปรรูปข้าวเพื่อเพิ่มมูลค่า (S๑+S๒+S๓+S๔+S๕+S๖+O๑+O๒+O๓)	กลยุทธ์เชิงแก้ไข (W+O) ๑. การปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้อินทรีย์วัตถุ (W๑+W๓+W๔+O๑) ๒. พัฒนาระบบน้ำ โดยระบบสูบน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์ (W๒+O๑+O๑) ๓. ส่งเสริมการปลูกพืชหลังนา เพื่อเพิ่มรายได้ (W๖+W๗+O๑+O๒+O๓)

ภาวะคุกคาม (Threats : T)	กลยุทธ์ป้องกัน (S+T)	กลยุทธ์เชิงรับ (W+T)
๑. ความเสียหายที่เกิดจากภัยธรรมชาติ (ภัยฝนแล้ง) ๒. เกิดมลพิษ ฝุ่นควัน จากการเผาเศษซากพืชในนา	๑. ขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อเพิ่มการกักเก็บ (S๒+T๑)	๑. รณรงคังดการเผาในพื้นที่การเกษตร (W๔+T๒) ๑. ส่งเสริมการทำปุ๋ยหมักจากเศษซากพืช (W๑+W๓+W๔+T๒) ๒. รณรงคังเือกlobalตอซังหลังกฤดูเก็บเกี่ยว (W๑+W๓+W๔+T๒)

กำหนดเป็นกลยุทธ์ ดังนี้

ชนิดพืช ข้าว

๑. กลยุทธ์เชิงรุก
 - ๑.๑ ส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวแบบครบวงจร
 - ๑.๒ ส่งเสริมการแปรรูปข้าวเพื่อเพิ่มมูลค่า
 - ๑.๓ ส่งเสริมการปลูกพืชหลังนา เพื่อเพิ่มรายได้
๒. กลยุทธ์เชิงแก้ไข
 - ๒.๑ การปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้อินทรีย์วัตถุ
 - ๒.๒ พัฒนาระบบน้ำ โดยระบบ สูบน้ำด้วยพลังงานแสงอาทิตย์
 - ๒.๓ ส่งเสริมการปลูกพืชหลังนา เพื่อเพิ่มรายได้
๓. กลยุทธ์ป้องกัน
 - ๓.๑ ขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อเพิ่มการกักเก็บ
๔. กลยุทธ์เชิงรับ
 - ๔.๑ รณรงคังดการเผาในพื้นที่การ เกษตร
 - ๔.๒ ส่งเสริมการทำปุ๋ยหมักจากเศษซากพืช
 - ๔.๓ รณรงคังเือกlobalตอซังหลังกฤดูเก็บเกี่ยว

ชนิดสินค้า อ้อยโรงงาน

ตารางที่ ๓๓ การวิเคราะห์ TOWS Matrix อ้อยโรงงาน อำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	จุดแข็ง (Strengths : S)	จุดอ่อน (Weaknesses : W)
	๑. มีพื้นที่ปลูกมาก ๒. มีจุดรวบรวมอยู่ในพื้นที่ ๓. เกษตรกรมีความชำนาญในการปลูกอ้อย	๑. ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดการปรับปรุงบำรุงดิน ๒. ขาดระบบส่งน้ำ และแหล่งเก็บกักน้ำไว้ใช้ต้นเงิน ๓. ต้นทุนการผลิตสูง ผลผลิตต่อไร่ต่ำ ๔. ขาดแรงงานในการตัดอ้อย ๕. มีการเผาใบอ้อยในพื้นที่
โอกาส (Opportunities : O) ๑. มีแหล่งรับซื้อผลผลิตที่แน่นอน ๒. รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนอ้อยแปลงใหญ่ ๓. การคมนาคม และการสื่อสารมีความสะดวก รวดเร็ว	กลยุทธ์เชิงรุก (S+O) ๑. ส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อย ($S1+S2+S3+O1+O2+O3$) ๒. ส่งเสริมการรวมกลุ่มแปลงใหญ่อ้อย ($S1+S2+S3+O1+O2+O3$)	กลยุทธ์เชิงแก้ไข (W+O) ๑. การปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้อินทรีย์วัตถุ ($W1+W3+W5+O1+O2$) ๒. ส่งเสริมการรวมกลุ่มใช้เครื่องจักรกลในการตัดอ้อย ($W4+W5+O1+O2+O3$)
ภาวะคุกคาม (Threats : T) ๑. ความเสียหายที่เกิดจากภัยธรรมชาติ (ภัยฝนแล้ง) ๒. เกิดมลพิษ ฝุ่นควัน จากการเผาใบอ้อย ๓. ราคาผลผลิตตกต่ำ	กลยุทธ์ป้องกัน (S+T) ๑. ขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อเพิ่มการกักเก็บ ($S1+T1$) ๒. สร้างระบบสำรองน้ำในแปลงอ้อย ($S1+T1$)	กลยุทธ์เชิงรับ (W+T) ๑. ส่งเสริมการทำปุ๋ยหมักจากเศษซากพืช ($W1+W3+T2+T3$) ๒. รณรงค์งดการเผาอ้อย ($W5+T2+T3$)

กำหนดเป็นกลยุทธ์ ดังนี้

ชนิดพืช อ้อยโรงงาน

๑. กลยุทธ์เชิงรุก
 - ๑.๑ ส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อย
 - ๑.๒ ส่งเสริมการรวมกลุ่มแปลงใหญ่อ้อย
๒. กลยุทธ์เชิงแก้ไข
 - ๒.๑ การปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้อินทรีย์วัตถุ
 - ๒.๒ ส่งเสริมการรวมกลุ่มใช้เครื่องจักรกลในการตัดอ้อย

๓. กลยุทธ์ป้องกัน
- ๓.๑ ขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อเพิ่มการกักเก็บ
- ๓.๒ สร้างระบบสำรองน้ำในแปลงอ้อย
๔. กลยุทธ์เชิงรับ
- ๔.๑ ส่งเสริมการทำปุ๋ยหมักจากเศษซากพืช
- ๔.๒ รณรงค์งดการเผาอ้อย

ชนิดสินค้า มั่นสำปะหลัง

ตารางที่ ๓๔ การวิเคราะห์ TOWS Matrix มั่นสำปะหลัง อำเภอเวียงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

ปัจจัยภายใน ปัจจัยภายนอก	จุดแข็ง (Strengths : S) ๑. มีพื้นที่ปลูกมาก ๒. มีจุดรวบรวมอยู่ในพื้นที่ ๓. เกษตรกรมีความชำนาญในการปลูกอ้อย	จุดอ่อน (Weaknesses : W) ๑. ดินมีความอุดมสมบูรณ์ต่ำ ขาดการปรับปรุงบำรุงดิน ๒. ขาดระบบส่งน้ำ และแหล่งเก็บกักน้ำไว้ใช้ต้นทุน ๓. ต้นทุนการผลิตสูง ผลผลิตต่อไร่ต่ำ ๔. เกษตรกรขาดการรวมกลุ่มผลิต
โอกาส (Opportunities : O) ๑. มีแหล่งรับซื้อผลผลิตที่แน่นอน ๒. รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนอ้อยแปลงใหญ่ ๓. การคมนาคม และการสื่อสารมีความสะดวก รวดเร็ว	กลยุทธ์เชิงรุก (S+O) ๑. ส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง $(S๑+S๒+S๓+O๑+O๒+O๓)$ ๒. ส่งเสริมการรวมกลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลัง $(S๑+S๒+S๓+O๑+O๒+O๓)$	กลยุทธ์เชิงแก้ไข (W+O) ๑. การปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้อินทรีย์วัตถุ $(W๑+W๓+W๔+O๑+O๒)$
ภาวะคุกคาม (Threats : T) ๑. ความเสียหายที่เกิดจากภัยธรรมชาติ (ภัยฝนแล้ง) ๒. ราคาผลผลิตตกต่ำ	กลยุทธ์ป้องกัน (S+T) ๑. ขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อเพิ่มการกักเก็บ $(S๑+T๑)$ ๒. สร้างระบบสำรองน้ำในแปลงมันสำปะหลัง $(S๑+T๑)$	กลยุทธ์เชิงรับ (W+T) ๑. ส่งเสริมการรวมกลุ่มผลิตมันสำปะหลัง $(W๓+W๔+T๑+T๒)$

กำหนดเป็นกลยุทธ์ ดังนี้

ชนิดพืช มันสำปะหลัง

๑. กลยุทธ์เชิงรุก
 - ๑.๑ ส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง
 - ๑.๒ ส่งเสริมการรวมกลุ่มแปลงใหญ่มันสำปะหลัง
๒. กลยุทธ์เชิงแก้ไข
 - ๒.๑ การปรับปรุงบำรุงดิน โดยการใช้อินทรีย์วัตถุ
๓. กลยุทธ์ป้องกัน
 - ๓.๑ ขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติเพื่อเพิ่มการกักเก็บ
 - ๓.๒ สร้างระบบสำรองน้ำในแปลงมันสำปะหลัง
๔. กลยุทธ์เชิงรับ
 - ๔.๑ ส่งเสริมการรวมกลุ่มผลิตมันสำปะหลัง

บทที่ ๓

ทิศทาง/แนวทางการพัฒนาการเกษตรระดับอำเภอ/ตำบล

๒.๕ พัฒนาการผลิตรายสินค้า (พืช/ปศุสัตว์/ประมง)

๓.๑.๑ ข้าว

เป้าหมาย : เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าวที่มีคุณภาพ

กลยุทธ์ : การเพิ่มปริมาณผลผลิตข้าว การปรับปรุงบำรุงดิน การลดต้นทุนการผลิต

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวแบบครบวงจร

โครงการที่ ๒ โครงการไถกลบตอซัง

โครงการที่ ๓ โครงการส่งเสริมการปลูกปุ๋ยพืชสด

๓.๑.๒ อ้อยโรงงาน

เป้าหมาย : เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตอ้อยที่มีคุณภาพ

กลยุทธ์ : เพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้สูงขึ้น, สร้างระบบสำรองน้ำในแปลงอ้อย, การปรับปรุงบำรุงดิน

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตอ้อย

โครงการที่ ๒ โครงการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ

๓.๑.๓ มันสำปะหลัง

เป้าหมาย : เพื่อเพิ่มปริมาณผลผลิตมันสำปะหลังที่มีคุณภาพ

กลยุทธ์ : เพิ่มผลผลิตต่อไร่ให้สูงขึ้น

โครงการที่ ๑ ส่งเสริมการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตมันสำปะหลัง

โครงการที่ ๒ โครงการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ

๓.๒ พัฒนาเกษตรกร/กลุ่ม/องค์กร

๓.๒.๑ การรวมกลุ่มเกษตรกร

เป้าหมาย : เพื่อจัดตั้งกลุ่มเกษตรกรในการพัฒนาศักยภาพการผลิต

กลยุทธ์ : การรวมกลุ่มพัฒนาศักยภาพการผลิต

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมความรู้ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม

โครงการที่ ๒ ส่งเสริมการรวมกลุ่มทำการเกษตรแบบแปลงใหญ่

๓.๓ พัฒนาพื้นที่และทรัพยากรการเกษตร

๓.๓.๑ แหล่งน้ำ

เป้าหมาย : เพื่อสร้างแหล่งเก็บน้ำในชุมชน

กลยุทธ์ : การขุดลอกสระในไร่นา, การเจาะบาดาลในไร่นา

โครงการที่ ๑ โครงการขุดลอกฝายชำโพธิ์ พื้นที่ ๙๑ ไร่

โครงการที่ ๒ โครงการเจาะบาดาลในไร่นา

๓.๓.๒ ดิน

เป้าหมาย : เพื่อเพิ่มความอุดมสมบูรณ์ของดินทางการเกษตร

กลยุทธ์ : ปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุ

โครงการที่ ๑ โครงการส่งเสริมการปลูกปุ๋ยพืชสด

โครงการที่ ๒ โครงการส่งเสริมการทำปุ๋ยหมักจากเศษซากพืช

โครงการที่ ๓ โครงการไถกลบตอซังหลังฤดูเก็บเกี่ยว

โครงการที่ ๔ โครงการรณรงค์การเผาในพื้นที่การเกษตร

๓.๔ การแปรรูปผลผลิตและพัฒนาผลิตภัณฑ์

๓.๔.๑ การแปรรูปผลผลิต

เป้าหมาย : เพื่อแปรรูปผลผลิตจากข้าวเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้าและเพิ่มรายได้ให้กับคนในชุมชน

กลยุทธ์ : แปรรูปผลผลิตจากข้าวเพื่อเพิ่มมูลค่าสินค้า

โครงการที่ ๑ โครงการจัดหาวัสดุในการแปรรูปข้าว

โครงการที่ ๒ โครงการอบรมการแปรรูปผลผลิตทางการเกษตรเพื่อเพิ่มมูลค่า

โครงการที่ ๑

๑. ชื่อโครงการ โครงการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าว

๒. หลักการและเหตุผล

ตำบลใหม่นาเพียงเป็นตำบลที่เกษตรกรส่วนใหญ่ในตำบลประกอบอาชีพทำนาเป็นอาชีพหลักโดยทั้งตำบลมีพื้นที่นาประมาณ ๑๙,๐๐๐ ไร่ จากสภาพทางกายภาพตำบลใหม่นาเพียงไม่มีแม่น้ำไหลผ่านจึงทำได้เพียงปีละครั้งเท่านั้น ดังนั้นในการทำนาของเกษตรกรใน ๑ รอบ จึงต้องมีการบริหารจัดการที่ดี

จากการใช้พื้นที่ในการทำนาเพียงอย่างเดียว ไม่มีการปลูกพืชอื่นหมุนเวียน จึงทำให้เกิดการระบาดของโรคและแมลงศัตรูพืช เพราะวงจรชีวิตของแมลงศัตรูพืชมี พื้นที่ๆใช้ในการดำรงชีวิตและสืบพันธุ์ตลอดทั้งปี โดยมีแมลงศัตรูพืชที่สำคัญคือหนอนกอข้าว หนอนห่อใบข้าว และในรอบปีการเพาะปลูกที่ผ่านมาเกษตรกรนอกจากจะประสบปัญหาจากแมลงศัตรูพืชแล้วยังเกิดโรคพืชจากกลุ่มเชื้อราเป็นจำนวนมาก โดยโรคที่สำคัญคือโรคข้าวไหม้ ซึ่งจากสภาวะปัญหาดังกล่าว ยังผลให้เกษตรกรประสบปัญหาทางด้านต้นทุนที่เพิ่มขึ้นจากการใช้สารเคมีในการกำจัดศัตรูพืชและผลกระทบจากผลผลิตที่ลดลงซึ่งมีผลกระทบโดยตรงต่อรายรับและรายจ่ายของเกษตรกร

จากการสอบถามและสัมภาษณ์เกษตรกรในพื้นที่พบว่าเกษตรกรส่วนมากยังขาดความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องไม่ว่าจะเป็นทางด้านการผลิต การจัดการแมลงศัตรูพืช การวินิจฉัยโรคพืช จากปัญหาดังกล่าวนำมาซึ่งการใช้สารเคมีและการจัดการผลิตที่ไม่มีประสิทธิภาพ ไม่สามารถแก้ไขปัญหา ได้อย่างตรงจุดและถูกต้องตามกรรมวิธี ดังนั้นจึงมีความจำเป็นที่ต้องมีการอบรมถ่ายทอดความรู้ให้กับเกษตรกรเพื่อลดความเสี่ยงทางด้านการผลิตไม่ว่าจะเป็นทางด้านต้นทุน ด้านสุขภาพและด้านสิ่งแวดล้อมอันจะนำพาให้เกษตรกรมีคุณภาพชีวิตและความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น และสามารถประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องทางด้านการผลิตข้าว การวินิจฉัยโรคและแมลงศัตรูพืชในนาข้าว ตลอดจนจนถึงการใช้สารเคมีและสารชีวภัณฑ์ในการควบคุมโรคและแมลงศัตรูในนาข้าว

๓.๒ เพื่อเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ในกลุ่มเกษตรกรไม่ว่าจะเป็นทางด้านปัญหาที่เกิดขึ้นจริงในชุมชนและองค์ความรู้ในระดับชุมชน

๔. เป้าหมาย

เกษตรกรผู้เข้าร่วมอบรม ๕๐ ราย

๕. ระยะเวลาดำเนินการ

ปีที่ ๒๕๖๖	หมู่ที่ ๑-๑๔	จำนวน ๕๐ ราย
ปีที่ ๒๕๖๗	หมู่ที่ ๑-๑๔	จำนวน ๕๐ ราย
ปีที่ ๒๕๖๘	หมู่ที่ ๑-๑๔	จำนวน ๕๐ ราย
ปีที่ ๒๕๖๙	หมู่ที่ ๑-๑๔	จำนวน ๕๐ ราย
ปีที่ ๒๕๗๐	หมู่ที่ ๑-๑๔	จำนวน ๕๐ ราย

๖. พื้นที่ดำเนินการ

ศูนย์ส่งเสริมและผลิตพันธุ์ข้าวชุมชนตำบลใหม่นาเพียง บ้านถลุงเหล็ก ต.ใหม่นาเพียง อ.เวียงใหญ่ จ.ขอนแก่น

๗. แผนการดำเนินการ

๗.๑ อบรมถ่ายทอดเทคโนโลยี

๗.๒ ฝึกปฏิบัติ

๘. วิธีดำเนินการ

องค์การบริหารส่วนตำบลใหม่นาเพียง ร่วมกับสำนักงานเกษตรอำเภอเวียงใหญ่และศูนย์บริหารศัตรูพืชจังหวัดขอนแก่น ดำเนินกิจกรรมดังนี้

๘.๑ จัดฝึกอบรมการผลิตข้าว การวินิจฉัยโรคและแมลงศัตรูพืชในนาข้าว ตลอดจนจนถึงการใช้สารเคมีและสารชีวภัณฑ์ในการควบคุมโรคและแมลงศัตรูในนาข้าว

๘.๒ จัดเตรียมเอกสารประกอบการเรียนรู้

- เอกสารประกอบการเรียนรู้
- เอกสารส่งเสริมและแนะนำด้านวิชาการ

๙. งบประมาณดำเนินการ

งบประมาณจากองค์การบริหารส่วนตำบลใหม่นาเพียง ค่าส่งเสริมศูนย์ถ่ายทอดเทคโนโลยี การเกษตรประจำตำบล ตั้งไว้ จำนวน ๓๐,๐๐๐ บาท (สามหมื่นบาทถ้วน) เพื่อเป็นค่าใช้จ่ายตามรายการดังต่อไปนี้

๙.๑ ค่าวัสดุอุปกรณ์ในการให้ความรู้แก่เกษตรกรจำนวน ๕,๐๐๐ บาท

๙.๒ ค่าอาหาร/อาหารว่าง/เครื่องดื่มสำหรับผู้เข้าร่วมอบรมฯ จำนวน ๕๐ คน ๆ ละ ๑๒๐ บาท
๒ ครั้ง เป็นเงิน ๑๒,๐๐๐ บาท

๙.๓ ค่าตอบแทนวิทยากร เป็นเงิน ๒,๔๐๐ บาท

๙.๔ ค่าป้ายฝึกอบรม เป็นเงิน ๖๐๐ บาท

๙.๕ ค่าสถานที่ฝึกอบรม เป็นเงิน ๑,๐๐๐ บาท

รวมงบประมาณที่ใช้ในการดำเนินการทั้งสิ้น ๓๐,๐๐๐ บาท (สามหมื่นบาทถ้วน)

- หมายเหตุ ค่าใช้จ่ายทุกรายการสามารถถัวเฉลี่ยได้ตามความเหมาะสม

๑๐. ผลประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

๑๐.๑ เกษตรกรมีความรู้ในการเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตข้าวและการจัดการกับศัตรูพืช

๑๐.๒ เกษตรกรสามารถลดต้นทุนในการผลิตข้าวได้

๑๐.๓ เกษตรกรสามารถประกอบอาชีพเกษตรกรรมได้อย่างมั่นคงและยั่งยืน

๑๐.๔ ลดการใช้สารเคมีในนาข้าว

โครงการที่ ๒

๑. ชื่อโครงการ ส่งเสริมการทำการเกษตรแบบผสมผสานตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

๒. หลักการและเหตุผล

จากการผลิตพืชเชิงเดี่ยวของเกษตรกรส่วนใหญ่ ทำให้เกษตรกรเสี่ยงต่อการลงทุน จากสภาวะภัยธรรมชาติ เช่น ฝนแล้ง น้ำท่วม และราคาผลผลิตที่ไม่แน่นอน บางปีผลผลิตมีไม่เพียงพอแม้แต่จะบริโภคในครัวเรือน จึงควรส่งเสริมเกษตรกรมีการกระจายการผลิต ในรูปแบบทำการเกษตรผสมผสานตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง โดยการขุดลอกสระสำหรับเก็บน้ำและเลี้ยงปลา การปลูกไม้ยืนต้นสำหรับใช้สอย ไม้ผล พืชผัก และเลี้ยงสัตว์ เพื่อเป็นการกระจายแรงงานให้มีความทำตลอดปี มีอาหารบริโภค ลดความเสี่ยง และลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกร

ศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลใหม่มาเพียง จึงได้จัดทำโครงการทำการเกษตรผสมผสานตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ขึ้นเพื่อสนับสนุนให้เกษตรกรได้เรียนรู้เรื่องการกระจายการผลิตในไร่นาของตนเอง ซึ่งจะทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้น และสามารถพึ่งพาตนเองได้

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ ลดความเสี่ยงจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยว

๓.๒ มีอาหารบริโภค ลดรายจ่าย และเพิ่มรายได้ให้แก่ครัวเรือนเกษตรกร

๔. เป้าหมาย

๔.๑ จัดตั้งกลุ่มและส่งเสริมการจัดทำแปลงเรียนรู้เกษตรผสมผสานตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

๔.๒ ฝึกอบรมถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรผสมผสานตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

๔.๓ สามารถลดรายจ่ายและเพิ่มรายได้ให้ครัวเรือนเกษตรกร

๔.๔ เกษตรกรมีงานทำตลอดปี ช่วยลดการเคลื่อนย้ายแรงงานไปทำงานนอกพื้นที่

๕. ระยะเวลาดำเนินการ

ปีที่ ๒๕๖๖	หมู่ที่ ๑-๑๔	จำนวน ๒๐ ราย
ปีที่ ๒๕๖๗	หมู่ที่ ๑-๑๔	จำนวน ๒๐ ราย
ปีที่ ๒๕๖๘	หมู่ที่ ๑-๑๔	จำนวน ๒๐ ราย
ปีที่ ๒๕๖๙	หมู่ที่ ๑-๑๔	จำนวน ๒๐ ราย
ปีที่ ๒๕๗๐	หมู่ที่ ๑-๑๔	จำนวน ๒๐ ราย

๖. พื้นที่ดำเนินการ

หมู่ที่ ๑-๑๔ ตำบลใหม่มาเพียง อำเภอบางบาล จังหวัดพิจิตร

๗. แผนการดำเนินการ

๗.๑ อบรมถ่ายทอดเทคโนโลยี

๗.๒ ฝึกปฏิบัติ

๘. วิธีการดำเนินงาน

๘.๑ รายละเอียดโครงการ

๘.๑.๑ จัดประชุมชี้แจงโครงการ

๘.๑.๒ คัดเลือกเกษตรกรที่มีความสนใจ

๘.๑.๓ ถ่ายทอดเทคโนโลยีตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร และพาเกษตรกรดูงานแปลงที่ประสบผลสำเร็จในการทำการเกษตรผสมผสานตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง

๘.๑.๔ สนับสนุนพันธุ์พืช และพันธุ์สัตว์ให้แก่เกษตรกรที่ร่วมโครงการ

๘.๑.๕ ประเมินผลการดำเนินงานของเกษตรกรที่ร่วมโครงการ

๘. งบประมาณ วัสดุ อุปกรณ์/แผนการใช้จ่ายเงิน

แผน/กิจกรรม	ปริมาณ	งบประมาณต่อหน่วย (บาท)	งบประมาณปี (บาท)					
			๒๕๖๖	๒๕๖๗	๒๕๖๘	๒๕๖๙	๒๕๗๐	รวม
แผนถ่ายทอดเทคโนโลยี								
- ค่าอาหารและเครื่องดื่ม	๒๐ ราย	๑๐๐	๒,๐๐๐	๒,๐๐๐	๒,๐๐๐	๒,๐๐๐	๒,๐๐๐	๑๐,๐๐๐
- เอกสารวิชาการ	๒๐ ชุด	๓๕	๗๐๐	๗๐๐	๗๐๐	๗๐๐	๗๐๐	๓,๕๐๐
- ค่าตอบแทนวิทยากร	๑ รุ่น	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๕,๐๐๐
- ค่าเครื่องเสียงและสถานที่	๑ รุ่น	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๑,๐๐๐	๕,๐๐๐
- ค่าป้ายผ้า	๑ รุ่น	๓๐๐	๓๐๐	๓๐๐	๓๐๐	๓๐๐	๓๐๐	๑,๕๐๐
- ค่าใช้จ่ายในการศึกษาดูงาน	๑ วัน	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	๑๐,๐๐๐	๕๐,๐๐๐
แผนการลงทุน								
ปัจจัยการผลิต - ปุ๋ยคอก,ยูเรีย,พันธุ์ไม้ยืนต้น, พันธุ์ไม้ผล,พันธุ์ปลา,อื่นๆ	๒๐ ราย	๓,๐๐๐	๖๐,๐๐๐	๖๐,๐๐๐	๖๐,๐๐๐	๖๐,๐๐๐	๖๐,๐๐๐	๓๐๐,๐๐๐
รวม	-	-	๗๕,๐๐๐	๗๕,๐๐๐	๗๕,๐๐๐	๗๕,๐๐๐	๗๕,๐๐๐	๓๗๕,๐๐๐

๑๐. ผลตอบแทนของโครงการ/กิจกรรม

๑๐.๑ ผลผลิตหรือผลตอบแทนโดยตรง

- เกษตรกรมีอาหารไว้บริโภคภายในครัวเรือนอย่างเพียงพอ
- ลดความเสี่ยงจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยว
- ลดรายจ่าย เพิ่มรายได้ในครัวเรือน

๑๐.๒ ผลกระทบ/ผลผลิตหรือผลตอบแทนโดยอ้อม

- เป็นการบำรุง พันธุ์ทรัพยากรธรรมชาติ สร้างพื้นที่สีเขียว
- เกษตรกรมีงานทำตลอดปี ช่วยลดการเคลื่อนย้ายแรงงานไปทำงานนอกพื้นที่
- เป็นแหล่งผลิตอาหารในชุมชน

โครงการที่ ๓

๑. ชื่อโครงการ โครงการไรร่สวนผสม

๒. หลักการและเหตุผล

ตำบลใหม่มาเพียงเกษตรกรส่วนใหญ่มีอาชีพทำนาปี มีการทำ ๑ ครั้ง /ปี ต้องอาศัยน้ำฝนทั้งหมดในการทำนา ไม่มีพื้นที่ชลประทาน ส่วนมากการทำนามักประสบภัยแล้งเป็นประจำ ทำให้ข้าวที่ผลิตได้น้อย ไม่คุ้มค่าต่อการลงทุน บางปีไม่เพียงพอแม้แต่จะบริโภคในครัวเรือน มีผลทำให้เกิดปัญหาหนี้สินพอกพูนเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ดังนั้นถ้ามีการส่งเสริมให้มีการปรับเปลี่ยนอาชีพจากการทำนาอย่างเดียว มาเป็นการทำไรร่สวนผสม โดยลดพื้นที่ทำนามาขุดสระเก็บน้ำ หรือขุดบ่อบาดาล เพื่อปลูกไม้ผล ไม้ยืนต้นพืชผัก เลี้ยงปลา เลี้ยงสัตว์ปีกเพื่อบริโภค โคเนื้อและกระบือ เพื่อใช้งานและจำหน่าย ก็จะทำให้มีงานทำตลอดปี มีอาหารบริโภค ลดรายจ่ายในครอบครัวและเพิ่มรายได้จากการขายผลผลิตที่เหลือกิน ได้แปรรูป ทำให้พึ่งตนเอง ลดภาวะความเสี่ยงจากภัยแล้ง และพึ่งพาตนเองได้ และมีผลต่อการฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระยะยาวด้วย

๓. วัตถุประสงค์

- ๓.๑ เพื่อให้มีแหล่งน้ำเพียงพอในการทำการเกษตร
- ๓.๒ เพื่อเพิ่มการมีงานทำในไรร่สวนตลอดปี
- ๓.๓ มีอาหารบริโภคในครัวเรือนและชุมชนเพียงพอและปลอดภัยต่อชีวิต
- ๓.๔ เพิ่มรายได้และลดรายจ่ายในครัวเรือน
- ๓.๕ ลดความเสียหายที่เกิดจากภัยแล้งซ้ำซากที่เกิดเป็นประจำ
- ๓.๖ ในระยะยาวจะสร้างความเขียวขจีให้เกิดขึ้นในพื้นที่ เป็นการบำรุงฟื้นฟูธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในระยะยาว

๔. เป้าหมาย

ดำเนินการหมู่ที่ ๑-๑๔ ตำบลใหม่มาเพียง อำเภอบางใหญ่ จังหวัดขอนแก่น

- ฝักอบรมเกษตรกร ๗๐ ราย
- ขุดสระน้ำในนาเพื่อไรร่สวนผสม ขนาด ๒,๐๐๐ ลบม. จำนวน ๗๐ สระ ๗๐ ราย
- เจาะบ่อบาดาลเพื่อไรร่สวนผสม ๗๐ บ่อ ๗๐ ราย

๕. ระยะเวลาดำเนินการ

ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

๖. วิธีการดำเนินการ

ดำเนินการในรูปของกองทุนหมุนเวียน

๗. งบประมาณ

- ค่าฝักอบรมเกษตรกร ๗๐ ราย	๒๑,๐๐๐	บาท
- ค่าขุดสระเก็บน้ำในนา ๗๐ สระ ขนาด ๒,๐๐๐ ลบม.		
ราคาสระละ ๔๐,๐๐๐ บาท รวม	๒,๘๐๐,๐๐๐	บาท
- ค่าขุดบ่อบาดาล ๗๐ บ่อๆ ละ ๓๐,๐๐๐ บาท รวม	๒,๑๐๐,๐๐๐	บาท
รวมงบประมาณ	๔,๙๒๑,๐๐๐	บาท

๘. เจ็อนไขของโครงการ

๘.๑ คุณสมบัติของเกษตรกร

- เป็นเกษตรกรที่มีความสนใจและต้องการปรับเปลี่ยนอาชีพ
- มีความเป็นผู้นำสามารถให้ผู้อื่นทำตามได้
- มีความพร้อมที่จะปฏิบัติตามคำแนะนำ ความรู้
- มีความขยันหมั่นเพียร มีแรงงานพอ

๘.๒ ช่องทางการตลาด

- ผลผลิตที่ได้จากไร่นาสวนผสมส่วนที่เหลือบริโภคและแจกจ่าย จะจำหน่ายในชุมชนตลาดอำเภอเวียงใหญ่ และอำเภอพล บางส่วนแปรรูปเพื่อบริโภคและจำหน่าย

๘.๓ การทำไร่นาสวนผสมเป็นกิจกรรมที่ให้ผลตอบแทนยาวนาน และตลอดเวลา มีการใช้แรงงานในครัวเรือนอย่างเต็มที่ มีการใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด

- ในปีที่ ๑ จะได้ผลผลิตผักสวนครัว กล้วย มะละกอบริโภคและจำหน่าย
- ได้ปลา เป็ด ไก่ หมู เป็นรายได้และบริโภค
- น้ำในสระและบ่อบาดาลสำรองไว้เลี้ยงต้นข้าวยามฝนทิ้งช่วง
- ในปีที่ ๒ ไม้ผลบางชนิดเริ่มให้ผล
- ปีต่อ ๆ ไป มีแต่ได้ ขึ้นเรื่อย ๆ ไม่มีลด และเกิดความยั่งยืน

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๙.๑ เกษตรกรมีน้ำสำรองใช้ในการทำการเกษตรอย่างเพียงพอ

๙.๒ ลดต้นทุนในการประกอบอาชีพ มีรายได้เพิ่ม ลดรายจ่ายลง

๙.๓ มีอาหารบริโภคเพียงพอในชุมชน และเป็นแหล่งผลิตอาหารของอำเภอ

๙.๔ ลดภาวะความเสี่ยงจากภัยฝนแล้ง

๙.๕ เป็นการบำรุงฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติสร้างพื้นที่สีเขียว สร้างป่าในนา

๑๐. ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

๑๐.๑ ด้านสังคม

ลดการอพยพแรงงานเข้าในเมือง ลดปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด มีความอบอุ่นในครอบครัว มีการรวมกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในชุมชนเกิดความเข้มแข็งในชุมชน

๑๐.๒ ด้านเศรษฐกิจ

เพิ่มการมีงานทำในครัวเรือนตลอดปี มีอาหารบริโภคที่ปลอดภัย ลดรายจ่ายในครัวเรือนด้านอาหาร มีรายได้เพิ่ม มีเงินออม มีเงินปลดเปลื้องหนี้สิน ปลอดภัย มีความเป็นอยู่ดี

๑๐.๓ ด้านสิ่งแวดล้อม

จะเป็นการสร้างป่าในนา สร้างความชุ่มชื้น และความหลากหลายในพื้นที่ เพิ่มความอุดมสมบูรณ์แก่ดินอย่างยั่งยืน ลดการระบาดของโรคและแมลง ลดสารพิษและสารเคมีในดิน น้ำและสิ่งแวดล้อม

โครงการที่ ๔

๑. ชื่อโครงการ โครงการส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินนาด้วยอินทรีย์วัตถุ

๒. หลักการและเหตุผล

ตำบลใหม่มาเพียง ประชากรเกือบทั้งหมดทำนาปีเป็นอาชีพหลักทั้งตำบลมีพื้นที่ทำนาประมาณ ๑๙,๐๐๐ ไร่ ในปัจจุบันประสบปัญหาผลผลิตต่อไร่ต่ำ ทำให้ผลผลิตที่ได้ไม่คุ้มค่าต่อการลงทุนเนื่องจากเกษตรกรผู้ปลูกข้าวขาดการปรับปรุงบำรุงดินที่ถูกต้องมาเป็นเวลายาวนาน ใช้แต่ปุ๋ยเคมีและสารเคมีติดต่อกันเป็นเวลานานกว่า ๒๐ ปี ทำให้โครงสร้างดินนาเสื่อม ดินตายด้าน ดินขาดชีวิต ขาดความสมดุล ทำให้เกิดการระบาดของโรคไหม้จำนวนมาก เกิดการระบาดของแมลงตามมา ซึ่งปัญหากำลังทวีมากขึ้นทุกปี และจะไม่สามารถแก้ไขควบคุมได้ ถ้าไม่เร่งให้ความสำคัญและปรับเปลี่ยนวิธีการในการทำนาตั้งแต่เดี๋ยวนี้

ดังนั้น เพื่อสร้างจิตสำนึกและความตระหนักแก่เกษตรกรให้รักและหวงแหนพื้นที่เป็นแหล่งสร้างผลผลิตหล่อเลี้ยงชีวิตมายาวนาน ให้ฟื้นคืนความอุดมสมบูรณ์แกดินให้อยู่ตลอดชั่วลูกหลาน จึงเสนอ โครงการส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยอินทรีย์วัตถุขึ้น

๓. วัตถุประสงค์

- ๓.๑ เพื่อฝึกอบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรในเรื่องการปรับปรุงบำรุงดินนาด้วยอินทรีย์วัตถุ
- ๓.๒ เพื่อให้ชุมชนมีโรงผลิตปุ๋ยหมักชีวภาพเพื่อใช้ในชุมชน
- ๓.๓ ลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกร โดยลดการใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมีทำให้เพิ่มรายได้ และมีเงินออม มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น
- ๓.๔ เพื่อให้ได้ผลผลิตข้าวที่ไร้สารพิษ บริโภคและจำหน่าย ซึ่งจะส่งผลให้เกษตรกรและผู้บริโภคมีความปลอดภัยในการบริโภค มีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ ลดค่าใช้จ่ายในการรักษาสุขภาพ
- ๓.๕ เพื่อให้ดินนาคืนความอุดมสมบูรณ์ สามารถเป็นแหล่งผลิตข้าวได้อย่างยั่งยืนและสร้างความอุดมสมบูรณ์ให้กับน้ำ สัตว์น้ำ ธรรมชาติและสภาพแวดล้อมอื่นๆ

๔. เป้าหมาย

- ๔.๑ จัดฝึกอบรมเกษตรกรเรื่อง การทำปุ๋ยหมักชีวภาพใช้เอง ๑๔ หมู่บ้าน รวม จำนวน ๕๐ คน
- ๔.๒ สนับสนุนวัสดุในการจัดทำปุ๋ยหมักชีวภาพแก่เกษตรกร ๕๐ ราย
- ๔.๓ ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยคอก ๕๐ ราย
- ๔.๔ ส่งเสริมการใช้ปุ๋ยพืชสด ๕๐๐ ไร่ ๕๐ ราย
- ๔.๕ รมรงค์โลกปลอดซังข้าวและไม่เผาฟาง ๑,๐๐๐ ไร่

๕. ระยะเวลาดำเนินการ

ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

๖. พื้นที่ดำเนินการ

จำนวน ๑๔ หมู่บ้าน ในตำบลใหม่มาเพียง

๗. กิจกรรม

- ๗.๑ กิจกรรมฝึกอบรม ๒ ครั้ง จัดในปี ๒๕๖๖ - ปี ๒๕๖๗ ปีละ ๕๐ ราย
- ๗.๒ กิจกรรมปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยคอกและรมรงค์ฯ ดำเนินการทุกปี

๘. งบประมาณ

๘.๑ ค่าใช้จ่ายในการฝึกอบรมเกษตรกร จำนวน ๕๐ คน งบประมาณ ๑๒,๐๐๐ บาท

๘.๒ ค่าสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ในการทำปุ๋ยหมักชีวภาพ งบประมาณ ๑๘,๐๐๐ บาท

รวมงบประมาณ

๓๐,๐๐๐ บาท

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๙.๑ เกษตรกรมีความรู้ในการปรับปรุงบำรุงดินด้วยวิธีการต่างๆ

๙.๒ ทำให้เกษตรกรลดต้นทุนในการปลูกข้าว

๙.๓ ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ขึ้นอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

๙.๔ ทำให้เกษตรกรตระหนักในสำคัญของการปรับปรุงบำรุงดินนาโดย อินทรีย์วัตถุมากขึ้น และขยายผลในนาตนเองและเกษตรกรใกล้เคียง

๙.๕ ทำให้ต้นข้าวแข็งแรง ลดการระบาดของโรคและแมลง และทำให้ข้าวไร้สารพิษ มีผลดีต่อสุขภาพในระยะยาว

๑๐. ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

๑๐.๑ ด้านสังคม

- มีงานทำ มีความรักสามัคคีในตำบล ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง

๑๐.๒ ด้านเศรษฐกิจ

- ทำให้เพิ่มผลผลิตข้าว ลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือน ลดต้นทุนในการปลูกข้าว

๑๐.๓ ด้านสิ่งแวดล้อม

- จะเป็นการสร้างความอุดมสมบูรณ์แก่ดินนาอย่างยั่งยืน ลดการระบาดของโรคและแมลง ลดสารพิษ และสารเคมีในดิน น้ำและสิ่งแวดล้อม ทำให้ชีวิตมีคุณภาพ

โครงการที่ ๕

๑. ชื่อโครงการโครงการส่งเสริมการผลิตข้าว

๒. หลักการและเหตุผล

ข้าวหอมมะลิ (ข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕) เป็นข้าวที่ตลาดโลกมีความต้องการสูงและตำบลเวียงใหญ่มีพื้นที่เหมาะสมในการปลูกแต่ปัจจุบันเกษตรกรยังมีการปลูกน้อยมากถ้ามีการส่งเสริมให้มีการปลูกเพิ่มขึ้นก็จะทำให้เพิ่มรายได้ต่อพื้นที่มากขึ้นและปัจจุบันกระแสการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพมีมากขึ้นตำบลโนนทองจึงเสนอโครงการปลูกข้าวหอมมะลิปลอดสารพิษขึ้นเพื่อยกระดับคุณภาพภาพข้าวหอมมะลิเพื่อการส่งออกในภาพรวมของประเทศและจะเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. วัตถุประสงค์

๓.๑ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกรมีการปลูกข้าวหอมมะลิเพิ่มขึ้น ๓.๒ เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตข้าวหอมมะลินทรีย์ของเกษตรกรด้วยการแปรรูปเป็นข้าวสารจำหน่ายเชื่อมโยงกับโครงการโรงสีชุมชน

๓.๓ เพื่อเพิ่มรายได้แก่เกษตรกรผู้ปลูกข้าว

๓.๔ เพื่อฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและสภาพหลากหลายทางชีวภาพจากรูปแบบของเกษตรอินทรีย์และเกิดวิสาหกิจชุมชนด้านการผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อการเกษตร

๔. เป้าหมาย

๔.๑ ส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกรปลูกข้าวหอมมะลิในรูปแบบการเกษตรปลอดสารพิษปีละ ๕๐๐ ไร่ รวม ๑,๕๐๐ ไร่เกษตรกรจำนวน ๑๕๐ ครัวเรือน

๔.๒ ฝึกอบรมเกษตรกรการปลูกข้าวมะลิปลอดสารพิษ ๑๕๐ คน

๕. ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี

๕.๑ ตั้งแต่ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

๖. แผนการดำเนินการ

การดำเนินงานโครงการผลิตข้าวหอมมะลิปลอดสารพิษดำเนินการใน ๓ กิจกรรมหลักได้แก่

๖.๑ การผลิตด้วยการแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ข้าวบริสุทธิ์และส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยอินทรีย์และสารสกัดจากพืชแทนการใช้ปุ๋ยเคมีและสารป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืชปีละ ๕๐๐ ไร่

๖.๒ การฝึกอบรมการปลูกและการดูแลรักษาปีละ ๑ รุ่นรวม ๔ รุ่นๆละ ๕๐ ราย

๗. พื้นที่ดำเนินการ

ภายในตำบลโนนทองจำนวน ๑๑ หมู่บ้าน

๘. งบประมาณ

๘.๑ ค่าพันธุ์ข้าวและค่าวัสดุทำปุ๋ยหมักชีวภาพ ๑๕๐,๐๐๐ บาท

๘.๒ ค่าอบรมถ่ายทอดความรู้ ๓๐,๐๐๐ บาท

รวมงบประมาณ ๑๘๐,๐๐๐ บาท

๙. ตัวชี้วัด

- ๙.๑ รายได้เพิ่มขึ้นจากการขายข้าวร้อยละ ๑๐
- ๙.๒ มีพื้นที่ปลูกข้าวหอมมะลิเพิ่มขึ้นอย่างน้อยปีละ ๕๐๐ไร่

๑๐. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ๑๐.๑ เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีปีละ ๕๐ ครั้งเรือน
- ๑๐.๒ มีผลผลิตข้าวหอมมะลิเพิ่มขึ้น
- ๑๐.๓ มีรายได้เพิ่มขึ้น

๑๑. ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

๑๑.๑ ด้านสังคม

มีการรวมกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในชุมชนเกิดความเข้มแข็งในชุมชน

๑๑.๒ ด้านเศรษฐกิจ

มีอาหารบริโภคที่ปลอดภัย ผลผลิตเพิ่ม ราคาสูงขึ้น มีรายได้เพิ่ม ลดรายจ่ายด้านปุ๋ยเคมี

๑๑.๓ ด้านสิ่งแวดล้อม

เพิ่มความอุดมสมบูรณ์แก่ดินอย่างยั่งยืน ลดการระบาดของโรคและแมลง ลดสารพิษและสารเคมีในดิน น้ำและสิ่งแวดล้อม

โครงการที่ ๖

๑. ชื่อโครงการ โครงการเลี้ยงโคเนื้อลูกผสม

๒. หลักการและเหตุผล

ตำบลโนนทอง ประชากรเกือบทั้งหมดทำนาปีเป็นอาชีพหลัก ทั้งตำบลมีพื้นที่ทำนาประมาณ ๑๒,๐๖๗ ไร่ เมื่อทำนาเสร็จจะมีฟางข้าวที่เหลือจากการนวดข้าว เกษตรกรก็จะนำฟางข้าวจากการนวดมาเก็บเป็นอาหารของโค และในตำบลยังมีพื้นที่ว่างที่สามารถนำมาปรับปรุงเป็นทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ได้อีกจำนวนมาก โดยเฉพาะโคเนื้อในตำบลโนนทองเลี้ยงกันในทุกหมู่บ้านเพื่อเพิ่มรายได้ แต่วิธีการเลี้ยงและดูแลรักษายังไม่มี การปฏิบัติถูกต้องตามวิชาการ ทำให้โคที่เลี้ยงมักประสบปัญหาการเจ็บป่วยบ่อยครั้ง ดังนั้นถ้ามีการฝึกอบรมให้ความรู้การดูแลและรักษาสัตว์เบื้องต้นแก่กลุ่มเลี้ยงสัตว์ในชุมชน และมีการส่งเสริมการเลี้ยงโคเนื้อมากขึ้น ก็จะสามารถทำให้เกษตรกรมีงานทำ เพิ่มรายได้ ลดความเสี่ยงจากการทำนาเพียงอย่างเดียว และทำให้ได้มูลสัตว์มาทำปุ๋ยหมักชีวภาพในการปรับปรุงบำรุงดิน

๓. วัตถุประสงค์

- ๓.๑ เพื่อให้เกษตรกรมีความรู้ และประสบการณ์ที่ถูกต้องในการ เลี้ยง ดูแล และรักษาสัตว์เบื้องต้น๓.๒ เพื่อให้มีการเลี้ยงโคเนื้อมากขึ้น
- ๓.๓ มีรายได้เพิ่ม ลดความเสี่ยงจากการทำนาอย่างเดียว
- ๓.๔ มีปุ๋ยคอกในการปรับปรุงบำรุงดิน ทำให้ลดต้นทุน ดินดีขึ้นในระยะยาว

๔. เป้าหมาย

- ๔.๑ ดำเนินการในตำบลโนนทอง จำนวน ๑๑หมู่บ้าน
- ๔.๒ เกษตรกรเป้าหมายหมู่บ้านละ ๒๐ คน รวม ๒๒๐ คน

๕. วิธีดำเนินการ

- ๕.๑ คัดเลือกสมาชิกจากเกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการ หมู่บ้าน ๆ ละ ๑๐ คน
- ๕.๒ จัดฝึกอบรมการเลี้ยงดูแลและรักษาสัตว์เบื้องต้นจำนวน๑ ครั้ง

๖. งบประมาณ

๖.๑ ค่าจัดฝึกอบรม	จำนวนเงิน	๔๐,๐๐๐	บาท
๖.๒ ค่าแม่พันธุ์โคเนื้อ ๒๒๐ ตัว ๆ ละ ๑๐,๐๐๐ บาท	เป็นเงิน	๒,๒๐๐,๐๐๐	บาท
รวมงบประมาณที่ขอรับการสนับสนุน		๒,๒๔๐,๐๐๐	บาท

๗. ระยะเวลาดำเนินการ ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

๘. แผนการดำเนินงาน

- ๘.๑ กิจกรรมฝึกอบรม ปีละ ๑ ครั้ง รวม ๓ ครั้ง ปีละ ๓๓ ราย รวม ๙๙ ราย
- ๘.๒ กิจกรรมกองทุนหมุนเวียนสนับสนุนแม่พันธุ์โคเนื้อ ๓ ปี ๒๒๐ ตัว

๙. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๙.๑ เกษตรกรมีความรู้เพิ่มในการเลี้ยงและดูแลรักษาสัตว์เบื้องต้น

๙.๒ มีจำนวนโคเนื้อเพิ่มขึ้น มีงานทำ ลดความเสี่ยง ๙.๓ ลดต้นทุนการผลิต มีปุ๋ยคอกในการปรับปรุงบำรุงดิน เพิ่มขึ้นเพิ่มขึ้น

๑๐. ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

๑๐.๑ ด้านสังคม

เพิ่มการมีงานทำในชุมชน ไม่ต้องเคลื่อนย้ายแรงงานไปหางานทำ ในเมือง ทำให้ลดปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด ทำให้ครอบครัวอบอุ่น อยู่พร้อมหน้ามีการรวมกลุ่มช่วยเหลือเกื้อกูลกันชุมชน อันจะส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็ง

๑๐.๒ ด้านเศรษฐกิจ

ทำให้มีงานทำตลอดปี มีรายได้เพียงพอในการดำรงชีพ และลดต้นทุนในการปลูกข้าว ทำให้มีความเป็นอยู่ดีขึ้น

๑๐.๓ ด้านสิ่งแวดล้อม

จะมีการนำมูลสัตว์ไปใช้ประโยชน์ ในการเป็นปุ๋ยบำรุงดิน ทำให้ลดการใช้ปุ๋ยเคมี ซึ่งจะมีผลให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

โครงการที่ ๗

๑. ชื่อโครงการ โครงการขุดสระน้ำในไร่นา

๒. ภายใต้อำนาจ

- ☐ แผนถ่ายทอดเทคโนโลยีการผลิต
- ☒ แผนธุรกิจชุมชน
- ☐ แผนอนุรักษ์ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม

๓. หน่วยงานและผู้รับผิดชอบโครงการ

หน่วยงานหลัก คณะอนุกรรมการบริหารศูนย์บริการฯ ต.โนนสะอาด

หน่วยงานสนับสนุน กรมชลประทาน

กรมพัฒนาที่ดิน

องค์การบริหารส่วนตำบลโนนสะอาด

สหกรณ์จังหวัดขอนแก่น

องค์การบริหารส่วนจังหวัดขอนแก่น

๔. หลักการและเหตุผล

ตำบลโนนสะอาด พื้นที่ทำนาส่วนใหญ่เป็นเขตอาศัยน้ำฝน หากฝนไม่ตกต้องตามฤดูกาลที่ไม่สามารถทำนาและการเกษตรได้เพื่อลดปัญหาดังกล่าว ทางคณะกรรมการบริหารศูนย์บริการและถ่ายทอดเทคโนโลยีการเกษตรประจำตำบลจึงได้จัดทำโครงการขุดสระน้ำในไร่นาขึ้นเพื่อลดปัญหาเรื่องน้ำเพื่อการเกษตร การประมงและให้สัตว์ได้ดื่มกินจึงทำให้เกิดโครงการดังกล่าวขึ้น

๕. วัตถุประสงค์

- ๕.๑ เพื่อนำน้ำมาเพื่อการเกษตรและอุปโภคบริโภค
- ๕.๒ เพื่อแก้ไขปัญหาวิกฤติน้ำหากน้ำฝนทิ้งช่วงนาน
- ๕.๓ เพื่อใช้เลี้ยงปลาเป็นอาหารโปรตีนและเป็นรายได้เสริมจากการขายปลา
- ๕.๔ ทำให้เกิดรายได้ลดรายจ่ายของครอบครัว

๖. เป้าหมาย

สมาชิกหมู่บ้านละ ๑๐ คน ๑๑ หมู่บ้าน ๑๑๐ ราย/ปี จัดทำเป็นกองทุนหมุนเวียนขุดสระให้ครบในแต่ละบ้านตามที่เกษตรกรต้องการ แล้วคืนทุนให้หน่วยงานสนับสนุนปลอดดอกเบี้ยต่อไป

๗. พื้นที่ดำเนินการ

- ดำเนินการ ๑๑ หมู่บ้าน ในตำบลโนนสะอาด

๘. งบประมาณ

- ค่าใช้จ่ายในการขุดสระน้ำหมู่บ้านละ ๑๐ บ่อ ๔๔๐,๐๐๐ บาท/บ้าน
- จำนวน ๑๑ หมู่บ้าน รวม ๔,๘๔๐,๐๐๐ บาท/ปี

๙. ระยะเวลาการดำเนินการ

ปี ๒๕๖๖ – ๒๕๗๐

๑๐. แผนการดำเนินการ

๑๐.๑ คัดเลือกเกษตรกรร่วมโครงการบ้านละ ๑๐ ราย/ปี

๑๐.๒ ดำเนินการขุดสระน้ำรายละ ๑ บ่อ มูลค่า ๔๐,๐๐๐ บาท / คน

๑๑. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑๑.๑ เกษตรกรมีสระน้ำไว้เพื่อใช้ในการทำการเกษตร

๑๑.๒ ลดปัญหาฝนทิ้งช่วงจะได้น้ำหล่อเลี้ยงต้นข้าว

๑๑.๓ เกษตรกรมีข้าวบริโภคและเกิดรายได้

๑๒. ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

๑๒.๑ ด้านสังคม มีงานทำ มีน้ำใช้

๑๒.๒ ด้านเศรษฐกิจ มีรายได้ มีข้าวกิน เกิดการออม

๑๒.๓ ด้านสิ่งแวดล้อม ทำให้มีต้นไม้สีเขียวฟอกออกซิเจนทำให้อากาศบริสุทธิ์ สภาพแวดล้อมดี

โครงการที่ ๘

๑. ชื่อโครงการ โครงการผลิตข้าวหอมมะลิปลอดสารพิษ

๒. หลักการและเหตุผล

ข้าวหอมมะลิ (ข้าวขาวดอกมะลิ ๑๐๕) เป็นข้าวที่ตลาดโลกมีความต้องการสูง และตำบลคอนนิมมีพื้นที่เหมาะสมในการปลูก แต่ปัจจุบันเกษตรกรยังมีการปลูกน้อยมาก ถ้ามีการส่งเสริมให้มีการปลูกเพิ่มขึ้นก็จะทำให้เพิ่มรายได้ต่อพื้นที่มากขึ้น และปัจจุบันกระแสการบริโภคอาหารเพื่อสุขภาพมีมากขึ้น ตำบลคอนนิม จึงเสนอโครงการปลูกข้าวหอมมะลิปลอดสารพิษขึ้น เพื่อยกระดับคุณภาพภาพข้าวหอมมะลิเพื่อการส่งออกในภาพรวมของประเทศ และจะเป็นการเพิ่มรายได้ให้แก่เกษตรกรได้อย่างมีประสิทธิภาพ

๓. วัตถุประสงค์

- ๓.๑ เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกรมีการปลูกข้าวหอมมะลิเพิ่มขึ้น
- ๓.๒ เพื่อเพิ่มมูลค่าผลผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ของเกษตรกรด้วยการแปรรูปเป็นข้าวสารจำหน่ายเชื่อมโยงกับโครงการโรงสีชุมชน
- ๓.๓ เพื่อเพิ่มรายได้แก่เกษตรกรผู้ปลูกข้าว
- ๓.๔ เพื่อฟื้นฟูทรัพยากรธรรมชาติและ ความหลากหลายทางชีวภาพ จากรูปแบบของเกษตรอินทรีย์และเกิดวิสาหกิจชุมชนด้านการผลิตปุ๋ยอินทรีย์เพื่อการเกษตร

๔. เป้าหมาย

- ๔.๑ ส่งเสริมและสนับสนุนเกษตรกรปลูกข้าวหอมมะลิในรูปแบบการเกษตรปลอดสารพิษปีละ ๕๐๐ ไร่ รวม ๑,๕๐๐ ไร่ เกษตรกรจำนวน ๑๕๐ ครัวเรือน
- ๔.๒ ฝึกอบรมเกษตรกรการปลูกข้าวหอมมะลิปลอดสารพิษ ๑๕๐ คน

๕. ระยะเวลาดำเนินการ ๕ ปี

ตั้งแต่ปี ๒๕๖๖ - ๒๕๗๐

๖. แผนการดำเนินการ

- การดำเนินงานโครงการผลิตข้าวหอมมะลิปลอดสารพิษ ดำเนินการใน ๓ กิจกรรมหลัก ได้แก่
- ๖.๑ การผลิต ด้วยการแลกเปลี่ยนเมล็ดพันธุ์ข้าวบริสุทธิ์ และส่งเสริมสนับสนุนให้เกษตรกรใช้ปุ๋ยอินทรีย์และสารสกัดจากพืชแทนการใช้ปุ๋ยเคมีและสารป้องกันกำจัดแมลงศัตรูพืช ปีละ ๕๐๐ ไร่
 - ๖.๒ การฝึกอบรมการปลูกและการดูแลรักษา ปีละ ๑ รุ่น รวม ๓ รุ่น ๆ ละ ๕๐ ราย

๗. พื้นที่ดำเนินการ

ภายในตำบลคอนนิม จำนวน ๙ หมู่บ้าน

๘. งบประมาณ

ค่าพันธุ์ข้าว	๒๐๐,๐๐๐ บาท
ค่าอบรมถ่ายทอดความรู้	๓๐,๐๐๐ บาท
รวมงบประมาณ	๒๓๐,๐๐๐ บาท

๙. ตัวชี้วัด

- ๙.๑ รายได้เพิ่มขึ้นจากการขายข้าว ร้อยละ ๑๐
- ๙.๒ มีพื้นที่ปลูกข้าวหอมมะลิเพิ่มขึ้นอย่างน้อยปีละ ๕๐๐ ไร่

๑๐. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

๑๐.๑ เกษตรกรได้รับการถ่ายทอดเทคโนโลยีปีละ ๕๐ ครัวเรือน

๑๐.๒ มีผลผลิตข้าวหอมมะลิเพิ่มขึ้น

๑๐.๓ มีรายได้เพิ่มขึ้น

๑๑. ผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น

ด้านสังคม มีการรวมกลุ่มช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในชุมชนเกิดความเข้มแข็งในชุมชน

ด้านเศรษฐกิจ มีอาหารบริโภคที่ปลอดภัย ผลผลิตเพิ่ม ราคาสูงขึ้น มีรายได้เพิ่ม

ลดรายจ่ายต้นทุนปุ๋ยเคมี

ด้านสิ่งแวดล้อม เพิ่มความอุดมสมบูรณ์แก่ดินอย่างยั่งยืน ลดการระบาดของโรคและแมลง

ลดสารพิษและสารเคมีในดิน น้ำและสิ่งแวดล้อม

บรรณานุกรม

กรมการปกครอง.๒๕๖๕. ฝ่ายทะเบียนและบัตรอำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น.จำนวนประชากรในอำเภอแวงใหญ่
กระทรวงมหาดไทย.

กรมการพัฒนาชุมชน.๒๕๖๑. สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอแวงใหญ่ จังหวัดขอนแก่น.ข้อมูล จปฐ. ปี ๒๕๖๑.
กระทรวงมหาดไทย.

กระทรวงคมนาคม. **ชั้นข้อมูลเส้นทางถนน** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)

กรมพัฒนาที่ดิน. **ชั้นข้อมูลชุดดิน** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)

กรมพัฒนาที่ดิน. **การใช้ประโยชน์ที่ดิน** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)

กรมพัฒนาที่ดิน. **ระดับความเหมาะสมของพื้นที่** (ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์)

กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๔. รายงานผลการขึ้นทะเบียนผู้ปลูกข้าว แหล่งที่มา :

<http://farmer.doae.go.th/index/index/>

กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๔. รายงานผลการวาดแปลง แหล่งที่มา :

<http://ssmap.doae.go.th/geofarmer/>

กรมส่งเสริมการเกษตร. ๒๕๖๔. ระบบสารสนเทศการผลิตทางการเกษตร

แหล่งที่มา : <https://production๓.doae.go.th/>

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. ๒๕๕๗. ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด แบบปริมาณลูกโซ่ (ปีอ้างอิง พ.ศ. ๒๕๔๕) จำแนกตาม
สาขาการผลิต จังหวัดขอนแก่น.

แหล่งที่มา : <http://service.nso.go.th/nso/web/statseries/statseries๑๕.html>